

Jaar	Zaaknummer
------	------------

2022	369416-2022
------	-------------

Onderwerp

Openbare vergadering van de raad van de gemeente Emmen, gehouden op donderdag 7 november 2022 vanaf 14.00 uur in de raadszaal

Voorzitter : de heer H.F. van Oosterhout
Waarnemend voorzitter : de heer G.J. Horstman
Waarnemend griffier : de heer S. Engelen
Aanwezige raadsleden (38) : de heer G.J. Bijlsma (Wakker Emmen), de heer H.A. Bos (Wakker Emmen) *(tot aan lange schorsing tijdens eerste termijn agendapunt B2)*, de heer D. Dekker (Wakker Emmen) de heer D.H. van Dijken (CDA), mevrouw C.P.M. Ester-Schokker (SP), mevrouw R. Gommer-Gelijk (CDA), mevrouw M. Hekhuis (Wakker Emmen), de heer L.H. Herbers (Wakker Emmen), de heer L. Hoogenberg (Wakker Emmen), de heer G.J. Horstman (PvdA), mevrouw T. Hummel (PvdA), de heer H. Huttinga (ChristenUnie) *(tot agendapunt B3)*, de heer A.J. Jakobs (Wakker Emmen), de heer R.S. de Jong (FvD), de heer P.M. de Jonge (VVD), de heer H.M. Kasteleijn (50PLUS), de heer M. Katerbarg (Wakker Emmen), mevrouw U.H. Kilinçci (PvdA), de heer J.H. Koops (D66), mevrouw M. Kuhl (PVV), de heer M. Kuiper (SP), de heer G.H.H. Linnemann (Wakker Emmen), mevrouw A.G. Louwes-Linnemann (PvdA), de heer M. Meijer (VVD), de heer B.J. Mulder (PvdA), de heer D.M. Poelman (Wakker Emmen), de heer R.R. Pruisscher (ChristenUnie), mevrouw A.W. Scheper (VVD), mevrouw V.S.L.R. Spang (PvdA), de heer M.M. Tuik (CDA), de heer H. van der Velde (Wakker Emmen), mevrouw A.K. Velzing (Wakker Emmen), de heer A. de Vries (PvdA), de heer D.E. de Vries (Wakker Emmen), de heer J.B.W. Wittendorp (CDA), de heer M. Woltman (Wakker Emmen), de heer R. Woltman (Wakker Emmen), mevrouw B. van der Woude (GroenLinks)

Afwezige raadsleden (1) : de heer K. Bosma (PVV)

Aanwezige collegeleden (7) : mevrouw D.S. Leal-Keen, de heer H.F. van Oosterhout, de heer J. Otter, de heer G.P. Rink, de heer P.M. Schrik, de heer R. Wanders, de heer R. van der Weide

Afwezige collegeleden (--) : ---

Gemeentesecretaris : mevrouw M. Plantinga-Leenders

A1. Opening en vaststelling agenda

Opening en welkom en mededelingen

De voorzitter: Dames en heren, hartelijk welkom bij deze bijzondere raadsvergadering. Uiteraard aan de raadsleden en aan de leden van het college, de mensen op de publieke tribune, de pers en ook de mensen die thuis deze vergadering volgen: allemaal hartelijk welkom. Een paar keer per jaar hebben we zo'n vergadering overdag. Ik zal straks wat meer zeggen over de orde.

Maar ik wil eerst ergens anders bij stilstaan. Voor we beginnen, wil ik een moment stilstaan bij het overlijden van het voormalige raadslid Ton Schoo. De heer Schoo – Ton, zou ik zeggen – is ruim twintig jaar actief geweest in de gemeentepolitiek. Eerst als fractievoorzitter van de Drentse Ouderenpartij, later werd hij actief voor 50PLUS. Wij kennen Ton als een bevlogen politicus met een grote inzet voor de oudere en mindervalide medemens. We zijn Ton dankbaar voor zijn maatschappelijke en politieke bijdrage aan onze gemeente. Hij was betrokken man met het hart op de juiste plaats. Hij kampte al wat langere tijd met gezondheidsproblemen. Ik heb samen met hem nog vrij kort voor zijn overlijden daar nog over gesproken. Ton is slechts 66 jaar geworden. Vanaf deze plek wens ik de familie en vrienden van Ton namens de gemeenteraad en het college heel veel sterkte toe.

Ik stel voor om nu een minuut stilte te houden voor de heer Ton Schoo.

Één minuut stilte

Vaststelling agenda

De voorzitter: Dan gaan we naar het programma van vandaag. Wij hebben zometeen eerst de mededelingen, dan is aan de orde de Bestuursrapportage 2022, de tweede dit jaar om precies te zijn. En daarna uiteraard de Begroting en de Meerjarenraming. De bedoeling is ook – dit voor de mensen die dit voor het eerst meemaken of mensen die van buiten kijken en voor wie dit geen dagelijkse kost is – dat wij beginnen de fracties het woord te geven in eerste termijn. Dat betekent dat iedere partij een standpunt kan geven over de Begroting. Daar kunnen ook moties en amendementen bij ingediend worden.

Daarna schorsen we zo rond de klok van kwart over vijf, half zes – in die buurt. Dan zal het college de beantwoording van al datgene wat gezegd is in eerste termijn, in zijn eerste termijn voorbereiden. Dan kunnen we ook even een hapje eten. Dat kan in het bedrijfsrestaurant vanaf ongeveer half zes.

De planning is dan om rond kwart voor zeven de vergadering voort te zetten met de eerste termijn van het college van burgemeesters en wethouders. En wanneer die is geweest, schorsen we vanavond de vergadering en gaan we donderdag op 10 november om 14.00 uur verder met de tweede termijn.

Ik meld nog even dat iedereen aanwezig is, behalve de heer Bosma van de PVV. Volgens mij zijn we verder dan compleet? Ja, dat is het geval.

Dat is de orde van deze vergadering. Kan iedereen zich vinden in deze voorgestelde agenda? Ja? Dan gaan we het aldus doen.

B1. Mededelingen

De voorzitter: Dan gaan we nu eerst even naar het agendapunt 'Mededelingen'. Daarvoor geef ik het woord aan de heer Rink.

De heer Rink (wethouder): Zoals de raadsleden wellicht zien, ligt er voor hen een *factsheet* als het gaat om het *bidbook* van de Nedersaksenlijn. Afgelopen weekend zijn natuurlijk de eerste berichten al naar buiten gekomen als het gaat om dit *bidbook*. We hadden eigenlijk de planning om dat tot donderdag stil te houden, maar dat is onverhoopt niet gelukt. Desondanks is het heel goed opgepakt door de pers: de nationale pers, maar ook de lokale en regionale pers. Dus ook daar de complimenten voor.

Maar voor u ziet in ieder geval een *factsheet*. Die is tot stand gekomen met alle bestuurders van die overheden die in de buurt van die Nedersaksenlijn langs het tracé liggen en wel in de provincies Drenthe en Groningen.

Deze zullen wij de komende donderdagavond gaan aanbieden bij de minister en staatssecretaris, zodat in ieder geval menig partij weet dat wij uit Emmen hier daadwerkelijk wat mee doen. Dus ook ik zal donderdag daarbij aanwezig zijn. Daardoor zal ik wellicht de vergadering hier ietsje eerder verlaten.

De voorzitter: Dank u wel. Het is ook goed dat u daar aanwezig bent om het standpunt van Emmen in dezen goed voor het voetlicht te brengen ten aanzien van de Nedersaksenlijn.

B2. Bestuursrapportage 2022-II (Berap 2022-II)

De voorzitter: Dan gaan wij naar agendapunt B2, de Bestuursrapportage 2022-II – in vaktermen geheten de Berap 2022-II. We behandelen de Bestuursrapportage in dezelfde vergadering als de Begroting. Het geeft in die zin een mooi fundament voor het gesprek over wat we volgend jaar met elkaar zouden willen.

Ook hier doen we dat in twee termijnen. Ik geef u aan dat de spreektijd maximaal vier minuten is. Het college heeft daarvoor iets meer de tijd met elkaar. En in tweede termijn is dat maximaal twee minuten voor de raadsleden. Zo gaan we de Bestuursrapportage doen. Houd dus het kruit nog wat droog voor de Begroting, zou ik haast zeggen. Maar in die zin is het aan u om daar wat te vinden.

Wie van u wil daarover het woord voeren? Ik neem aan dat dat alle fracties zijn? Dan gaan we het op die manier doen. Dan begin met de fractie van Wakker Emmen, de heer Hoogenberg.

Eerste termijn

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Ik geloof dat ik dit keer even niet de hele spreektijd nodig heb. Dat zal bij de Begroting waarschijnlijk weer wat anders zijn, maar ik ga mijn best doen.

De Berap-II laat een voordelig resultaat zien van 10,5 miljoen positief. Dat is hartstikke mooi. Zonder de storting in het SIOF, het Strategische Innovatie- en Ontwikkelingsfonds, verwachten we een overschot in 2022 van 15 miljoen euro. Op bladzijde 5 staat een kort overzicht.

De belangrijkste oorzaak van het positieve resultaat is – dat we dat nog mogen meemaken – dat we meer geld krijgen uit Den Haag. Dat is hartstikke positief. We hebben immers jaren geklaagd dat we te weinig krijgen en nu wordt het wellicht voldoende. Alleen, ik denk dat in 2026 ‘het ravijn’ vandaag nog wel een paar keer langs zal komen. Het klinkt bijna net als een titel van een film: ‘2026: het jaar van het ravijn’. Dat ravijn zal vandaag vaker in beeld komen. We krijgen waarschijnlijk later weer veel te weinig. Dat is hartstikke vervelend, want dat gejojo zorgt er helaas voor dat het voor een stabiel financieel beleid er allemaal niet eenvoudiger op wordt gemaakt.

Als Wakker Emmen vinden we dat de Berap-II goed leesbaar is. De afwijkingen zijn wat ons betreft voldoende toegelicht. Toch nog een paar vragen.

Het SIOF: ik heb het net al even genoemd. Is deze pot wel voldoende gevuld om de ambities uit de Begroting te dekken? Als ik kijk naar programma 2, dan zijn de parkeeropbrengsten een fors bedrag lager: volgens mij in de buurt van een miljoen. Van die lagere inkomsten wordt gezegd dat dit vooral door corona komt. Wordt er ook onderzoek gedaan naar de achterliggende redenen waarom de bezoekers wegblijven? En zien we bijvoorbeeld deze trend ook in andere steden? Is het vergelijkbaar met andere steden? Of is het misschien alleen te wijten aan corona? Daar zijn we wel even nieuwsgierig naar.

Dan hebben we nog het voordeel van de geëscaleerde zorg voor de 18-plussers van anderhalf miljoen. Daarvan stoppen we vijf ton in een reserve. Er staat een ‘S’ bij. Dat zou betekenen dat het structureel is. In de Begroting zien we dan vervolgens dat dit voordeel langzaam wegloopt. Kan het college hier nog wat toelichting op geven hoe dat dan precies in elkaar steekt?

En dan het laatste punt. Op treasury boeken we een voordeel van bijna 1,7 miljoen. Nou, dat klinkt ook allemaal weer erg positief. Dit is het gevolg van een mindering in investeringen en daardoor leningen op een lagere rente. Maar goed, de rente loopt de laatste tijd behoorlijk op. Kan het college aangeven wat dit betekent voor de gemeente Emmen? We hebben immers toch een forse leningportefeuille.

De heer Mulder (PvdA): We houden volgens de prognose over en dat is meer dan menig huishouden in onze gemeente op dit moment kan zeggen. Mijn fractievoorzitter zal hier straks tijdens de behandeling van de Begroting meer dan uitvoerig op terugkomen.

We houden wel iets minder over dan oorspronkelijk gedacht: het scheelt zo'n 4 miljoen aan afwijkingen. Deze afwijkingen zijn in de ogen van de Partij van de Arbeid logisch en verklaarbaar.

Onder aan de streep houden we nu, na deze afwijkingen, ruim 10 miljoen over. En dat is keurig en noodzakelijk. Want – en ook hier komen we nog uitvoerig over te spreken, vrees ik zomaar met grote vrees – er komen nog zware tijden aan. De Partij van de Arbeid is blij te zien dat het college behoedzaam met het geld omgaat. Laten we die trend ook vooral voortzetten en onszelf niet verliezen in de neiging om overal maar pleisters op te willen plakken.

We hebben op dit moment focus nodig en wel op de grote problemen die al onze inwoners, en daarmee ons als gemeente, gaan raken. Zien wij die focus? Ja, het nieuw te vormen calamiteitenfonds is een prachtig voorbeeld. Maar ook het instellen van een Reserve Volkshuisvesting en een Reserve Duurzaamheid, Klimaat en Energie zijn broodnodige ontwikkelingen. Wonen, klimaat en energie: als er toch drie grote thema's zijn, dan zijn dat ze wel.

Dat gezegd hebbende: wel met het oog op welzijn en welvaart van onze inwoners in de breedste interpretatie van die woorden. Alle inwoners, niemand uitgezonderd.

Dan maak ik een bruggetje naar het hoofdmenu van vandaag, de Begroting voor het komend jaar, onder de mededeling dat wat de Partij van de Arbeid betreft deze Berap vastgesteld kan worden.

De heer Van Dijken (CDA): De Berap-II. Wij willen graag inhaken op twee aspecten: de vorming van het calamiteitenfonds en de storting van 5 miljoen in het SIOF. Niet dat we ondankbaar zijn voor het overzicht van de voortgang – zeker niet.

Blij zijn we bijvoorbeeld met de Erasmus-aanvraag die is ingediend voor een MBO-/HBO-opleiding waterstof en dat die ook nog eens is gehonoreerd: fantastisch nieuws! Ook zijn we blij met het voornemen om bij de Kadernota 2024 een realistisch toekomstperspectief te schetsen rondom parkeeropbrengsten. Want nu boeken we alleen maar af. En dat er stevig wordt ingezet op de doorontwikkeling van de Regiocampus – om zo maar een paar zaken te noemen.

Dan naar de twee onderwerpen SIOF en calamiteitenfonds. Een Berap is in onze beleving een rapportage waarin tussentijds verantwoording wordt afgelegd over de realisatie van de doelstellingen uit de Programmabegroting. Een rapportage over hoe we het doen. Bijvoorbeeld parkeren heeft toch minder opgeleverd dan we hadden begroot, de beoogde taakstelling van Aquarena blijkt niet realistisch te zijn en er zijn, tegen de verwachting in, meer paspoorten uitgegeven.

Zowel de storting in het SIOF als de omvorming van de Reserve Corona in een Reserve Calamiteitenfonds horen hier in onze beleving niet thuis. Hierdoor loopt onze controlerende en kaderstellende taak door elkaar heen. We moeten oppassen – ik kijk dan ook even naar de Berap-I – dat we als raad niet op zoek moeten naar nieuw beleid in de Bestuursrapportage. Hoe ga je er als fractie mee om als je voor de Berap bent, maar tegen de vorming van een dergelijk fonds? Onze oproep: laat de Berap de Berap zijn en kom als het echt noodzakelijk is, met een aparte begrotingswijziging.

Wat is de noodzaak? Over een uur bespreken we de Begroting 2023 en dan kunnen we deze beslissingen prima nemen. Of is de nood zo hoog dat we nu al over het geld willen beschikken? Dit kunnen we ons prima voorstellen bij het calamiteitenfonds, maar benoem het dan ook specifiek. Hoe zit dat dan met het SIOF? Wij kunnen niks bedenken. Graag een reactie.

Dan inhoudelijk. Nu we het er toch over hebben: de vorming van een calamiteitenfonds. Wij zijn voor. De informatiebijeenkomst over energiearmoede was klip en klaar: de sportverenigingen, de cultuursector, buurthuizen en onze inwoners staan soms met de rug tegen de muur en verduurzaming voor de komende winter gaat hem niet worden. Daar is het calamiteitenfonds voor, om bij te springen als vangnet voor inwoners en maatschappelijke partners. Is er nog gedacht aan tijdelijke schotten, bijvoorbeeld tussen sport, cultuur en inwoners? Dit zodat we kunnen monitoren hoe snel de bodem in zicht is en we ook geld overhouden voor die andere sector waar dit fonds ook voor is bedoeld.

Wij willen hier als laatste onze waardering uitspreken over de manier waarop getracht wordt in contact te komen met onze maatschappelijke partners. Voor de moeite die wordt gedaan om inzicht te geven in welke regelingen er allemaal zijn, zoals het Duurzaamheidsfonds en bijvoorbeeld Drenthe Sport

Duurzaam. En we willen onze waardering uitspreken voor alle vrijwilligers die zich willen inzetten als energiecoach of als vrijwilliger in een fiksteam van het Drents Energieloket. Graag horen wij nog een reactie op onze vragen en dat was onze bijdrage.

Mevrouw Scheper (VVD): Voor ons ligt de Berap-II 2022 met een voordelig resultaat van ruim 10,5 miljoen. Dat is in het verleden weleens anders geweest. De VVD is blij met het grote voordelige begrotingsresultaat, dat overigens in belangrijke mate niet de verdienste is geweest van dit college, maar van het huidige kabinet.

Wat opvalt in de Berap, is het grote bedrag van mutaties in de reserves: een storting van 14,2 miljoen een onttrekking van 11,3 miljoen. Een deel van die stortingen is afkomstig van twee nieuwe reserves voor huisvesting en duurzaamheid, klimaat en energie. Hier is de VVD geen voorstander van. We hadden liever gezien dat de forse storting van 5 miljoen als begrotingsresultaat in de algemene reserve terecht was gekomen, in plaats van in het SIOF – het CDA heeft daar net ook al iets over gezegd. Als we ons graag innovatief willen ontwikkelen, laten we dat dan ook meteen begroten. In dit geval is het positieve resultaat over 2022 in feite met 5 miljoen gedrukt.

Behoedzaamheid is volgens de VVD nog steeds geboden. Refererend aan de energiecrisis waar we volop in zitten, brengt mij dat naar het volgende punt: het calamiteitenfonds. Onze fractie kan zich goed vinden in het voorgestelde calamiteitenfonds. Dit om als gemeente betrokkenheid te tonen naar onze inwoners. De verwachting is dat zowel inwoners als ook bedrijven in de problemen kunnen komen, die diepgaande gevolgen kunnen hebben voor onze gemeente. Om verdere invulling te geven aan dit fonds zou de VVD vooraf willen weten wat de spelregels en beleidsregels zijn van dit fonds. Aan welke criteria moet er worden voldaan om aanspraak te kunnen maken op dit fonds?

Voor ons nog een paar speerpunten waar we kort de aandacht op willen vestigen. Allereerst ‘Inwoners en bestuur’. De kern ligt bij het vertrouwen van de burgers in de overheid, ook in Emmen. Mooi cursief aangeduid in deze Bestuursrapportage: *‘Doe wat je zegt en zeg wat je doet’*. Participeren is van groot belang. Wij zijn dan ook blij dat onze gemeente een kinderraad en kinderburgemeester krijgt.

Over ‘Economie en werkgelegenheid’. De VVD is voorstander van de Ontwikkeling Studiestad en de aanvraag MBO/HBO-opleiding waterstof – ook al even door het CDA genoemd. Uniek in Nederland en een heel mooie progressie.

We lazen in het programma ‘Jeugd en onderwijs’ dat meer jongeren het onderwijs zonder startkwalificatie verlaten. Dat vinden we bijzonder zorgwekkend. We zouden graag willen weten wat de oorzaak is en welke maatregelen er worden genomen door het college.

Dan gaan we naar ‘Bouwen, wonen en milieu’. De ontwikkelingen voor exceptionele prijsstijgingen zien we terug in bijna alle programma’s. We ervaren dit als een grote risicofactor waarop we tijdig moeten reageren en waarbij we ook keuzes moeten maken.

Verder zagen we een groene *smiley* bij de oplossing van de peilproblematiek van de Rietplas. Betekent dat dat de voorzieningen in stand kunnen worden gehouden? Of moeten we hier ook wachten op onderzoeksresultaten van Waterschap Vechtstromen?

In deze Bestuursrapportage vinden we weinig terug over de bodemdaling: jammer. De VVD blijft de vinger aan de pols houden.

Er wordt nog kort iets genoemd over goed beheerde en onderhouden wegen. In de Bestuursrapportage staat dat er uitvoering wordt gegeven aan een inhaalprogramma, met een groene *smiley*. Wij vinden dat het onderhoud op veel punten extra aandacht verdient en vragen ons af of het college op de goede weg zit.

Wat betreft het vergroten van de aantrekkingskracht van de gemeente Emmen vindt de VVD dat er sterker en eenduidiger regiomarketingbeleid moet worden gevoerd. We vinden ook dat er meer ingezet moet worden op de impulsaanpak voor winkelgebieden. Het vergroten van de beleving en toekomstwaarde is essentieel voor Emmen-centrum. Met een grote aantrekkingskracht en een sfeervol centrum beperken we gelijktijdig de daling van de parkeerinkomsten in Emmen-centrum.

Tot slot en als laatste onderwerp het project inzake het bestemmings- en exploitatieplan De Tweeling in Veenoord. We vinden het jammer dat de procedure voor een nieuw bestemmingsplan zolang moet duren. Vindt het college ook niet dat dit ten koste gaat van de bedrijven die zich hier hadden of willen vestigen?

Mevrouw Ester (SP): Onze fractie heeft kennisgenomen van de Berap 2022-II. Die is goed leesbaar en duidelijk uitgelicht.

De SP heeft één zorg en dat is de vraag wat er gebeurt met de verhoogde rente. Wat doet die met onze leningen? Graag een reactie hierop.

Mevrouw Kuhl (PVV): Voor ons ligt de Berap-II van 2022.

Er wordt geschreven over de tevredenheid van de inwoners over de dienstverlening en die krijgt een groene smiley. De vele loketjes van de gemeente worden over het algemeen ook wel gevonden. Maar iedere afdeling blijft binnen het eigen takenveld en dat wordt wel door veel inwoners als vervelend ervaren. De PVV is ook benieuwd hoe tevreden het bedrijfsleven is over de werkwijze van onze gemeente.

Onder 'Maatschappelijke ontwikkelingen' lezen we dat er steeds hogere eisen aan het veiligheidsdomein worden gesteld en we lezen over de beperkte capaciteit. Hoe gaan we binnen onze gemeente de veiligheid vergroten op een verantwoorde manier?

Dan 'Jeugd en veiligheid'. We lazen geen fijne score in het top 5-lijstje van Nederland van de jeugdcriminaliteit, dit keer in een wijk van Emmen. Die scoort hoger dan Amsterdam en Den Haag: dat is wel zeer verontrustend volgens de PVV.

Het nieuwe gerealiseerde zwembad op basis van verduurzamingsmaatregelen lijkt ook een zorgenkindje te worden.

We missen in de Berap-II de financiële stand van het Atlas Theater.

Diftar is blijkbaar een succes. De vraag is nog wel hoe de inwoners deze verandering ervaren hebben, want de rekening moet nog komen.

Het nieuwe calamiteitenfonds bestaat uit de Reserve Corona van 7.912.000 euro plus het saldo van de baten en lasten opvang Oekraïense vluchtelingen. Inwoners en maatschappelijke partners kunnen een beroep doen op dit fonds. Over welk totaalbedrag praten we dan?

De heer Van Dijken (CDA): Ik had de verwachting dat er een amendement zou worden ingediend. Ik vraag aan de PVV wanneer ze dat gaan doen.

De voorzitter: Nu, Mevrouw Kuhl gaf zelf aan: 'Dank u wel, voorzitter.' Dus toen dacht ik: nou ja, dan is het betoog beëindigd. Maar dat is aan mevrouw Kuhl. Maar vooruit, in blesuretijd toch nog een amendement.

Mevrouw Kuhl (PVV): Een amendement op de Bestuursrapportage 2022-II bied ik namens mijn fractie aan:

Amendement 'Reserve Corona op laten gaan in Reserve Calamiteitenfonds' (ingediend door de fractie van de PVV)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 27 oktober 2022,

Overwegende dat

- ***het onwenselijk is dat de baten en lasten van de opvang van Oekraïense vluchtelingen minder zichtbaar worden door deze op te laten gaan in het voorgestelde calamiteitenfonds;***

Besluit:

Het ontwerpbesluit op pagina 1 te wijzigen als volgt:

'Met ingang van 2022 de Reserve Corona van 7.912.000 euro op te laten gaan in de nieuw te vormen Reserve Calamiteitenfonds.'

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer Mulder (PvdA): Ja, ik snap eerlijk gezegd dit amendement niet helemaal. Want hoe moet ik dit lezen? Er wordt een opmerking gemaakt over de geldstroom, om die transparant of juist niet transparant. Eerlijk gezegd snap ik dit niet helemaal.

Moet ik het zo lezen: geldstromen die met de opvang van Oekraïners te maken hebben, expliciet zichtbaar? Vermoedelijk met de achterliggende gedachte dat deze opvang de gemeente heel veel geld gaat kosten. Dan vraag ik mij af op welke veronderstelling dat is gebaseerd. Dat is de eerste vraag aan de PVV.

De tweede is: wat is de stellingname van de PVV als die opvang nou eens geld oplevert in plaats van kost? Gaan we dan het geld weer uit het calamiteitenfonds halen en dus ook met de consequentie dat er dan weer minder beschikbaar is voor onze inwoners?

Mevrouw Kuhl (PVV): Natuurlijk moet het voordeel voor alles en iedereen zijn. Maar als een totaalpakketje is het voor ons te lezen dat de consument wat uit het fonds mag halen en de maatschappelijke partners. Als je dat als totaal ziet, zit je bij de Reserve Corona een bedrag staan. En het Oekraïense verhaaltje van de vluchtelingen vormt de baten en lasten. Dat is onduidelijk: zo lezen wij het.

De heer Mulder (PvdA): Ja, dan blijft mijn vraag nog steeds overeind. Met welke veronderstelling haalt u dat geld nu opeens bij die Oekraïense vluchtelingen vandaan? Waarom wilt u dat zo expliciet zichtbaar hebben? Want dat maakt voor het calamiteitenfonds toch niks uit?

Mevrouw Kuhl (PVV): Ik denk dat het voor het totaalpakketje fijner dat duidelijk is wat daar binnenkomt en wat eruit gaat. En niet zozeer wat ermee gedaan wordt, maar gewoon voor het algehele beeld. Ik denk dat dat voor de achterban van de PVV ook belangrijk is in deze tijd, dat je weet wat er speelt en wat er binnenkomt en uitgaat. Dat is eigenlijk het gevoel daarbij.

De heer Van Dijken (CDA): Wij hebben uit betrouwbare bron gehoord dat het saldo kosten-baten voor de opvang van Oekraïeners zeer positief op dit moment. Dat wilt u nu niet in het calamiteitenfonds stoppen. Wilt dat dan ten goede laten komen van de opvang van Oekraïeners?

Mevrouw Kuhl (PVV): Ik heb eigenlijk geen idee hoe ik dat dan moet zien. Ik lees het verhaal en dan is het voor mij onduidelijk hoe dat dan precies ingevuld moet gaan worden.

De heer Van Dijken (CDA): Maar ik begrijp wel uit uw amendement dat u zegt dat u het positief saldo, kijkend naar de kosten en baten van de opvang van Oekraïeners, niet in het calamiteitenfonds wilt stoppen. Daardoor komt het ook niet ten goede van al die mensen waar dit calamiteitenfonds is opgebouwd. Klopt dat?

Mevrouw Kuhl (PVV): Wel in het calamiteitenfonds, maar zo dat je kunt zien wat daar in- en uitgaat.

De voorzitter: Volgens mij lopen de antwoorden wat naast elkaar. Maar misschien meneer Mulder even nog en dan probeer ik u te helpen, mevrouw Kuhl.

De heer Mulder (PvdA): Zoals u het nu uitlegt, zo staat het niet het amendement. Er staat iets heel anders. Er staat: haal het eruit, *no matter what*. Ja, dat betekent dus ook dat je het bij een positief saldo er ook uithaalt en dat dan niet ten goede komt van de inwoners, die u volgens mij ook een warm hart toedraagt.

De voorzitter: Als ik u een beetje mag helpen: u hebt een bepaalde strekking van het amendement. U wordt gewezen op het feit dat die strekking juist niet beoogt wat u uiteindelijk zelf wel beoogt. Daar staat wat haaks op elkaar. Dat is even de optelsom, los van wat ik er zelf van vindt en wat de heren Mulder en Van Dijken zeggen. Ik ga nog even naar de heer Kuiper om nog even te reageren en dan kom ik er even bij u op terug.

De heer Kuiper (SP): Het overzicht baten en lasten van de opvang van Oekraïense vluchtelingen is volgens altijd wel op te vragen. Dus dat is het probleem niet. Bovendien is het een tijdelijk probleem dat nu opgepakt moet worden. Het past volgens ons dus prima in het calamiteitenfonds.

De voorzitter: Oké, dat is een reactie op het amendement. Mevrouw Kuhl nog een reactie op de vragen?

Mevrouw Kuhl (PVV): Ja, het is niet duidelijk zo.

De voorzitter: Nou, we zullen straks even de beantwoording afwachten van het college in eerste termijn en dan is het aan u om te kijken wat u kunt doen met het amendement. U mag het indienen zoals u het nu hebt geformuleerd. U mag ook nog een wijziging erin maken. En u mag ook zeggen dat u het alsnog niet indient. Maar ik zou eerst even de reactie van het college in eerste termijn afwachten. Ja?

Mevrouw Kuhl (PVV): Ja, dank u wel.

De heer Huttinga (ChristenUnie): De Berap-II van dit jaar geeft ons als ChristenUnie een behoorlijk goed gevoel. We hebben weleens een dispuut, de wethouder van financiën en ik, ook de laatste keer bij de behandeling van de Kadernota nog. Maar ik kan hem hiermee toch wel een soort figuurlijke aai over de bol geven. Want het lijkt er toch op dat we *in control* zijn, zelfs als we de incidentele meevallers vanuit het Rijk eruit filteren, komt het nog behoorlijk goed uit. En dat is mooi om te zien. Het financiële saldo voor reservemutaties is zelfs nog gegroeid. Dus dat betekent dat onze exploitatie het heel goed doet. Nou, daar zijn we tevreden over.

Er zijn over het algemeen – ‘*im Großen und Ganzen*’, zoals ze dat ook wel bij onze burens zeggen – niet al te grote afwijkingen. Het is ook allemaal goed en transparant weergegeven. Daar is echt progressie in geboekt de laatste jaren, door ook vanuit de primitieve Begroting te blijven redeneren, zodat het voor ons als raad ook zichtbaar blijft wat er door het jaar heen allemaal verandert. Want dat was nog weleens een dingetje.

Dat calamiteitenfonds: daar is net ook al even wat door de collega's over gezegd. Ook van de extra dotatie in het SIOF kun je wel afvragen of dat wel wijs is om dat bij de Berap te doen. Want dat is een controle-instrument. Daar geef ik de heer Van Dijken gelijk in. Tegelijkertijd – dan maak ik maar even de sprong naar een voorbeeld: als je een huishouden hebt en je hebt op gegeven moment je lopende rekening te vol staan, dan ben je ook geneigd om tussentijds wat te boeken naar je spaarrekening. Dat doe je niet in het begin van het jaar of aan het eind van het jaar. Ik denk, gezien de situatie waarin we nu verkeren, dat het wijs is dat we dat meteen maar nu beslissen, omdat we nu dat geld hebben. We kunnen wachten tot het eind van het jaar, maar wie weet wat er langskomt. Het zal niet veel bijzonders, verwachten we. Maar goed, dat weten we nooit, het kan zomaar een paar miljoen. Ik denk dat dat verstandig is, omdat we die fondsen willen – althans, dat hoor ik hier in de zaal – dat we dat nu gewoon maar doen. Het is ook keurig in het besluit weergegeven. Dus daar kunnen we op zich niks van zeggen. Het is niet in de Berap alleen gesteld, het is ook apart in het besluit opgenomen. Dus het college doet er verder niet geheimzinnig over. Maar het verdient in mijn ogen ook niet de schoonheidsprijs.

De heer Van Dijken (CDA): Dan had dat over een uur toch ook gekund? Dan hebben we over de Begroting. Kijk, bij de Berap-I komt er geen Begroting achteraan, dan zit je er echt mee hoe we dat gaan doen. Maar nu kunnen we een uurtje wachten en zeggen dat dat een heel goede reden is om het in het SIOF te storten. Dat doen we het dan.

De heer Huttinga (ChristenUnie): Ik verschil daarin van mening met u. Want bij de Begroting spreken we niet over resultaten, maar over de toekomst. En hier in de Berap spreken we over een tussenliggend resultaat en dan kun je wat doen. Dus het is lopende de Begroting van 2022 dat we dat besluit nemen. Daarom vind ik het op zich een juiste keuze van het college dat men ons voorstelt om dit nu te besluiten en niet bij de Begroting. Dus ook in die zin kunnen wij net als het college ons daarin vinden.

Maar desalniettemin, je doet wel iets met je controle-instrument wat eigenlijk niet helemaal eigen is. Dus wellicht kunnen wij in de toekomst, als dit weer langskomt, een andere oplossing ervoor verzinnen. Er had ook een apart besluit bij gekund misschien. Maar goed, het is eigenlijk een beetje lood om oud ijzer.

Ik heb nog wel even de vraag waarom het college kiest voor een fonds en niet voor een reserve in het kader van calamiteiten. Dit omdat een fonds toch ook vaak door externe factoren c.q. externe bestuursmaatregelen wordt beheerst. Bijvoorbeeld het *revolving fund* voor volkshuisvesting: daar hebben wij zelf minder invloed op en dat is bij een fonds vaak zo. Daar zitten exogene factoren bij.

Wij bepalen nu toch zelf wat hiermee gebeurt? Maar goed, het is gewoon nodig in dit tijdsbestek, dat hebben we net ook al gehoord. Ik denk dat het verstandig is dat we die beslissing nu nemen omdat we volop in de crises zitten. Daar moeten we op sturen.
Tot zover onze opmerkingen over de Berap, dank u wel.

De heer Koops (D66): Dank aan alle betrokken ambtenaren voor het voorliggende stuk.

Voor onze bespreking van de Bestuursrapportage 2022-II keek ik eerst even kort terug naar de bespreking van de Kadernota 2023 en daarbij horende Bestuursrapportage 2022-I en het Meerjarenperspectief Grondexploitatie. Een van de eerste vragen die ik daar stelde, was of deze laatste twee stukken wellicht een eerdere raads- of commissievergadering behandeld hadden kunnen worden om ze de aandacht te geven die ze verdienen. Die vraag wil ik vandaag herhalen. Er zijn de Algemene Beschouwingen. Als we de volle aandacht hebben en bij de beperkte tijd die we hebben, gaat die aandacht terecht uit naar de Begroting. Dat neemt natuurlijk niet weg dat deze Bestuursrapportage ook een belangrijk stuk is. We willen daarom voorstellen om de tweede Bestuursrapportage op een eerdere vergadering te behandelen, mits dat natuurlijk mogelijk is. Het is amper anderhalf week geleden sinds onze laatste raadsvergadering, die bovendien een vrij lege agenda had. Dus wij zien de bezwaren in ieder geval niet meteen. We horen dan ook graag hoe de andere fracties, het college en wellicht het presidium daarover denken.

Dan de Bestuursrapportage zelf. Het mag duidelijk zijn dat we er goed voor staan. Bovendien – dan kom ik nogmaals terug op de bespreking van de Kadernota – spreekt het stuk ook veel meer vertrouwen uit. We kunnen ons goed vinden in de voorgestelde reserves voor volkshuisvesting en voor duurzaamheid, klimaat en energie en het samenvoegen van de reserve corona en het saldo van de baten en lasten van de opvang van Oekraïense vluchtelingen in een nieuw calamiteitenfonds. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat de raad altijd blijvend in stelling moet worden gebracht om de grotere uitgaven door ons te laten controleren.

Verder is het saldo nadelig door afwijkingen van bijna 4 miljoen euro goed te verklaren, gelet op de storting van 5 miljoen in de bestemmingsreserve strategische innovatie. Kortom, voor wat betreft de financiën zien we het zo graag vaker.

Wel denken wij – dat punt benadruk ik hier, zodat ik het bij de Begroting niet opnieuw hoeft te doen – dat het allemaal een stukje eerlijker en een stukje beknopter kan. Zo heeft niet elk hoofdstuk een lange inleiding nodig. Dan hoeven we ook niet op zo veel plekken dezelfde punten te herhalen.

Verder leiden vage doelen weliswaar altijd tot een Bestuursrapportage met groene *smileys*, maar we moeten niet vergeten dat het natuurlijk draait om de *smileys* en niet zozeer om de rapportcijfers die we onszelf toekennen.

Laten we in dat kader ook ophouden door als oplossing voor elk probleem te zien dat we eerst een opleiding, cursus of training moeten doen of dat er eerst nieuw beleid moet komen. Het dient alleen maar ter versterking van de gemeentelijke organisatie, maar onze inwoners schieten er maar weinig mee op. Beleid is geen doel, maar een middel.

Dan om bij de woorden te blijven die bij in ieder geval een gedeelte van uw college goed bekend zijn: ‘Niet lullen, maar poetsen’.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Ja, voor ons ligt de Bestuursrapportage. Straks komt de Begroting waarin we vooruitblikken op het komende jaar. Sorry, sorry, sorry. Ik zei net per ongeluk ‘Kadernota’ in plaats van Begroting. Maar de Kadernota was vrij leeg, zodat die enigszins op de Begroting leek.

De Berap laat een positief resultaat zien. Wat zullen we zeggen? Het herstel van het mantelzorgcompliment was wat ons betreft dan toch niet zo onlogisch geweest.

We zien een toch niet zo groene *smiley* bij het experimenteren met de lokale democratie om de band tussen de inwoners en het bestuur te versterken. Daarin zien we toch echt wel een taak weggelegd voor dit bestuur. Want als wij onze oren te luisteren leggen bij de verschillende EOP's of bij andere inwoners in de wijken, denken we dat daar echt nog wel wat te winnen valt.

Verder zijn we toch benieuwd als we lezen dat het bij de inwoners die gebruikmaken van de energietoeslag, om 72 procent gaat. In ieder geval niet de volle 100 procent. Wat gaan we nu precies doen om dit aantal te verhogen? Er wordt gezegd dat het onder de aandacht van de mensen wordt

gebracht, maar hoe gaan we dat dan doen? Want dit college gaat, zoals we hebben gehoord, toch voor 100 procent van de mensen die hier gebruik van zouden kunnen maken.

Wat dat aangaat hebben wij ook wat vragen over het jongerenperspectieffonds. De bedoeling is dat het aantal naar twintig aan het eind van het jaar. Hoe gaan we dat realiseren, zodat de jongeren niet verder in problemen komen?

We zien inderdaad ruim 7 miljoen in het calamiteitenfonds zitten: mooi. Er was geen verhoging van de inkomensgrens voor de energietoeslag. We zijn benieuwd wat er wel zal worden gedaan om deze groep te ondersteunen door middel van dit calamiteitenfonds.

De heer De Jong (FvD): De Bestuursrapportage: iets groots en voor menig inwoner ongrijpbaar. Als zaken goed gaan, hoor je eigenlijk nooit iemand. En als zaken niet lopen zoals het moet, moet je daar bij gaan helpen. Dat is be- en bijsturen en daar hadden we liever meer van gezien in deze Bestuursrapportage. Maar hoe maak je iets groots dan klein genoeg om toch inzichtelijk te maken hoe ons bestuur het doet? Nou ja, dingen als een SIOF en een grote hoeveelheid aan klimaatzaken hadden er voor ons niet in gehoeven.

Maar voor de situaties rondom de energiearmoede is natuurlijk wel het moment om te kijken hoe ons college opereert.

Nou ja goed, eerder was het SIOF al aangehaald. Wij zullen dus niet instemmen met de Berap.

Maar ik wil wel een compliment maken richting dit college, met name dan richting wethouder Rink in het kader van hoe je de gemeente bestuurt. We hebben allen gelezen over de supermarkt in Barger-Compascuum. Een kleine supermarkt die daar zorgt een zelfstandige leefkern. Een supermarkt die dreigt onder te gaan door de huidige energieprijzen. Na een kleine beweging van mijn kant richting onze wethouder was het verzoek om toch met deze mensen het gesprek te gaan. Toen kreeg ik van de wethouder een mooi antwoord. Volgens mij gold dat ook voor de eigenaren van de supermarkt. Nee, de wethouder kan de energienota van deze supermarkt ook niet betalen, dat kan niemand. Maar wat hij wel kan – dat heeft hij toegezegd in ieder geval mijn kant op – is dat hij met een aantal experts uit het ambtenarenapparaat van de gemeente gaat zitten met de eigenaren van deze supermarkt om te kijken hoe zij wel het hoofd boven water kunnen houden. Dit zodat deze kleine leefkern in Barger-Compascuum wel kan voortbestaan en niet afhankelijk is van allerlei gemeentelijke subsidies en mogelijkheden om daar te kunnen blijven overleven.

De heer Van Dijken (CDA): Ik was even benieuwd. Als het SIOF er niet in had gestaan, had u dan voor de Berap gestemd?

De heer De Jong (FvD): Nee. Dan hadden wij ook niet ingestemd, omdat er ook nog steeds een calamiteitenfonds in zit. Dus minus die fondsen: ja, dan hadden wij ingestemd. Met de fondsen erbij stemmen wij er dus niet mee in.

De heer Kasteleijn (50PLUS): Een voordelig saldo van de Bestuursrapportage 2022 van maar liefst 10,5 miljoen. Nou, kom daar vandaag de dag maar eens om. De gemeente Emmen presteert het en gaat dan ook meteen maar een aantal reserves opbouwen. Dat is een goede zaak. Dat daarnaast de coronamiddelen samen met de middelen voor de Oekraïense vluchtelingen in het calamiteitenfonds worden gestoken: een verstandige keuze volgens 50PLUS om indien nodig extra steun te geven aan zwembaden, buurthuizen et cetera.

De storting van 5 miljoen in de reserve SIOF juicht 50PLUS van harte toe. Dat is echt een heel goede zaak. Immers, we willen heel graag meewerken aan onder andere de onderwijscampus. Vanuit deze bestemmingsreserve kan dan een eerste aanzet worden gegeven.

Minder parkeeropbrengsten komen neer op een tekort van 1 miljoen. Dat begrijpen we wel als het college een derde parkeerterrein volledig ongebruikt laat, terwijl die lasten door een andere invulling zeker hadden kunnen worden verlicht. Al was het maar door er de laatste jaren een kampeerplaats van te maken. Dit alles is onzes inziens toch een vorm van geldverspilling die onnodig is.

En om het nog erger te maken wordt er onderzoek gedaan naar een plaats iets verderop, waar de buurt fel tegen protesteert. U begrijpt het wel: wij parkeren het geheel, maar dan in de ondoorgrondelijke mist der dwalingen.

Al met al kunnen we wel instemmen met deze bijstelling van de Begroting 2022 en zullen we voorstemmen. Tevens zal ik een motie indienen.

De voorzitter: Die motie komt blijkbaar bij een volgend punt. Dat mag ook bij dit punt, maar het is eigenlijk bij het volgende.

Dank u wel. Wij gaan over naar de beantwoording in eerste termijn door het college. Ik geef het woord aan wethouder Otter.

Reactie college

De heer Otter (wethouder): Ik begin eigenlijk even met de opmerkingen van D66 of deze rapportage wat eerder kan. Wat u allemaal niet weet, is dat er behoorlijk wat druk stond op deze Berap. Ik heb mij ook verzet tegen het feit om later met de Berap te komen. Dus ik ben nog een beetje vervelend geweest naar de organisatie. Ik vind dat je vandaag bij de Begroting ook zicht moet hebben op de cijfers. Nou, dat heeft best wel voor wat stress gezorgd. Daarom is het wel prettig om van veel heel partijen te horen dat u het allemaal een heel mooi stuk vond en dat het heel goed leesbaar is en allemaal zo heeft uitgepakt. Maar geeft meteen wel aan dat ‘nog eerder’ gewoon heel lastig is. Wij beginnen na de vakantieperiode, dat hangt er een beetje vanaf hoe de vakanties vallen. Maar je begint daar in augustus aan. Er moet veel uitgevraagd worden. Dan lukt het gewoon niet om die Berap nog een maand eerder klaar te krijgen. Dus ik denk dat we nu in een mooi schema zitten. Bij de Kadernota hebben we de Berap-I, bij de Begroting hebben we de Berap-II: dan weet u ook hoe we ervoor staan. De opmerking over ‘beknoper’ heb ik ook al intern aangegeven. We hebben wat wettelijke vereisten waar het allemaal aan moet voldoen. Maar ik streef er zelf ook naar om het steeds zo beknopt mogelijk te houden, want het zijn altijd toch een hele hoop pagina’s om te lezen.

Er zijn een paar opmerkingen gemaakt over de renteontwikkeling. U leest dat allemaal over die renteontwikkelingen in de krant: die rente gaat behoorlijk omhoog. Die heeft nog niet het niveau bereikt waar wij in de basis van de Begroting nu van uitgegaan zijn. En we houden meerjarig al rekening met een bepaalde rentestijging. Maar ik heb inderdaad verzocht – daar hebben we vanmorgen ook een eerste versie van besproken – om steeds een soort ‘rentestresstest’ uit te voeren en goed in de gaten te houden hoe zich een en ander ontwikkelt. Maar een rentestijging zal ons niet in één keer verrassen, omdat we ongeveer 15 procent aan renterisico lopen. Maar goed, een hogere rente gaat op termijn natuurlijk wel doortikken. We houden dat goed in de gaten. Op dit moment is er nog geen aanleiding om ons daar heel erg ongerust over te maken, omdat wij in de Begroting al wel rekening houden met een oplopende rente.

Dan even naar de PVV. Dat ging over de baten en lasten van de opvang Oekraïeners. De heer Van Dijken gaf het al aan: die noemde het nog even ‘betrouwbare bron’. Maar goed, hij mij al even gevraagd of de baten en lasten een voordeel of een nadeel hebben. Nee, maar het is netjes dat hij niet verklapt dat ik het was, maar dat doe ik dan nu zelf even. Nou, wellicht heeft de PVV in die zin wel even een punt dat het wel een beetje duidelijk is: ‘baten en lasten’. Nou stond er wel bij dat we ze toevoegen. Dus je kunt daar wel uit concluderen dat we geld overhouden. We houden daar inderdaad een aantal miljoenen aan over. Dat willen we graag toevoegen aan het calamiteitenfonds. En wat we exact overhouden, zien we in de loop van het jaar. We hebben niet zo’n mooie onderbouwing als bij de coronareserve. Dus wij kunnen nog niet exact die bedragen aangeven, maar gaat u er maar van uit dat we een aantal miljoenen toevoegen. En als u vraagt hoe het met de verantwoording zit, dan gaan we zeker bij de Jaarrekening of in de volgende Berap precies even aangeven hoe het zit met die baten en lasten. Dus in die zin is het amendement eigenlijk wellicht overbodig. Want u krijgt daar inzicht in en per saldo voegen we duidelijk geld toe aan het calamiteitenfonds.

Dan ook even de vraag van de heer Huttinga: waarom een fonds en geen reserve? Het is een reserve. In beide gevallen is het een reserve. Alleen, het woord ‘fonds’ is er eigenlijk ingekomen dat we het hebben over een soort noodfonds, een ondersteuningsfonds. En naar de buitenwacht praat je niet zo snel over een ‘calamiteitenreserve’. Maar ook in het SIOF, dat ook een reserve is, zit natuurlijk al het woord ‘fonds’. Dus het is beide goed. Het is een fonds, meer in de trant van noodfonds. Maar we verantwoorden het als reserve.

De heer Van Dijken (CDA): Ik moest er even over nadenken. Maar u zegt tegen de PVV dat zij niet bang hoeven te zijn dat zij achteraf niet kunnen zien qua opvang van de Oekraïeners wat daar in is

gestoken en wat we van het Rijk hebben gekregen. Geldt dat ook voor sport, cultuur en inwoners als je kijkt naar dat calamiteitenfonds? Dan gaat dat over de vraag die wij hebben gesteld over schotten.

De heer Otter (wethouder): Dan gaat met name meer over de onttrekkingen en ook daarover zullen we vanzelfsprekend inzicht geven waar er in het calamiteitenfonds. Dus hoe het gevoed wordt, bijvoorbeeld uit de baten-lasten Oekraïeners. En wat eruit gaat, daar zullen we gewoon inzicht in geven, vergelijkbaar met het overzicht zoals het nu opgenomen is met betrekking tot de coronareserve.

De heer Van Dijken (CDA): Maar we monitoren dat dan ook? Dus het is niet zo dat als bijvoorbeeld de sportverenigingen zeggen dat ze echt een enorm probleem hebben, opeens de 7 miljoen die we erin steken, zo snel daalt dat bijvoorbeeld inwoners daar debet aan zijn?

De heer Otter (wethouder): Nou, dan gaat het echt even over de inhoudelijke kant. Ik heb nog twee collega's die zich daarmee bezighouden. Ik zorg dat het geld erin komt en zij geven het uit. Dus ik speel deze vraag gewoon even door naar mijn collega's.

Dan had de heer Van Dijken een vraag die nog meer is opgeworpen: waarom nu met het SIOF en het calamiteitenfonds komen? Nou, het calamiteitenfonds, omdat we heel hard werken aan regelingen en dat soort zaken en ook zo snel mogelijk dat geld beschikbaar willen hebben. Daarom hebben we gezegd om dat bij de Berap-II in ieder geval te gaan omtrenten. Dus dan is het na vandaag beschikbaar. U gaf dat zelf geloof ik ook al aan dat dat een duidelijk verhaal.

Ja, wat is de haast met het SIOF? Daar hebt u misschien best wel een punt. Maar het alternatief zou zijn geweest dat wij vandaag geen 10 miljoen aan de reserve toevoegen, maar 15 miljoen. En over een uur zeggen wij dat wij het SIOF dekken door het weer aan de reserve onttrekken. Dat hebben we eigenlijk in één handeling gedaan. Dat staat, wat de heer Huttinga ook al aangaf, heel transparant in de stukken. We wisten ook dat we het vandaag in één vergadering behandelen. Dus het is een heel praktische uitwerking om het op deze manier te doen. Maar het had ook in twee stappen kunnen gebeuren – daar hebt u wel gelijk in.

Dan kijk ik nog heel even snel wat ik nog meer heb. Dan had mevrouw Kuhl van de PVV het ook over de tevredenheid over de dienstverlening. Wij monitoren dat wel continu. En we proberen ook continu de dienstverlening te verbeteren. De dienstverlening komt hier weleens vaker aan de orde. Soms gebeuren daar ook zaken waarbij er bijvoorbeeld zo veel telefoontjes binnenkomen dat je niet alles op hetzelfde moment kunt afhandelen. Dus dan lopen de wachttijden weleens even wat op. Maar we proberen daar altijd van alles aan te doen. Ik heb daarbij ook nog een nieuwtje voor u: want u kunt ook sinds vorige week de chatfunctie gebruiken. Dus dan hoeft u niet meer te bellen of een e-mail te sturen of wat dan ook, u kunt gewoon een chatbericht verzenden. Dan krijgt u via de chat ook een reactie terug op uw vraag of opmerking. Dus zo gaan we mee in de vaart der volkeren.

De voorzitter: Bent u klaar, wethouder? Ik begrijp dat we nu kunnen chatten. Dat is heel handig, maar ja...

De heer Otter (wethouder): Nog even kijken. Maar, voorzitter, volgens mij ben ik er dan doorheen.

De voorzitter: Ja, dat dacht ik al. Mocht u nog vragen hebben, chat gewoon met onze wethouder. Geen enkel probleem. Dan nu wethouder Wanders.

De heer Wanders (wethouder): Fijn om in ieder geval te constateren dat u als raad – maar dat hadden we ook al eerder geconstateerd – de noodzaak voor de reserve calamiteitenfonds – laat ik hem zo noemen – ondersteunt. Dit omdat het merendeel van de raad de inwoners ook de helpende hand wil toesteken.

Even vanuit de vraag van de heer Van Dijken van het CDA aan mijn collega stelde. Ik sluit me maar even bij uw vraag als het gaat over of er tijdelijk aan schotten wordt gedacht. In ieder geval een soort rubricering. Wij willen wel inderdaad daarnaar kijken, maar ook wij realiseren ons dat we er rekening mee moeten houden dat op enig moment een budget uitgeput kan raken. Het is een beetje lastig inschatten aan de voorkant. Want ik denk dat we in Nederland wat verder waren geweest als we allemaal die inschatting hadden kunnen maken. Dan hadden we wellicht veel concreter al een aantal

zaken kunnen doen. Dus ja, daar gaan we zeker naar kijken en ik kan me ook voorstellen dat we op die manier ook met u daar informatie over delen op het moment dat die beschikbaar is.

Hetzelfde geldt voor de beleidsregels: daar werd een vraag over gesteld door de VVD. Beleidsregels worden vastgesteld door het college, maar die worden altijd, en zeker in dit geval, in ieder geval met u gedeeld. Volgens mij zijn de algemene spelregels over de onttrekking ook voorgesteld in het stuk dat bij u voorligt. Maar u kunt zich voorstellen dat als het gaat over aansluiting bij de Participatiewet en de energietoeslag die is geweest, een aantal van die beleidsregels normaal gesproken door het college worden vastgesteld en met u ter info gedeeld. Dat zullen we dan ook op dat moment zeker doen.

De heer De Jonge (VVD): Even een vraag ter verduidelijking. Betekent dat ook dat als het boven een bepaald bedrag gaat, u inderdaad weer bij ons terug gaat komen?

De heer Wanders (wethouder): Het zal bij beleidsregels gaan over de individuele inwoner. Wij kunnen wel een budgetplafond werken in de regeling, alhoewel dat ook voor de individuele inwoner wat lastiger zal gaan. Ik denk ook niet dat iets is wat wij met elkaar wensen. Maar op het moment dat dat in heel grote bedragen in één keer zal gaan naar een maatschappelijke partner of een oplossing, dan zal het wellicht bij u komen. Wij hebben volgens mij nu de grens van, uit mijn hoofd, 400.000 euro in de regeling staan. Maar ik kan me niet voorstellen dat wij in één geval 400.000 euro gaan onttrekken voor het calamiteitenfonds, want hebben we tien inwoners gehad en dan staan wij alweer voor u. Dus dat zal zeker aan de orde zijn.

Dan over het bereik van de energietoeslag zoals wij dat nu hebben. Ja, ten tijde van het opstellen van de Bestuursrapportage was dat percentage 72. Afgelopen dinsdag op de informatieavond over energiearmoede hebben we ook gedeeld dat dat inmiddels al was gestegen naar 80 procent. Ik heb ook van mijn collega's in het land vorige week begrepen dat dat een goede score, ook in de zin van dat het een inschatting is. Maar we doen ook op basis van de CBS-cijfers een inschatting van die 7.800 huishoudens. Daar gaat ook een categorie af die niet zelfstandig kan aanvragen. En dus is onze inschatting dat wij op een bereik van 80 procent zitten. Wij zullen niet nalaten om daar weer de oproep voor te doen om het nog meer aan te laten vragen. Wij zien ook nog wekelijks aanvragen binnenkomen van mensen die toch wat later aanvragen omdat ze dachten niet in aanmerking te komen. Op die manier zien wij wekelijks toch het percentage wel wat stijgen. Maar veel minder hard dan voorheen, omdat het misschien wel dichterbij de 100 procent zit dan we denken. We zitten niet op 100, want dat zou ik ook niet geloven. Maar wij zijn zeker goed op streek om het volledig in te vullen.

Als het gaat over 'wat wel en wat niet'. Ja, dat hebben we afgelopen dinsdag op de informatieavond met een groot deel van u kunnen delen. In het gesprek ging het ook over de korte termijn en de huidige urgente nood. Maar tegelijkertijd ook de middellange termijn en lange termijn om te kijken hoe we de rekening van volgend jaar naar beneden brengen en hoe we die dingen met elkaar kunnen combineren bij de inwoner. Maar ook bij instellingen zal wethouder Schrik zometeen wellicht er wat over zeggen hoe we dat bij elkaar kunnen brengen. Wij moeten zorgen dat wij op termijn de rekening naar beneden brengen. Want volgens mij heeft niemand in deze zaal de illusie dat wij jarenlang de mensen kunnen ondersteunen bij de energienota. Daar zal toch een andere oplossing voor moeten komen.

Dan had ik nog een vraag over de voortijdige schoolverlaters, de reden waarom dat aantal is toegenomen. Daar hebben we op een informatieavond ook al eens met elkaar over gesproken. Eigenlijk kort samengevat zijn er eigenlijk vier grote redenen aan te wijzen waarom dat aantal is toegenomen het laatste jaar, anderhalf jaar. Dat heeft onder meer met corona te maken, omdat de slaag-zakregeling ervoor gezorgd heeft dat iedereen is doorgestroomd naar het MBO. Ook diegenen die er misschien nog niet aan toe waren en best nog wel een jaartje langer op het voortgezet onderwijs had kunnen blijven, om daarna op gedegen wijze naar het MBO te gaan. Daarbij zie je dus uitval. Je ziet ook uitval in de verkeerde studiekeuze, omdat heel veel voorlichting et cetera is wegge gevallen en de leerlingen c.q. studenten andere keuzes hebben gemaakt. En wij zien mentale problematiek bij de doelgroep als gevolg van corona. Daar proberen we met scholen en in de onderwijsondersteuning ook van alles aan te doen in de zin van vroegtijdig erbij zijn en toch buiten DUO om meldingen en gesprekken met RMC Leerplicht. En we hebben gewoon één reden en dat is een positieve reden – althans als je hem als plus wilt wegzetten en ervan uitgaande dat de rest een verkeerde keuze was. Dat is de aantrekkelijke arbeidsmarkt. Daar maken we ons ook best heel veel zorgen over. Ik heb onlangs ook nog op een werkgeversdag de oproep gedaan bij werkgevers om ieder geval niet aan 'groenpluk'

te doen, oftewel jongeren voortijdig van school halen om ze aan het werk te zetten. We zien dat ook in de BBL.

De heer Woltman (Wakker Emmen): Ik had nog even een vraag. U vertelt dat er een aantal redenen is aan te wijzen dat kinderen zijn afgestroomd of zijn gestopt met school. Is dat bewezen? Is dat onderzocht? Of zijn dat aannames?

De heer Wanders (wethouder): Dat is in ieder geval wat wij vanuit de RMC Leerplicht-regio ook terugkrijgen als redenen voor stoppen. Ik moet er ook waardering voor geven dat wij ook een aantal gesprekken voeren. Wij voeren natuurlijk ook een-op-een-gesprekken met alle schoolverlaters, want ze zijn allemaal in beeld. En dat wordt dit aangegeven: verkeerde studiekeuze. De indruk dat je al klaar was voor het MBO, is natuurlijk ook even een inschatting van de voorgaande school en de ontvangende school, want ik weet niet of leerlingen dat zelf heel snel zullen zeggen. Maar dit is wel vanuit de ervaringen en de registratie vanuit RMC Leerplicht zelf.

De voorzitter: Oké, helder, meneer Woltman? Dat is het geval. Meneer Wanders, bent u klaar met uw beantwoording?

De heer Wanders (wethouder): Ja nou, het laatste wat inderdaad om die ‘groenpluk’ te voorkomen met elkaar. En dus ook niet die ene dag voor die BBL’er alsnog naar werk om te zetten. Maar dat is een verantwoordelijkheid die we volgens mij met elkaar in de Arbeidsmarktregio moeten proberen te dragen.

De heer Van der Weide (wethouder): Ik begin even met het onderwerp ‘parkeren’. Er is een aantal partijen dat daar iets over gezegd of gevraagd heeft. Als je een beetje naar dit dossier kijk, dan zie je dat de afgelopen de begrote opbrengsten niet worden gehaald, ondanks dat we een aantal taakstellingen met elkaar hebben afgesproken. Dat is meer dan 1 miljoen geweest. De totale parkeerexploitatie is zo’n 4 miljoen, dus ergens gaat daar de rek er ook wel een keer uit, wil je het betaalbaar houden met betrekking tot vergunningen en ook het tarief. Dus vandaar ook het voorstel in de Berap: dat is de bijstelling c.q. bijsturing voor het lopende jaar.

Maar we zien ook wel naar de toekomst toe dat we dat niet vol gaan houden dat wat we begroten versus de realisatie een aantal jaren uit elkaar loopt. Dan kun je de afgelopen twee jaar zeggen – en dat is ook zo – dat corona daar echt invloed op heeft gehad. Dat maakt de inschatting van hoe het dan met de parkeerexploitatie gaat als we een volledig jaar draaien zonder corona en andere zaken. In die zin geeft denk ik dit jaar al wel een iets realistischer beeld.

Ik denk ook even richting de heer Hoogenberg aan wat daar de oorzaak van is. Ja, het zijn natuurlijk grote investeringen geweest de afgelopen jaren. Daar zijn verwachte bezoekersaantallen en een bezettingsgraad aan gekoppeld. Je ziet dat dat uit elkaar loopt. Dat heeft bijvoorbeeld iets te maken met Wildlands, waarbij we eerst uitgingen van 1,2 miljoen bezoekers.

[Hierna komt een groep demonstranten van de publieke tribune naar het midden van de raadszaal om er een anti-Zwarte Piet-betoging te houden.]

De voorzitter: Ik schors even de vergadering.

Schorsing (1 uur en 50 minuten)

De voorzitter: Dames en heren, ik heropen de vergadering na dit ‘korte’ intermezzo.

Ik meld even dat de heer Bos naar huis is gegaan. Dat is dus een van de afwezigen.

Uiteraard lopen we door al dit gedoe wat uit de tijd, zoals dat heet. Het voorstel is om dit agendapunt, waarbij we bezig waren met de Bestuursrapportage en de beantwoording door het college in eerste termijn, af te ronden. Vervolgens zal ik de gelegenheid geven voor een tweede termijn, dan handelen we in ieder geval het punt rondom de Bestuursrapportage af. Dan zal ik, voordat we gaan schorsen om een hapje te eten, de fractievoorzitters vragen om even op mijn kamer te komen. Dan hebben we het

even met de fractievoorzitters over het vervolg, zowel over deze avond als over hoe donderdag erin gaan. Dus dan kijken we even hoe dat allemaal zal gaan.

Zullen we het zo doen? Meneer Hoogenberg?

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Ja, bijzondere situatie vanmiddag. Ik denk niet dat dit nou een punt van orde is. Maar ik heb toch wel een vraag over de veiligheid op dit moment in dit gebouw. Nou viel het allemaal mee: vreedzaam en mensen zijn afgevoerd. Maar ik denk dat het goed is om daar volgende keer goed over na te denken hoe we dat doen. Want wie weet dat er de volgende keer nog andere acties komen. Ik weet niet hoe het voor anderen was, ik voel mij vrij veilig, hoor. Daar gaat het niet om. Maar ik denk dat we even moeten oppassen dat dit eventueel niet nog verder escaleert de volgende keer.

De voorzitter: Neemt u dit punt ook even mee zometeen in het overleg met de fractievoorzitters. En we zullen het ook in het presidium er even over hebben. Dan zullen we kijken in hoeverre dit speelt. Maar ik snap uw punt. De heer Kasteleijn?

De heer Kasteleijn (50PLUS): Ja, ik zie het rode licht van 'ON AIR' hier in de zaal aan staan. Ik wilde weten of tijdens dit hele gebeuren ook alles opgenomen is

De voorzitter: Volgens mij stoppen de opnames tijdens een schorsing.

De heer Kasteleijn (50PLUS): Akkoord.

De voorzitter: Ja. Anderen nog? Ik stel voor dat we inderdaad even op een ander moment de evaluatie doen, inclusief het voorstel om te kijken naar beveiligingsmaatregelen. Ik ben er altijd trots op dat we hier zo'n open organisatie hebben en dat we juist bij raadsvergaderingen mensen ook zo even binnen kunnen lopen of er weer uit kunnen gaan. Maar nou, wellicht moet we daarbij andere maatregelen nemen.

Dat gezegd hebbende gaan we toch maar even naar de orde van de vergadering. We waren bij de Bestuursrapportage 2022-II, dat was agendapunt B2. We waren bij de beantwoording in eerste termijn door het college. Volgens mij waren we bij meneer Van der Weide. Is het niet zo? Ja, dat dacht ik al. Ik geef het woord aan wethouder Van der Weide.

Reactie college

De heer Van der Weide (wethouder): Volgens mij wel, voorzitter.

Ik was ergens begonnen met de beantwoording over het parkeren. Ik heb volgens mij iets gezegd over de taakstelling en dat de rek wel uit de parkeerexploitatie is. We hebben corona hopelijk nu achter ons liggen en dat heeft uiteraard invloed gehad op de parkeerexploitatie. We zien denk ik ook wel een structureel probleem. Vandaar ook het voorstel bij de Begroting en we hopen in ieder geval bij de Kadernota daar nog verder een toekomstige robuuste oplossing te kunnen presenteren. Dan denk ik: je kunt wel taakstelling op taakstelling gaan stapelen bij de parkeerexploitatie op, maar ergens verlies je dan denk ik ook het realisme uit het zicht.

Een andere vraag van de VVD ging over de Rietplas. Er staat wel een groene *smiley* bij, maar zijn we er dan? Nou ja, die *smiley* geeft niets anders aan dan dat we onze activiteiten die we ons hebben voorgenomen, ook hebben uitgevoerd. Dat wil niet zeggen dat daarmee de problematiek is opgelost. Maar ik denk dat als je naar dit jaar kijkt, de maatregel die we hebben genomen dat de dam is verwijderd, wel zijn effect heeft. Want ondanks dat we een heel droog jaar hebben gehad, zijn de problemen wel van een andere aard geweest. Daarmee zijn we er nog niet. Want we kijken wel met het waterschap en de provincie of er nog andere maatregelen nodig zijn. Dan stuit je ook wel op beleid. Want wij kunnen als gemeente wel iets vinden, maar het moet beleidsmatig ook passen binnen de visie van het waterschap en die van de provincie. Dus daar blijven we mee bezig. Met die groene *smiley* zijn we er nog niet. Maar als we kijken wat we ons hebben voorgenomen voor dit jaar, dan doen we wat wij hebben beloofd en wat we ons hebben voorgenomen.

Datzelfde geldt ook voor het wegenonderhoud. We kennen de problematiek. Bij de Begroting is een fors budget vastgesteld. Als we kijken naar wat we ons hebben voorgenomen om te gaan uitvoeren,

dan staat dat allemaal in de steigers. De aanbestedingen zijn uitgevoerd, het werk is in uitvoering. Er moet ook nog wat gaan komen, dus daar wordt ook volop inspanning geleverd om te zorgen dat het geld ook wordt uitgevoerd en dat er gewerkt wordt aan de weg.

De laatste vraag gaat over Bestemmingsplan De Tweeling en waarom dat zolang duurt. Het is gewoon een heel ingewikkelde procedure. Dat heeft ook van alles te maken met geluid en welke milieucategorie je daarbij kunt toepassen op de grond. Want doordat we wat laat zijn met herziening, suggereert u een beetje dat het allemaal wat langer duurt. Maar daar is een goede reden voor. Dat we daarmee niet in staat zouden zijn om gronden te verkopen. Even voor uw informatie: de huidige gronden hebben ook de bestemming bedrijven, alleen uiteindelijk moet je weleens een keer weer een herziening gaan doen en ook kijken hoe je omgaat met de gronden en in welke milieucategorie. Dus die herziening stelt ons nog beter in staat om aan te sluiten bij het goede planologische regime, om daarmee nog beter voorbereid te zijn op mogelijke verkoop van kavels.

Dat waren in ieder geval mijn opmerkingen, voorzitter.

De heer Rink (wethouder): Ook vanuit mijn portefeuille wat vragen.

Allereerst over de uitname Wlz en de positieve gevolgen daarvan. Het is zo dat beschermd wonen wel structureel in de Begroting is verwerkt. Maar dat hebben we met een aflopend voordeel gedaan omdat we vanuit behoedzaamheid ook rekening houden met hogere indexering van de kosten dan de indexering van de inkomsten. Dus hij staat verwerkt op pagina 11 van de Begroting, maar we hebben het nu allereerst over de Berap.

Dan even wat suggesties die gedaan worden. Uiteraard zijn wij met de VVD van mening als college dat we het centrum van Emmen moeten aanpakken. Volgens mij hebben we daar een heel mooie Detailhandelstructuurvisie voor vastgesteld. Volgens mij staan er in de Begroting daarvoor ook wat mooie punten benoemd. En aan regiomarketing zullen wij zeker doen en dat gaan wij vanuit de Greenwise doen.

Dan de vraag van de PVV en tegelijkertijd ook het compliment van Forum. Dat is namens het college ontvangen. Ja, de PVV had het over of de dienstverlening van de economie wel goed is. Ja, die is wel degelijk goed. Alleen, je kunt niet altijd het gewenste antwoord geven – dat sluit een beetje aan bij wat de wethouder hier naast mij zei. Op het moment dat het over een bestemmingsplan gaat en het niet past, doen we dat niet om de ondernemer te pesten, maar om de veiligheid van onze inwoners te waarborgen. Daarom kan het soms wel en soms niet. Maar over het algemeen krijgen we goede verhalen te horen. Het is ook de reden waarom bijvoorbeeld het bedrijf Paques naar Emmen komt. We hebben een goede dienstverlening.

Dat waren voor mij de punten.

Mevrouw Leal (wethouder): Volgens mij heb ik alleen een vraag van de PVV over het Atlas Theater: dat mist u in de Bestuursrapportage. Wij hebben in onze bijdrage geen afwijkingen vanuit onze kant richting het Atlas Theater. Vandaar dat dit ook niet in de Bestuursrapportage is opgenomen. Dus dat is eigenlijk het antwoord, dat was hem.

De heer Schrik (wethouder): In zijn algemeenheid is er net al het een en ander gezegd over het calamiteitenfonds. Collega's Otter en Wanders hebben daar iets over gezegd. Het CDA vroeg nog naar de financiële consequenties en of daar op dit moment al iets over bekend is en of alles niet door bijvoorbeeld sport wordt opgemaakt. Volgens hebben we tijdens de informatieavond middels de casus van Vereniging X uitgelegd hoe we de verenigingen willen gaan ondersteunen. Maar het is nu nog moeilijk in te schatten wat de consequenties zijn omdat we nog geen totaaloverzicht hebben. Maar zoals vorige week in de casus ook genoemd ging het bij Vereniging X om een uitzetting van 25.000 euro per jaar. Dus het komt neer op 2.100 euro maand – om toch maar een kleine indicatie mee te geven.

De voorzitter: Dank u wel. Dat was de beantwoording in eerste termijn door het college.

Dan gaan we over naar de tweede termijn. Ik begin even bij mevrouw Kuhl. Die had een voorstel tot een amendement. Er was even wat discussie over de redactie van de tekst. Mevrouw Kuhl, wat doen we met het amendement? Want dan kan ik dat betrekken bij de beraadslaging in tweede termijn. Ik geef u het woord.

Mevrouw Kuhl (PVV): Ik ben tevreden met het antwoord van wethouder Otter, dus ik trek het in.

De voorzitter: Dank u wel. Dat maakt het amendement geen onderdeel meer uit van de beraadslagingen. Kom ik bij de tweede termijn. Wie van de raadsleden wil in tweede termijn nog het woord voeren? Dan begin met meneer Mulder van de Partij van de Arbeid.

Tweede termijn

De heer Mulder (PvdA): Ik kan het heel kort houden, ook gezien de tijd en de honger. Vanwege de dingetjes die gebeurd zijn, lijkt me dat ook zeer raadzaam – in ieder geval voor mij.

Ik had in eerste termijn nog gezegd dat er spannende tijden aan zitten te komen. Ik hoor de wethouder ook zeggen dat er al rekening is gehouden met de oplopende rente. Dat is wat ons betreft prima. In ieder geval geruststellend – laat ik het maar zo zeggen.

Het amendement van de PVV is niet meer aan de orde, dat is net ingetrokken. Daar hoeft ik dus ook niks meer over te zeggen.

Nog twee dingetjes. Wel bijzonder om te constateren dat we een paar keer wat partijen hoorden die onze inwoners een heel warm hart toedroegen en toejuichten dat onze inwoners en instelling van alle kanten ondersteunen, maar dan wel in bijna één adem doorfilosofeerden dat ze eigenlijk het calamiteitenfonds niet willen. Dat vonden wij wel een beetje bijzonder.

We kunnen ons ook prima vinden in het snel beschikbaar stellen van gelden, waarbij we ook de werkwijze kunnen volgen ten aanzien van onder meer dat SIOF. Ik had al een zin opgenomen om aan de Berap toe te voegen, maar we zitten een uur later weer bij de Begroting weer de bestemming te bepalen. Dat uur later is iets later geworden, maar goed. Het principe blijft overeind.

De heer Van Dijken (CDA): Allereerst dank aan iedereen in het college voor de beantwoording van de vragen.

Als CDA zien wij zeker de urgentie voor het calamiteitenfonds op dit moment. Ik ben ook blij dat er wordt gezegd dat we op die verdeling tussen sport, cultuur en inwoners zeker gaan monitoren. En we hopen ook als raad dat wij in een later stadium erover worden geïnformeerd hoe het staat met dat calamiteitenfonds.

Het noemen van het SIOF hierin: ja, daar kijken wij toch anders tegenaan. De wethouder zei zelf ook al dat het misschien iets anders had gemoeten. Wij vinden het toch belangrijk, de Berap de Berap te laten zijn. Dus we moeten daar in de toekomst eens naar kijken hoe we dat gaan doen.

Ik vind het onder andere ook jammer dat er partijen zijn die niet voor de Berap gaan stemmen omdat onder andere deze fondsen hierin worden genoemd.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Nou, wij zijn wel voor de Berap, laat dat even duidelijk zijn. Dus we kunnen ons helemaal vinden in de antwoorden van het college. Op zich goed denk ik dat het duidelijk is dat er ook rekening wordt gehouden met eventualiteiten zoals bijvoorbeeld de stijging van de rente.

Dat doet ons deugd, we zijn het ermee eens. We kunnen ons vinden in de Berap.

De heer De Jong (FvD): Bedankt aan het college voor de beantwoording.

Maar ik wilde eigenlijk dit moment gebruiken om de vraag van de heer Koops te beantwoorden die hij aan alle raadsleden heeft gesteld: hoe kijken wij aan tegen het separaat behandelen van de Berap? Zoals ik bij de Berap-I ook al aangegeven had, denk ik dat het voor kleine fracties juist fijn is om deze dingen separaat te behandelen. Dus daar wilde ik deze mogelijkheid voor aangrijpen.

Besluitvorming

De voorzitter: Dat mag. Wie wil nog in tweede termijn het woord voeren? Niemand? Ik kijk nog even, volgens mij is er niets blijven liggen aan de kant van het college. Ook niet?

Dan kunnen we overgaan naar de besluitvorming. Is er behoefte aan een stemverklaring? Dat is ook niet het geval.

Het gaat om het besluit ter vaststelling van de Berap 2022-II. Daar horen wat getallen bij: het gaat over een begrotingswijziging, de in de Berap genoemde afwijkingen inclusief de paragraaf corona en dan

nog een aantal andere posten. Ten derde met ingang van 2022 een reserve volkshuisvesting in te stellen en hier een bedrag van 340.000 euro in te storten. met ingang van 2022 een reserve duurzaamheid, klimaat en energie in te stellen en hierin een bedrag van 109.000 euro in te storten en ten slotte beslispunt 5: met ingang van 2022 de reserve corona ad 7.912.000 euro en het saldo van baten van lasten opvang Oekraïense vluchtelingen op te laten gaan in de nieuw te vormen reserve calamiteitenfonds.

Ik ga u vragen: wie is voor dit voorstel? Dat zijn de fracties van Wakker Emmen, de Partij van de Arbeid, het CDA, de VVD, de SP, de ChristenUnie, D66, GroenLinks en 50PLUS. En wie is tegen dit voorstel? Dat zijn de fracties van de PVV en Forum voor Democratie. Dan is dit voorstel aangenomen met 35 stemmen voor en 2 stemmen tegen.

Wat wilde u nog zeggen, meneer De Jong?

De heer De Jong (FvD): Volgens mij hebben wij hier bij de behandeling van de Berap-I in meerderheid aangenomen dat wij met ingang van 1 november zouden gebruikmaken van het digitaal stemmen. We stemmen nu nog middels handopsteking. Dus ik was even benieuwd naar de gang van zaken hierbij.

De voorzitter: Ja, dat is een heel andere soort vraag. Daar komen we nog bij een ander punt even op terug, meneer De Jong. Dus dat is niet aan de orde op dit moment.

Dan voordat we gaan schorsen, dus nog even terug. Zometeen gelieve de fractievoorzitters op mijn kamer te komen. Dan kijken we nog even naar de afgelopen uren en kijken we vooral even uit naar het vervolg. Daarna gaan wij met elkaar een hapje eten. Voor degenen die niet tot de fractievoorzitters respectievelijk het college behoren: die kunnen alvast naar beneden. Daar zal vanaf half zes een hapje eten geserveerd worden. Mijn voorstel is om kwart voor zeven weer verder te gaan. Meneer de Jonge?

De heer De Jonge (VVD): Ja, eentje van huishoudelijke aard. Ik krijg berichten binnen dat het geluid van de uitzending het niet meer doet. Dus als daar ook even naar gekeken kan worden, dan kan iedereen weer prettig meeluisteren.

De voorzitter: Dat is heel goed. Fijn dat u dat even meldt. Nog andere zaken voordat we gaan schorsen? In ieder geval kwart voor zeven wordt de vergadering heropend.

De vergadering is geschorst. [Na het overleg met de fractievoorzitters meldt de voorzitter tijdens de dinerpauze dat de vergadering al om half zeven wordt voortgezet, dus een kwartier eerder.]

Schorsing

B3. Begroting 2023 en Meerjarenbegroting 2024-2026

De voorzitter: Ik heropen de vergadering.

Wij hadden wat vertraging in de middag. Dat betekent dat we even gekeken hebben naar het vervolg. We zijn dus nu wat achter op het schema. Het idee is dat we nu vanaf half zeven de gelegenheid geven voor u als raad om in eerste termijn reageren, een soort algemene beschouwing op de Begroting.

Ik meld even dat daarvoor maximaal tien minuten per fractie is, exclusief interrupties. We hebben met elkaar afgesproken om even iets voorzichtig te zijn met interrupties. Doe dat gerust als het nodig is, daar gaat het niet om. Maar als we eindtijd willen halen, kunnen we daar wellicht even wat spaarzaam mee zijn. Het idee is dan om iedereen de gelegenheid te geven om in tien minuten per fractie dat betoog te doen. Daarna gaan wij even schorsen. Daarna zal het college op hoofdlijnen de belangrijkste punten uit uw beschouwingen van een antwoord en van een reactie voorzien. Dan parkeren we de wat kleinere punten. Het is altijd wat subjectief: wat is nou belangrijk en wat niet? Maar we concentreren ons vandaag even op de hoofdlijnen en wel zodanig dat we aanstaande donderdagmiddag snel door kunnen gaan. Want dan is de tweede helft van deze vergadering en die begint dan om twee uur.

Daarbij meld ik even nog het verzoek om in de eerste termijn wat moties en amendementen in te dienen – ik begrijp dat die er komen. Het hoeft niet, het mag wel. Maar het helpt wel als het gaat om

de snelheid van de besluitvorming. Dus op het moment dat u moties en amendementen hebt, wilt u die dan alstublieft in de eerste termijn indienen?

Dat even over de orde van de vergadering. Zullen we het zo gaan doen? Ik zie alleen maar mensen knikken. Dan gaan we het zo doen en gaan we de eerste termijn starten. Dat doen we in de volgorde van grootte van de partijen. Dus we beginnen met Wakker Emmen, de heer Hoogenberg, en we doen de eerste termijn vanaf het spreekgestoelte. Ik houd uw spreektijd wel wat in de gaten. Als het echt dik door de tien minuten heen gaat, dan geef ik u wel even een seintje. Meneer Hoogenberg, ik geef u graag het woord.

Eerste termijn

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Ik ben al snel naar het spreekgestoelte gegaan, dus wat betreft is er misschien al wat tijd gewonnen. Ik heb hier staan dat de Begroting 2023 er een is met twee gezichten. Dus dat past ook wel beetje bij deze dag, natuurlijk. Het is een heel bijzondere dag en ik zie heel veel mensen een beetje uitbuiken, dus ik hoop dat ik de aandacht van iedereen een beetje kan vasthouden. Ik ga zelf mijn best ervoor doen. Het is mijn gewoonte om even rustig te zitten na het eten, maar dat gaat nu wat lastig. Maar dit gaat allemaal van mijn tijd af – excuses.

De Begroting 2023 is er een van twee gezichten. Enerzijds lijkt het financieel perspectief goed. We zien dat de reserves en het weerstandsvermogen zich goed ontwikkelen en dat er ruimte is om te kunnen investeren in nieuw beleid: dat is mooi. Anderzijds maken we ons zorgen om ‘het ravijn’ en de energiecrisis die gaande is. In juni hebben we met elkaar de Kadernota besproken. We zagen toen al dat het college behoedzaam wenste te opereren. Er waren immers veel onzekerheden. Nu zijn we ongeveer een half jaar verder en het is geen verrassing daar we nog steeds te maken hebben met die vele onzekerheden. De wereld is er niet echt veel stabiel op geworden. Met welke onzekerheden moeten we dan allemaal geen rekening houden? Nou, te veel op te noemen bijna. Dat alles lijkt dan weer uit te monden in onder andere een torenhoge inflatie die weer haar weerslag krijgt in allerlei tegenvallers: daar moeten we dan ook weer rekening mee houden.

De Begroting van 2023 staat vooral in het teken van de grote onzekerheid met betrekking tot de energiecrisis – dat is geen geheim. Kunnen onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen het hoofd inderdaad wel boven water houden in deze tijd? We zien een breed scala aan regelingen van de rijksoverheid, maar we weten ook tegelijk dat die niet voldoende zullen zijn. Het is ook niet realistisch om te veronderstellen dat iedereen geholpen kan worden en dat iedereen voldoende gecompenseerd kan worden. Wakker Emmen vindt dat voorkomen moet worden dat inwoners en maatschappelijke instellingen tussen wal en schip dreigen te raken. Het college stelt dus – dat kunnen we allemaal lezen – een calamiteitenfonds hiervoor in. Wij laten daarmee zien dat we de verantwoordelijkheid nemen. Maar let wel: de gemeente kan echter niet het gat vullen daar waar het Rijk stopt. We kunnen wel een vangnet bieden. Wakker Emmen heeft wel vragen over de uitvoering van dit fonds. Er staat ‘maatwerk’: dat klinkt allemaal mooi, maar hoe geven we dit dan vorm? Hoe doen we dat? Ergens zullen we spelregels moeten hanteren en grenzen moeten trekken. Hoe om te gaan met vermogen, inkomen, energieverbruik, verduurzamingsmogelijkheden enzovoort? Iedere situatie zal specifiek van aard en hoe wil het college dan gaan beoordelen wanneer iemand wel in aanmerking komt en wanneer niet. Wakker Emmen maakt zich dus zorgen over de uitvoering. Is er ook voldoende ambtelijke capaciteit om deze mensen te helpen? Is er voldoende ruimte opgenomen in de Begroting? Problemen zijn vaak nijpend en urgent en vergen snelle actie en reactie.

Een vangnet is er dus voor de korte termijn, maar op de lange termijn is het verduurzamen van woningen en andere gebouwen de beste oplossing. Op welke wijze wil het college verduurzaming verder versnellen? Want dat zorgt ervoor dat huishoudens minder kwetsbaar zijn.

In de laatste raadsvergadering hebben we de nieuwe Woonvisie vastgesteld. Daarover is voldoende gezegd, denk wij. Met betrekking tot de nieuwe kavels zien we de afgelopen tijd dat het tempo er goed in zit, met ook al diverse inloopbijeenkomsten om de plannen te bespreken met de inwoners. Complimenten voor de organisatie en het college hoe dit is opgepakt. Nog niet in alle dorpen komen kavels beschikbaar, bijvoorbeeld in Barger-Compascuum. Kan het college aangeven wanneer de tweede tranche wordt opgepakt? De ambitie is hoog, maar de ontwikkeltijd van een woningplan kost veel tijd – tegenwoordig helemaal. We zien graag dat het tempo erin blijft.

Met betrekking tot de verduurzaming voor onze eigen gebouwen zien we dat er gekozen is om nieuwbouw te gaan plegen op de locatie Handelsweg en de verduurzaming van het zwembad

Neptunusbad. Wakker Emmen is er blij mee dat er wordt doorgepakt en dat er geld in de Begroting voor is.

We lezen overigens ook nog op pagina 29 dat het gemeentehuis opengaat op bepaalde tijden. We zijn even nieuwsgierig wanneer dat precies gaat zijn.

Wakker Emmen vindt dat alleen een vangnet niet voldoende is. We kunnen als gemeente ook sturen op lokale lasten in deze Begroting en dat hebben we de afgelopen jaren wel op een prima manier gezien. Ze zijn niet of nauwelijks verhoogd de afgelopen jaren en dat zorgt ervoor dat de lastendruk voor onze inwoners afneemt. Dat zien we gelukkig ook terug in de landelijke lijstjes. De tijd dat de gemeente Emmen tot de dure gemeenten behoort, lijkt daarmee gelukkig voorbij.

In het kader van de lastendruk heeft Wakker Emmen samen met de PvdA, 50PLUS en de VVD er moeite mee om de sportverenigingen en maatschappelijke instellingen, zoals bijvoorbeeld buurthuizen, in deze tijd op te zadelen met een huurverhoging. Volgens ons past dat niet en daarom dienen wij hierover, samen met de genoemde partijen én de SP – want die handtekening kwam nog heel laat bij ons binnen, zo was het toch, meneer Kuiper? – een amendement in. We vragen hierin – u hebt het amendement allen kunnen ontvangen – om de indexering van de huren en de sporttarieven van het gemeentelijk vastgoed te bevriezen. Hier heb ik het amendement voor u:

Amendement A1 ‘Bevriezing indexatie sporttarieven in 2023’ (ingediend door de fracties van Wakker Emmen, PvdA en VVD)

‘De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 7 en 10 november 2022,

Constaterende dat

- *maatschappelijke organisaties – zoals buurt- en dorpshuizen, sportverenigingen en culturele instellingen – het op dit moment financieel moeilijk hebben, mede als gevolg van de coronajaren en de enorme prijsstijgingen van de energierekening;*
- *sportverenigingen, culturele instellingen en dorps- en buurthuizen hierdoor in financiële nood dreigen te komen;*
- *in de Begroting 2023 een indexatie van respectievelijk 1 procent en 1,5 procent op de huurinkomsten van de sportaccommodaties en gemeentelijk vastgoed, waaronder enkele dorpshuizen en culturele instellingen, is opgenomen;*
- *in het Coalitieakkoord 2022-2026 staat dat wordt ingezet op goede en betaalbare voorzieningen zoals sportmogelijkheden en buurthuizen in dorpen en wijken;*

Overwegende dat

- *bovengenoemde organisatie een belangrijke maatschappelijke functie hebben in de gemeente Emmen en daarom behouden moeten blijven;*
- *de gemeente probeert om de sportverenigingen, culturele instellingen en buurt- en dorpshuizen, daar waar mogelijk, te ondersteunen betreffende een toekomstbestendige exploitatie;*
- *de gemeente hiervoor onder andere een versnelling in de verduurzaming van de genoemde voorzieningen c.q. accommodaties wil aanbrengen, mede ter verlaging van de kosten;*
- *een huurverhoging in 2023 financieel niet gewenst is in de financieel moeilijke tijden voor de betreffende voorzieningen c.q. accommodaties;*

Besluit

Beslispunt 1 als volgt te wijzigen:

1. *de Begroting 2023 en Meerjarenraming 2024-2026 vast te stellen, met dien verstande dat de indexatie van de huren van de sporttarieven en gemeentelijk vastgoed in de Begroting van 2023 worden bevroren en de hieruit voortvloeiende lasten van 30.000 euro te dekken uit de jaarschijf 2023;*

En gaat over tot de orde van de dag.’

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Verduurzaming is de sleutel tot kostenverlaging voor onze sportverenigingen. Sportverenigingen zijn immers het cement van onze samenleving en de doelstelling moet zijn om ieder kind dat dat wil, ook te laten sporten. De beoogde investering in LED-verlichting is dan ook een goed begin, een goede opmaat. Maar dit lijkt niet voldoende. We zien wel graag meer budget voor onze sportverenigingen om onder andere de sterk verhoogde energielasten met verduurzaming terug te dringen. Wakker Emmen kijkt dan ook met belangstelling uit naar het Huisvestingsplan Sport.

Naast sportverenigingen zijn ook buurthuizen en wijkcentra zo belangrijk voor de leefbaarheid. De afgelopen periode is er op dit gebied veel gebeurd. Denk onder andere aan de plannen in Angelslo. Er zijn echter nog steeds twee grote wijken die nog geen wijkcentrum hebben, namelijk de Rietlanden en Emmerhout. In dit geval zijn het Wakker Emmen, 50PLUS, de PvdA en de VVD die dit toch een bijzonder situatie vinden. Vandaar dat wij samen een motie indienen waarbij we vragen te onderzoeken of en welke behoefte er leeft in deze wijken ten aanzien van een wijkcentrum, welke mogelijkheden er zijn om een wijkcentrum te realiseren en dan de raad over de uitkomst van dat onderzoek te informeren voordat de beraadslagingen over de komende Kadernota in 2023 plaatsvinden:

Motie M1 'Onderzoek wijkcentra Emmerhout en Rietlanden' (ingediend door de fracties van Wakker Emmen, 50PLUS, de PvdA en de VVD)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 7 en 10 november 2022, Constaterende dat

- in het Coalitieakkoord 2022-2026 van 2 juni 2022 het college heeft aangegeven dat aantrekkelijke dorpen en wijken met voldoende voorzieningen van essentieel belang zijn voor een aantrekkelijk woon- en leefomgeving;***
- het college wil blijven investeren in dorps- en wijkcentra, zodat deze een gevarieerd aanbod van activiteiten kan ondersteunen;***
- er onlangs twee verzoeken zijn ingediend door de betreffende EOP's;***

Overwegende dat

- de gemeente Emmen aangenaam blijft door te investeren in goede voorzieningen zoals dorps- en wijkcentra;***
- we willen zorgen voor kwalitatief goede en toegankelijke voorzieningen om op die manier een gevarieerd aanbod van activiteiten te ondersteunen;***
- er in de wijken Emmerhout en Rietlanden geen wijkcentra zijn, maar diverse verenigingen en instanties in de omgeving versnipperd activiteiten organiseren;***

Van mening zijnde dat

- een wijkcentrum in beide wijken een positieve bijdrage kan leveren om te zorgen voor een aantrekkelijke woon- en leefomgeving;***
- de betrokkenheid van de inwoners van de wijk vergroot wordt, waardoor bijvoorbeeld minder eenzaamheid onder anderen onder de ouderen zal voorkomen;***
- het de inwoners en instellingen die hier gebruik van maken, meer met elkaar zal verbinden;***

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- te onderzoeken of en welke behoefte er leeft in de wijken Emmerhout en Rietlanden ten aanzien van een wijkcentrum en welke mogelijkheden er zijn om een wijkcentrum te realiseren;***
- de raad over de uitkomst van dit onderzoek te informeren voordat de beraadslagingen over de Kadernota in 2023 plaatsvinden.***

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Naast deze vele onzekerheden kent deze Begroting ook een realistische toon en is er ruimte gevonden om te investeren. Maar het ravijn zit er natuurlijk aan te komen, dat blijft altijd lastig. De komende tijd zal duidelijk moeten worden op welke wijze het Rijk over de brug komt om dat beter te kunnen duiden, dat ravijn in 2026.

We kunnen ook lezen dat het college voorstelt om geld uit te trekken voor diverse zaken. Het doet ons goed dat er geld beschikbaar komt om te investeren in het openbaar gebied. Dat is iets wat Wakker Emmen altijd een warm hart toedraagt. Extra geld voor verkeersveiligheid, parkeerplaatsen, woonbuurten en fietspaden in het Noordbargerbos en langs de Runde. Recreatief gezien wordt er geld uitgetrokken om te investeren in het Bargerveen. Een prachtig gebied, maar we horen graag van het college welke plannen hiervoor zijn. Ook binnen het sociaal domein worden keuzes om werk te laten lonen en geld voor jeugdhulp. Economisch wordt ingezet op het JTF-fonds, het Just Transition Fund, de aanpak van de leegstand in Emmen-centrum en we geven een vervolg aan de Regio Deal. Al met al wat ons betreft een mooi pakket aan nieuw beleid.

Het doet ons ook erg deugd dat het Stimuleringsfonds Dorpen en Wijken opnieuw wordt gevuld met 5 miljoen. Dat fonds heeft zijn waarde al bewezen en wij horen graag van het college in welke dorpen en wijken het college aan de slag wil met het geld.

We maken ons wel een beetje zorgen over de leegstand in Emmen-centrum. Veel gebeurt met het Regiostedenfonds en er worden de komende tijd veel projecten uitgevoerd. In de Begroting wordt het ontwikkelfonds met jaarlijks 250.000 euro gevuld. Welke spelregels gaat het college hanteren voor dit fonds en hoe wordt de raad betrokken bij dit vervolg? Wakker Emmen is van mening dat dit projecten moeten zijn die ook wat betekenen voor het functioneren van het centrum. Tevens lezen wij over een werkbudget van 50.000 euro om de leegstand terug te dringen en het ondernemerschap te stimuleren. Dat klinkt mooi, maar hoe gaan we dat precies doen, college?

Het Rensenpark is ook van groot belang. We kijken met belangstelling uit naar de herijking van de visie. Het is een uniek park en daar moeten we zuinig op zijn. Op korte termijn maken we ons zorgen over hoe we het park op een volwaardige manier goed in de benen kunnen houden. Veel oude panden, hoge energielasten: openbaar gebied vergt nou eenmaal veel aandacht. We vinden de extra lasten in deze Begroting voor onderhoud van het park toch een beetje aan de magere kant. We vinden dat we moeten oppassen voor verloedering, want dat verdient het park niet.

De verhuizing van het CDA kost 150.000 euro – ik zei wat verkeerd?

De voorzitter: U zei ‘het CDA’. Maar de verhuizing van het CDA lijkt me toch niet. Daar gaat het CDA over. Gaat u door.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Nee, het CBK. Het CDA blijft zitten volgens mij. Het CBK, ik had het bijna goed. De verhuizing van het CBK kost 150.000 euro. Ik verwachtte eigenlijk een vraag hierover van het CDA, dat zal het zijn, denk ik. De verhuizing van het CDA kost 150.000 euro.

De voorzitter: CBK moet het zijn. Gaat u door.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Gaat dit allemaal van mijn tijd af?

De voorzitter: Nou, nee. Maar de derde verspreking gaat van uw tijd af. Maar gaat u door. Ja.

De heer Hoogenberg (Wakker Emmen): Ik zal mijn best doen. De verhuizing van het CBK kost 150.000 euro en Wakker Emmen vindt dit wel een fors bedrag. Dit maakt onderdeel uit van de Kadernota, maar nu stelt het college voor om 150.000 euro uit te trekken voor extra personeel en programmering als gevolg van deze verhuizing. Al met al 250.000 euro aan extra kosten als gevolg van die verhuizing. Dit voelt voor Wakker Emmen wel als erg veel geld. Kan de wethouder tekst en uitleg geven over nut en noodzaak hiervan en kan het misschien een tandje minder?

Dan hebben we ook nog een opmerking over de onderwijshuisvesting. Het is goed om te zien dat er wordt ingezet op gelijke kansen voor kinderen en jongeren in onze gemeente. Maar we moeten wel oog houden voor de onderwijshuisvesting. Door het uitstellen van nieuwbouw en verbouw vanwege hogere kosten en/of materiaaltekorten bestaat de kans dat onze kinderen misschien in gebouwen komen te zitten die niet meer voldoen. Daar zien we eigenlijk te weinig over terug in de Begroting. Het laatste onderzoek naar de staat van de schoolgebouwen is van 2009: toch al dertien jaar terug inmiddels. Wellicht wordt het tijd om de kennis van nu de scholen opnieuw te onderwerpen aan een onderzoek. De vraag is dan of het college voldoende middelen in de Begroting heeft opgenomen voor de kosten van de onderwijshuisvesting.

Ik kom bijna tot een afronding. Regelmatig hebben wij het in deze zaal over de EOP's. Uit mijn ervaring kan ik zeggen dat het een mooie schakel is tussen gemeente en inwoners. We horen echter ook dat een aantal EOP's minder goed functioneert. Niet iedereen houdt zich bijvoorbeeld aan de verplichting om minimaal één keer per jaar in het openbaar te vergaderen. We horen ook klachten van inwoners over de onzichtbaarheid van sommige EOP's. Wakker Emmen hoort dan graag van de portefeuillehouder hoe hij aankijkt tegen de huidige situatie. Wordt het niet eens tijd om de verordening te actualiseren? En hoe zit het met de keuzemenu dat de EOP's hebben? Worden hier ook

echt stappen in gezet? Wanneer gaan we eventueel over tot maatregelen bij een niet goed functionerende EOP of een EOP die zich niet aan de verordening houdt?

Nu dan helemaal de afronding. We waren blij met deze Begroting, we zijn er erg blij mee. Behoedzaam en tegelijk mooie ruimte om verder nieuw beleid in te richten: dat is fijn voor onze inwoners.

En dan nog een allerlaatste opmerking. Die is voor het college en ook voor de ambtelijke organisatie: dank voor al het werk dat ze hebben gedaan. Iedereen heeft heel wat pagina's doorgeworsteld, denk ik. Het was een hele uitdaging, laat staan het maken van die Begroting en de stukken die erbij horen. Het is een enorme klus geweest. Dank daarvoor. We zagen links en rechts nog wel wat spelfouten, maar ik had het net al over het CDA in plaats van het CBK, dus ik maak zelf die fout ook. Dus excuses daarvoor. Dank, voorzitter.

De voorzitter: Ik kijk nog even of het CDA vragen heeft? Maar nee, die fractie zou nu niet meer durven. Dan de Partij van de Arbeid. Ik geef het woord aan mevrouw Louwes.

Mevrouw Louwes (PvdA): *'Er liggen zo veel kansen en mogelijkheden. Maar het belangrijkste is dat iedereen kan blijven meedoen, zonder zich zorgen te hoeven maken of het huis nog verwarmd kan worden of er zelfs voldoende eten is, En dat blijft onverminderd de inzet van de Partij van de Arbeid.'*

Dit zijn de woorden waar ik de inbreng over bestaanszekerheid en solidariteit van de Partij van de Arbeid bij de Kadernota mee afsloot. Die Kadernota is samen met de Strategienota en het Coalitieakkoord de basis voor deze Begroting waarin de plannen van dit college staan voor 2023.

Plannen maken doe je omdat je de toekomst met vertrouwen tegemoet ziet. Zien onze inwoners die toekomst ook? Het antwoord is dat dit moeilijke tijden zijn voor een groot en groeiend deel van onze inwoners, die misschien moeite hebben om die toekomst te zien. Tijdens de Kadernota sprak ik namens mijn fractie nog over de onzekerheid over stijgende kosten voor je boodschappen, het verwarmen van je huis of de brandstoffen die je auto gebruikt om naar je werk te gaan. Hoe vreselijk is het dat deze onzekerheid een zekerheid is geworden.

Met deze zorgen van en over de inwoners een Begroting samen te stellen is moeilijk, waarbij oplossingen worden geboden voor de grote zorgen van deze tijd en tegelijkertijd we onze gemeente niet op slot willen doen door investeringen te stoppen. Dat is een lastig evenwicht, maar de Partij van de Arbeid maakt daarin wel heldere keuzes.

Het zal u niet verbazen dat de keuze van de Partij van de Arbeid gaat over bestaanszekerheid en solidariteit. Ons motto is dan ook: 'Oog voor de zorgen van nu, klaar voor de uitdagingen van morgen'. We beginnen met het oog voor de zorgen van nu. Om ervoor te waken dat de kloof tussen arm en rijk – of anders gezegd: de kloof tussen bestaansonzekerheid en bestaanszekerheid – steeds groter wordt, heeft de fractie van de Partij van de Arbeid bij het vaststellen van de kaders voor deze Begroting het college opgeroepen in aanloop naar de Begroting, een plan te ontwikkelen waarbij mensen worden ondersteund die in grote financiële problemen komen vanwege de stijgende energieprijzen. De fractie van de Partij van de Arbeid is zeer tevreden over de voortvarendheid waarmee het college het verzoek van de PvdA heeft opgepakt en uitgewerkt. Wij hopen op een spoedige uitvoering.

Inmiddels is er een calamiteitenfonds tot stand gekomen dat niet alleen naar de problemen van de individuele inwoner kijkt, maar ook naar de problemen die ontstaan bij maatschappelijke organisaties en verenigingen. Laat duidelijk zijn: deze organisaties zijn de Partij van de Arbeid wat waard. Zijn vormen het cement van de samenleving – ik heb net ook een keer gehoord. Wij vinden het van groot belang dat de gemeente deze organisaties actief benadert, de problemen inventariseert en met hen samenwerkt aan oplossingen. Het calamiteitenfonds is gevuld met een aantal miljoenen. Niemand kan inschatten of dat voldoende is. Mijn fractie wil het college dan ook oproepen dat zodra de bodem van dit fonds in zicht is, de raad direct wordt verzocht om mogelijk aanvullende financiële middelen. We willen tenslotte geen Groningse situaties waarbij de spreekwoordelijke pot leeg is en mensen niet verder kunnen worden geholpen. Mijn fractie had dit natuurlijk in de vorm van een amendement of een motie kunnen doen, maar wij hebben ervoor gekozen om dat juist niet te doen – en met goede redenen.

De wereld staat in brand. We hebben allemaal, niemand uitgezonderd, te maken met grote problemen. Wij als bestuurders op landelijk en lokaal niveau hebben de tijd niet om ons te verliezen in details en

oplossingen waarbij we alleen kleine brandjes blussen. Ook als raad moeten we ons concentreren op de echt grote uitdagingen die nog gaan komen. We kunnen en willen niet vooruitlopen op ontwikkelingen. We spreken hier alleen onze zorgen uit. De raad heeft gelukkig laten zien, flexibel en verantwoordelijk genoeg te zijn om ook die besluiten te nemen wanneer dat noodzakelijk is.

Terug naar het calamiteitenfonds en het aanvullen van dit fonds indien noodzakelijk. Ditzelfde verzoek hebben wij ook daar waar het gaat om extra geld voor de Voedselbank en Stichting Leergeld. De Voedselbank en Stichting Leergeld kunnen in deze tijd echt het verschil maken tussen bestaanszekerheid en bestaansonzekerheid. Het is echter niet ondenkbaar dat bij de Voedselbank en Stichting Leergeld problemen ontstaan in de exploitatie door aanwas van het aantal hulpvragers. Wil het college binnen het eigen mandaat en binnen de geldende financiële kaders deze organisaties ondersteunen daar waar dat noodzakelijk is? En mocht dat niet voldoende zijn, dan verzoeken wij het college om ook hier terug te komen naar de raad. De Partij van de Arbeid zal deze aanvragen dan met een zeer positieve grondhouding benaderen.

Structureel perspectief voor onze inwoners gaat over meedoen, het fundament van het Emmense minimabeleid. We lezen in de Begroting het nieuw beleid daar waar het gaat om het opschuiven van de minimagrens van 110 naar 120 procent. Hierdoor komen meer mensen in aanmerking voor inkomensondersteunende regelingen. Dat geeft de armslag voor een grotere groep inwoners. De PvdA juicht dit zeer toe, evenals de werkpremie waarbij het principe ‘werken moet lonen’ als uitgangspunt is genomen, een van de grondprincipes van onze partij.

De Partij van de Arbeid staat achter het uitgangspunt om zowel inwoners als maatschappelijke organisaties op korte termijn te helpen met verduurzaming in de vorm van financiële ondersteuning en tegelijkertijd op lange termijn te adviseren. Daar waar het gaat om ondersteuning op korte termijn dienen wij samen met Wakker Emmen, 50PLUS, de SP en de VVD een amendement in om direct lastenverlichting bij de buurthuizen en sportverenigingen te realiseren. Dit is zojuist door de collega van Wakker Emmen toegelicht.

Als het gaat om de ondersteuning van inwoners, moeten we het goede werk van de energiecoaches benoemen. In het verlengde daarvan willen we het college vragen werk te maken van de zogenaamde Fiksbus. Is het een idee dat we overleg met Menso of EMCO invulling wordt gegeven aan het werkgelegenheidsproject waarbij kleine verduurzamingsklusjes, zoals het plaatsen van een tochtstrip of radiatorfolie, kunnen worden uitgevoerd door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt? Dit levert direct voordeel op voor de huurder of eigenaar van de woning, met als doel de energiekosten te verlagen. Vindt het college dit ook een goed idee?

In de huidige situatie is het van belang om de woonlasten zo laag mogelijk te houden. Het niet-verhogen van de OZB zorgt er in ieder geval voor dat de woonlasten voor de inwoners niet verzwaren. Het niet-verzwaren van de woonlasten gaat ook over het maken van afspraken met de corporaties. Wij hebben er al vaker op aangedrongen en doen dat nu nogmaals: kunnen we in deze tijden komen tot een woonquote? En gaan we het gesprek ook aan met de particuliere verhuurder?

Daar waar gaat het over de zorgen van nu, maakt de Partij van de Arbeid-fractie zich ook druk over de effecten van de energiecrisis op de bedrijven in Emmen. Een groot deel van deze bedrijven zorgt voor werkgelegenheid in de regio. Wat kan het college doen om deze bedrijven te ondersteunen? De PvdA vindt het van groot belang dat er in ieder geval gebruik gemaakt blijft worden van de ontwikkelfondsen voor onze regio en dat we blijven investeren in de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven zoals we dat bij de Greenwise Campus zien. Dat dat voor onze regio succesvol kan zijn, blijkt al uit het feit dat inmiddels de eerste HBO-V'er is afgestudeerd. Daarom is het goed dat we doorgaan met de Regio Deal.

Zoals ik al eerder aangaf: oog voor de zorgen van nu, maar we moeten ons gereedmaken voor de uitdagingen van morgen. Een uitdaging van morgen is de verschraling van het zorglandschap. Deze verschraling ontstaat door het gebrek aan werknemers. Ontwikkelingen op het gebied van *e-health* kunnen heel positief zijn. Maar niet voor die mensen die het in meer of mindere mate ontbreekt aan digitale en lees- en schrijfvaardigheden. Het college geeft aan, stevig in te zetten op laaggeletterdheid en digitale vaardigheden. We zijn dan ook benieuwd naar de resultaten.

Gezondheid is een groot goed. Dat de levensverwachting van iemand afhangt van de hoogte van zijn of haar inkomen, is onbestaanbaar. Gezondheid betekent vooral dat iedereen mee kan blijven doen in de maatschappij. Inkomen mag daarbij nooit een rol spelen. Niet in de bereikbaarheid van goede zorg en niet in de participatie in de maatschappij. Volwaardig mee kunnen blijven doen is een pijler onder

bestaanszekerheid. Wat de Partij van de Arbeid betreft mag het college met deze uitdaging stevig aan de slag.

Een andere uitdaging is het tekort aan medewerkers in dit huis, waardoor er krapte in de beleidsuitvoering ontstaat. In deze Begroting kunnen we lezen dat het college hier werk van maakt. Tot onze vreugde is het traineeprogramma weer terug. Vraag blijft echter wel hoe we de goede mensen in de organisatie krijgen en hoe deze te behouden. In het verlengde daarvan zijn de baliemedewerkers van Veiligheidszorg inmiddels in dienst getreden. Wat de PvdA betreft wordt er zo veel mogelijk op vaste dienstverbanden ingezet met een goede, rechtvaardige beloning waarmee de Partij van de Arbeid vooral ook doelt op het principe 'gelijk loon voor gelijk werk'. De PvdA zou graag zien dat er actief wordt ingezet op het dichten van de loonkloof, voor zover dit in dit huis aan de orde is.

Een uitdaging van morgen is ook een OV dat steeds duurder wordt en steeds minder goed bereikbaar, terwijl juist bereikbaarheid een thema is dat van belang is voor onze regio. We gaan ervan uit dat het college het belang van de bereikbaarheid van deze regio goed onder de aandacht brengt bij het OV-bureau, zoals dat belang ook wordt benadrukt bij de Nedersaksenlijn. Mijn fractie is duidelijk groot voorstander van de realisatie van de Nedersaksenlijn.

Iets kleiner dan de Nedersaksenlijn, maar niet minder belangrijk, is het Dorpen- en Wijkenfonds. De Partij van de Arbeid vindt het belangrijk dat er geïnvesteerd wordt in grote infrastructuur, maar ook in dorpen en wijken, wegen en fietspaden, te beginnen met de wijkcentra. Samen met Wakker Emmen, 50PLUS en de VVD roepen wij het college op om de behoefte te onderzoeken van wijkcentra in Emmerhout en Rietlanden. Als deze behoefte bestaat, tevens aan de raad terug te koppelen hoe deze centra gerealiseerd kunnen worden.

Over wegen en fietspaden nog even het volgende. We lezen dat er ingezet wordt op recreatieve fietspaden. Een positie ontwikkeling, maar laten we ook vooral de niet-recreatieve fietspaden niet vergeten. Deze liggen er soms ronduit belabberd bij. Een voorbeeld is het fietspad aan de Kamerlingswijk in Zwartemeer. Wellicht kan er in de verdeling van de gelden voor de fietspaden een goede planmatige afweging worden gemaakt bij waar de prioriteiten liggen.

Voorzitter, ik ben bijna aan het eind van mijn betoog. Een uitdaging die ik nog in de eerste termijn wil benoemen, betreft gelijke kansen voor jongeren. In tweede termijn komen we nog terug op de jeugdzorg en het gebruik van snus. De PvdA is van mening dat er ongelijkheid als jongeren van de praktijkschool die een niveau 1-opleiding volgen, nog steeds geen gebruik kunnen maken van een OV-studen-tenproduct. Niveau 1 is ook MBO en deze jongeren worden nu niet als zodanig aangemerkt. Wij willen het college oproepen, een brief naar het ministerie te sturen en erop aan te dringen, deze ongelijkheid aan te pakken. Wil het college dit doen?

De eerlijkheid gebiedt nu te zeggen dat we de grootste uitdaging nog niet eens hebben benoemd: de polarisatie in onze maatschappij. Daar wil ik in tweede termijn graag uitvoerig op terugkomen.

Tot slot. Naast de zorgen en uitdagingen voor de toekomst wil mijn fractie ook uitspreken dat wij trots zijn. Trots op het feit dat wij gastvrij zijn met het opvangen van 500 Oekraïense vluchtelingen. Trots op hoe wij als gemeente met inwoners, bedrijven en instellingen ervoor zorgen dat deze gemeente nog steeds groeit in alle opzichten. Dit is een sterke gemeente. Het zijn moeilijke, onzekere tijden, maar we zijn ervan overtuigd dat we hier sterker uit gaan komen als we de juiste keuzes maken. En dan zijn we klaar voor alle genoemde uitdagingen.

De heer Wittendorp (CDA): Onze bijdrage in juni bij de Kadernota zijn wij begonnen met het benoemen van de onzekere tijd met alle crises waar we mee te maken hebben. Net werd daar ook al over gesproken. Alleen de coronacrisis is onder controle, voor zover je van 'controle' kunt spreken. De overige zijn alleen maar intensiever geworden. Deze Begroting vinden we goed leesbaar. Onderwerpen zoals bijvoorbeeld nieuw beleid zijn helder omschreven, geschreven met een kaderstellende bril en daarvoor onze complimenten. Maar dat wil nog niet zeggen dat we het overal mee eens zijn.

Om een standpunt te illustreren is het soms zinvol om een kort verhaal te vertellen, een parabel: 'Wees geen konijn'. Het gaat over het konijn dat elke dag gevoerd wordt. Het dier raakt er elke dag meer van overtuigd dat het iedere dag eten krijgt. Maar op de dag voor Kerst zal er met het konijn echter iets onverwachts gebeuren waardoor zijn overtuigingen ruw onderuit worden gehaald. Het dier in deze parabel heeft een gevoel van veiligheid dat zich op het toppunt bevindt wanneer het gevaar het grootst is.

Voor ons is dat ‘ravijn’ van 2026 zo’n grote onzekerheid en misschien ook wel een gevaar. Hoe gaat het college hiermee om? We lezen dat de VNG en het Rijk nog in gesprek zijn en ons college verwacht dat alles opgelost wordt en er ook geen tekorten zullen resteren. Zoals het konijn dat elke dag eten krijgt. Maar moeten wij niet reserveren voor het ravijn? Of kan het college ons misschien al iets meer vertellen? Of weten zij intussen meer? Of zijn wij als het konijn in de overtuiging dat het Rijk ons financieel wel weer zal voeden? Die hoop hoorde ik net ook bij de fractie van Wakker Emmen. De lijn van behoedzaamheid zien we hier niet terug. Graag een reactie van het college.

In 2026, het jaar van het ravijn, stoppen we ook met de structurele storting van de 3,4 miljoen in de algemene reserves. Vanuit het weerstandsvermogen gezien kan dat ook: het weerstandsvermogen gaat weer voldoen aan de door ons gestelde norm van ‘ruim voldoende’. Ook als we de aandelen Enexis niet meetellen, voldoen we aan ‘ruim voldoende’. Tel ze dus niet mee, zeggen wij. Meetellen betekent ook bereid zijn om ze te verkopen. Daar zal onze wethouder financiën gezien de jaarlijkse inkomsten niet echt blij mee zijn.

Bij de Kadernota hebben we naast de vele crises ook de oorlog in Oekraïne benoemd. Toen nog niet wetend wat voor gevolgen die zou hebben en het eind is nog niet in zicht. De wereld is blijvend veranderd en dat lijkt ook voor ons tot grote onzekerheid. Honderdduizenden mensen in Nederland komen in de financiële problemen door bizarre energieprijzen als gevolg van de terreur van Poetin. Daarom zijn er ook in onze Begroting allerlei maatregelen om onze inwoners financieel te ondersteunen. Het calamiteitenfonds – net al een paar keer genoemd –, de tarieven voor de OZB en afvalstoffen worden bevroren en het armoedebeleid wordt verruimd. Maar is dat voldoende? Of kunnen we nog meer doen? De financiële reparaties vanuit het Rijk zijn allemaal voor de korte termijn. Het is als het ware pleisters plakken. Dat is nu nodig, maar het is niet structureel.

Bij de Kadernota hebben wij ook aangegeven, een hoge ambitie te willen voor het programma Duurzaamheid, Energie en Klimaat en aangegeven dat we onze inwoners moeten ondersteunen om de woonlasten te beperken en energiearmoede te voorkomen. Structureel doe je dat door te verduurzamen – dat hebben we net al twee keer gehoord en ik denk dat we dat nog wel vaker zullen horen. Enorme winst is te behalen door te isoleren. Maar weten onze inwoners waar ze moeten beginnen? In Emmermeer is begin dit jaar de inwoners een gratis warmtescan aangeboden en 99 procent heeft meegedaan. Wij komen nu met het volgende voorstel: rol dit uit over de hele gemeente. Daarom dienen wij een amendement in om alle particuliere woningeigenaren met een woning gebouwd vóór 2000 een warmtescan met rapportage aan te bieden, zodat ze weten waar ze kunnen beginnen om energie te besparen en om hun lasten naar beneden te brengen. Het amendement wordt mede ingediend door 50PLUS:

Amendement A2 ‘Uitrol warmtescan’ (ingediend door de fracties van het CDA en 50PLUS)

‘De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 7 en 10 november 2022,

Constaterende dat

- ***veel inwoners worden geconfronteerd met een hoge energierekening;***
- ***er diverse regelingen zijn waar inwoners gebruik van kunnen maken om te verduurzamen;***
- ***de gemeente Emmen in januari 2022 woningeigenaren in de wijk Emmermeer met een woning gebouwd voor 2000, een gratis warmtescan heeft aangeboden;***
- ***destijds bijna alle woningeigenaren (99 procent) hebben meegedaan;***
- ***de kosten voor die warmtescan inclusief rapportage gemiddeld 31,50 euro per woning waren;***
- ***bij 91 procent van de woningen een warmtelek is geconstateerd en***
 - ***bij circa 68 procent bespaarkansen zijn door beter te isoleren;***
 - ***bij circa 51 procent bespaarkansen zijn door de beglazing beter te isoleren;***
 - ***bij circa 35 procent bespaarkansen zijn door de gevel beter te isoleren;***
 - ***bij circa 14 procent bespaarkansen zijn door het dak beter te isoleren;***
- ***volgens het CBS de gemeente Emmen 45.120 koop- en huurwoningen heeft met een bouwjaar van voor 2000;***
- ***62 procent hiervan koopwoningen betreft, wat uitkomt op 28.000 woningen;***

Van mening zijnde dat

- ***een warmtescan aanzet tot verduurzaming;***
- ***inwoners middels een warmtescan zich meer bewust worden van hun mogelijkheden om energie te besparen en ook weten waar ze het beste op in kunnen zetten;***

Besluit:

- **882.000 euro te storten in de reserve Duurzaamheid, Klimaat en Energie en het verwachte begrotingsresultaat voor 2025 hierop aan te passen;**
 - **Alle particuliere woningeigenaren met een woning gebouwd voor 2000 een warmtescan inclusief warmtescanrapportage aan te bieden;**
 - **De kosten van in totaal 882.000 euro voor de warmtescan inclusief rapportage te dekken uit de reserve Duurzaamheid, Klimaat en Energie;**
 - **het college te verzoeken om te onderzoeken of via de Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW) of andere regeling(en) een uitkering kan worden aangevraagd;**
- En gaat over tot de orde van de dag.'**

De heer Wittendorp (CDA): Ik was bij 'Energie en klimaat' gebleven. In de Begroting staat dat we een bijdrage willen leveren aan de realisatie van energiehub GZI Next en de verdere uitrol van de waterstofbackbone in Emmen. Dat is belangrijk voor onze industrie en belangrijk voor onze werkgelegenheid. Nu trekt de provincie 1 miljoen in van de bijdrage van 1,6 miljoen omdat dat niet snel genoeg gaat. Wat gaat het college doen om dit alsnog te versnellen? Wat is onze bijdrage?

Dan 'Milieu'. We willen circulairder worden door het terugdringen van huishoudelijk afval en het bevorderen van het hergebruik van grondstoffen. Een goede afvalscheiding draagt ook bij aan het beperken van de woonlasten. Daarom hebben we sinds het begin van dit jaar diftar. Wat heeft dat tot nu toe opgeleverd? Wij hebben het eens ingeschat en wij schatten dat we 200 kilo restafval per inwoner gaan naar 150 kilo. Maar dat is nog geen 100 kg, waar we naartoe willen. Daar hoort ook een goede communicatie bij en hier moeten we wel gas op geven. En om de afvalstoffenheffing betaalbaar te houden storten we het dividend van Area in een voorziening. Maar is dat structureel? Volgens ons is kosten terugbrengen structureel. Graag ook hierop een reactie van het college.

Inwoners met een laag inkomen hebben recht op kwijtschelding van lokale heffingen zoals OZB, rioolheffing en gedeeltelijk van de afvalstoffenheffing. 'De kosten voor kwijtschelding zullen gezien de huidige economische situatie in ieder geval niet afnemen', staat heel eufemistisch in de Begroting. Graag horen we van het college of hier al een inschatting van gemaakt kan worden.

De PvdA noemde het net ook al: werken moet lonen voor iedereen, ook voor iedereen die meedoet naar vermogen. Daarom een werkpremie. We moeten blijven werken aan hogere arbeidsparticipatie en lagere uitkeringskosten. We vinden dit een goed plan.

Dan de Wmo. Door vergrijzing neemt het aantal mensen dat hulp nodig heeft, toe. Wij hebben hier al vaker voor gewaarschuwd. De budgetten voor Wmo staan daarom onder druk. Maar hoe zorgen we dat mensen die echt dringend nodig hebben, ook ondersteund worden? Worden er prioriteiten gesteld en welke zijn dat dan? Graag een reactie van het college.

Dan de jeugdhulp. Daarbij hebben we de laatste jaren een ombuiging in beleid in gang gezet om de tekorten te voorkomen. Maar nu zien we toch weer oplopende tekorten. Dan vragen zij ons toch wel af of die stelposten kostenbesparingen dan niet heel gemakkelijk opgeschreven zijn. Ook daar graag een reactie op.

Met alle crises wordt alles duurder. Daarom een krediet van 14,6 miljoen voor exceptionele prijsstijgingen. Bij de extra bijdrage voor de kelders van het voormalige Biochron hebben we er al om gevraagd: wij willen inzicht in welk bedrag voor welk project is gerealiseerd. Hoe moeten wij als raad anders controleren? Hoe en wanneer kunnen wij dat verwachten?

Dan nog iets wat duurder wordt: dat is het wegenonderhoud. Bij de Kadernota is geconstateerd dat de doelstelling om 80 procent voldoende te houden ondanks extra investeringen niet wordt gehaald. Daarom nu in deze Begroting 'gemiddeld op niveau – matig'. Bij de Kadernota hebben we ook gevraagd om kaderstelling bij welke wegen we op niveau willen hebben. wij willen inzichtelijk hebben welke wegen welke kwalificatie krijgen. Dit overzicht hebben wij nu niet en daarom dienen wij een motie in met het verzoek, te komen met het overzicht, zodat wij als raad daar ook iets van kunnen vinden. Die motie wordt ingediend door ons en mede-indieners zijn de VVD en Forum voor Democratie.

Motie M2 'Kwaliteitsniveau wegen' (ingediend door de fracties van het CDA, de VVD en Forum voor Democratie)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 7 en 10 november 2022,

Constaterende dat

- *onze wegen fors in kwaliteit zijn gedaald;*
- *het kennisinstituut CROW drie kwaliteitsniveaus hanteert en wel VOLDOENDE (beeldkwaliteit A/B), MATIG (beeldkwaliteit C) en ONVOLDOENDE (beeldkwaliteit D);*
- *in de Begroting 2022 de volgende norm voor wegenonderhoud is vastgesteld: 80 procent van de wegen voldoet aan de CROW-norm VOLDOENDE (beeldkwaliteit A/B);*
- *de afgelopen jaren vele miljoenen extra zijn geïnvesteerd in het onderhoud van wegen om het niveau VOLDOENDE (beeldkwaliteit A/B) vast te houden;*
- *het beschikbaar gestelde krediet, onder andere door klimaatveranderingseffecten, niet toereikend is gebleken om dit niveau te halen;*
- *de Begroting 2023 uitgaat van een gemiddeld kwaliteitsniveau MATIG (beeldkwaliteit C);*
- *op basis van de laatste wegeninspectie een uitvoeringsplanning voor 2022 en 2023 is gemaakt waarmee een groot deel van de wegen dat nu ONVOLDOENDE scoort, in de komende jaren naar categorie MATIG gaat;*

Van mening zijnde dat

- *de kaderstelling een gemiddeld kwaliteitsniveau MATIG (beeldkwaliteit C) voor het gehele wegennet te summier aangeeft welke wegen op het kwaliteitsniveau VOLDOENDE worden gehouden en welke van minder kwaliteit mogen zijn;*
- *de raad moet kunnen aangeven welke wegen op VOLDOENDE moeten blijven zoals wegen tussen grote kernen of de grote toegangswegen van Emmen*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *met een overzicht te komen, bijvoorbeeld in kaartvorm, waarin aangegeven wordt aan welke wegen welk beeldkwaliteitsniveau wordt gegeven, waarna de raad zich hierover kan uitspreken; En gaat over tot de orde van de dag.'*

De heer Wittendorp (CDA): Dan nog iets heel anders. In september zijn in Drenthe 32 schapen, een kalf, twee koeien en een pink gedood door wolven. In de hele Begroting wordt de wolf niet één keer genoemd. De wolf hoort niet thuis in Drenthe en die hoort niet thuis in Emmen – nou ja, niet meer. In jagerstermen: wolven eten zwart wild (wilde zwijnen) en rood wild (herten en reeën). Wilde zwijnen en herten zijn hier niet meer en daarom zijn de schapen aan de beurt. Wij willen beleid om onze boeren te ondersteunen.

We zijn er onze bijdrage mee begonnen en sluiten er ook mee af: alle crises, de stikstofonrust in ons land, de torenhoge inflatie en ook de ondermijnende criminaliteit geven veel onzekerheid en leidt tot onvrede en verharding van de samenleving. Geen ruimte voor solidariteit en eigenbelang lijkt de basis. Polarisatie, asociaal gedrag en criminaliteit moeten geen kans krijgen. Wij moeten van 'zorgwekkend' naar 'zorgzaam'. Minder 'ik' en meer 'wij'. Dat vraagt om samenwerken, niet vanuit je eigenbelang maar juist vanuit het gezamenlijk belang. Dat is 'wij' en dat is 'samen'. Maar 'samen' is voor ons de enige oplossing, omdat je samen nu eenmaal sterker staat dan alleen. We moeten naar een zorgzame samenleving. Daarvoor wil het CDA mensen met elkaar verbinden in deze raadszaal en in de hele gemeente, voor het Emmen van vandaag en dat van morgen.

De heer De Jonge (VVD): Voor ons de eerste Begroting van deze raadsperiode en ook de eerste van dit nieuwe college. Een Begroting die is opgesteld nadat we de Kadernota met de kaders voor deze Begroting in deze raad hebben vastgesteld. Vanuit de VVD een compliment voor de organisatie die weer een goed leesbaar en helder document hebben gepresenteerd.

Het college kiest voor een koers van behoedzaamheid. Echter worden de teugels hier en daar flink gevierd en zien we symptomen van een jubelstemming vanwege de plotselinge grote extra geldstroom vanuit het Rijk. Het huidige beleid van de rijksoverheid om alles en iedereen te compenseren, is niet houdbaar. Er gaan weer bezuinigingen komen en daarom roept de VVD ook op om behoedzaam te blijven – ook reeds eerder genoemd bij de behandeling van de Berap – en daarnaast ook om een goede reserve te hebben. Dit wordt mede ingegeven door het vandaag al vaker genoemde 'ravijn' dat te wachten staat in 2026. Daar is nog steeds geen duidelijkheid over en de hoop is dat het medio 2023 wel het geval zal zijn, dat het tekort in 2026 zal moeten worden gerepareerd via de rijksbijdrage. Hoe staat het met de lobby van dit college omtrent deze problematiek richting Den Haag, naast de lobby via de VNG? Graag meer hierover.

Daarnaast weten we dat er als gevolg van keuzes door dit college achterstallig onderhoud op infrastructuur wordt opgebouwd. Een groot deel van de wegen zal namelijk op een C-niveau, wat staat voor ‘matig’, komen. Dat zal een keer betaald moeten worden en dat gaat letterlijk over miljoenen. Ook is er een verslechtering denkbaar door verdroging en veenoxidatie.

Al eerder gememoreerd door de VVD: we moeten hiervoor weerstandscapaciteit opbouwen. Want wat staat ons te wachten aan mogelijke compensatie voor de bodemdaling in Nieuw-Amsterdam? Het bestrijden van invasieve exoten die in opmars zijn en daarnaast de risico's van Wildlands zijn in de ogen van de VVD voor een veel te laag bedrag meegenomen. Zo is er nog wel een aantal punten te noemen. Als laatste zouden wij de stille reserve aandelen Enexis niet meenemen in de beschikbare weerstandscapaciteit. Los van het feit dat je ze nooit zou moeten willen verkopen, is het hoogst onzeker wat deze opbrengsten mogelijk zouden zijn, zeker in deze tijden waarin dit soort bedrijven nauwelijks in staat zijn hun investeringsopgaven te bekostigen.

Dan naar enkele andere thema's. Ik begin met veiligheid, voor de VVD een belangrijk punt. Zeker met de groeiende vluchtelingenaantallen en de groeiende drugscriminaliteit. Emmen is en wil graag de veiligste 100.000-plusgemeente zijn, maar we zien dat het aantal geweldsmisdrijven hoger is dan het landelijk gemiddelde. Dat baart ons in ieder geval zorgen. Wat ons betreft meer handhaving en dus zouden er best meer boa's mogen komen dan de beoogde twintig. Over boa's gesproken: de burgemeester heeft op vragen van onder andere de VVD al eens toegezegd, een discussie over de uitrusting van de boa's te voeren. Tot op heden is dit echter nog niet gebeurd. Concreet: kan de burgemeester toezeggen om dit in het eerste kwartaal van 2023 te agenderen, zodat wij hier een goede inhoudelijke discussie kunnen voeren over de voors en tegens van het uitrusten van boa's met bepaalde middelen?

Dan naar inkomensondersteuning. Hier wordt gesproken over de minimaregelingen en om de inkomensgrens te wijzigen van 110 naar 120 procent. Hiermee wordt volgens het college de armoedeval verkleind. De VVD heeft de volgende vraag aan de wethouder. Is dit dan niet het verschuiven van de problematiek naar een iets hoger niveau? Volgens ons kunnen we beter stoppen met de minimaregelingen en moeten we de mensen om hun inkomen te verhogen door te werken of meer te werken. De VVD is dan ook groot voorstander van het verhogen van het minimumloon, iets wat we ook duidelijk laten horen via onze lijnen naar Den Haag. De werkpremie voor bijstandsgerechtigden vinden we trouwens een prima maatregel.

De gemeentelijke begraafplaatsen: het onderhoud hiervoor staat op 'p.m.'. Er zijn bij onze fractie veel klachten binnengekomen over de toestand van de begraafplaatsen binnen onze gemeente, onder andere over Nieuw-Amsterdam, Erica en Schoonebeek. De mensen zien dat de staat van het onderhoud sterk achteruitgaat. Wij hebben daar zelf ook gekeken en ik kan het bevestigen: het ziet er op sommige plekken echt triest uit. Kan de wethouder een onderzoek opstellen met als doel deze kosten in beeld te brengen en deze met de eerste Berap inzichtelijk te maken?

Het is positief dat er geld is gereserveerd voor de Nedersaksenlijn. We zagen aan het begin van de middag al een mooi A4'tje bij ons liggen. Het lijkt ons – ook al eerder door andere partijen aangehaald – verstandig om na te denken over het tracé in onze gemeente en hier met bestemmingsplannen en grondpolitiek op te gaan anticiperen. Mogelijk dat we hier in onze algemene reserves ook rekening mee moeten houden.

Op bladzijde 22 van de Begroting wordt min of meer een cheque van 3,4 miljoen aan extra investering gevraagd voor personeel. Dit vraagt wat ons betreft om een gedetailleerd voorstel. Dit gaat wat de VVD betreft iets te makkelijk. Dit zijn namelijk structurele kosten en van personeel kom je nu eenmaal niet zo makkelijk af. Daarnaast wordt er bij extra capaciteit ook veel gesproken over beleidsmedewerkers. Wij zien meer in uitvoeringscapaciteit en handhaving. Kortom, we horen graag een betere onderbouwing voordat we zomaar een cheque gaan uitgeven.

GZI Next: de provincie heeft kortgeleden een miljoen aan subsidie teruggetrokken. Het baarde bij ons toch wel enige zorgen toen we dit hoorden. De VVD vindt de waterstofontwikkeling belangrijk voor onze regio met betrekking tot de toekomst. Wat is de zienswijze van de wethouder hierop? Zit hij er bovenop?

Democratie Dichterbij: in alle bestuurslagen wordt hierover gesproken. Hoe brengen we het vertrouwen terug en hoe krijgen we meer mensen betrokken? Er wordt hier 50.000 euro gevraagd om te werken aan een plan. De hogescholen hier in onze regio zitten te springen om opdrachten en

onderzoeken. Ons voorstel zou dan ook zijn om dit door hen te laten doen in plaats van door een duur extern bureau.

Dan de geprivatiseerde zwembaden en sporthallen. Er wordt structureel meer geld begroot voor deze geprivatiseerde instellingen. Een prima zaak, maar is dit wel voldoende? Deze instellingen spelen een belangrijke rol in de dorpen en we begrijpen dat het voor vele van hen de eindjes aan elkaar knopen is. Omdat ze belangrijk zijn voor het sociale aspect, en dus de leefbaarheid, zouden we deze structurele verhoging graag nog iets groter zien. We dienen hier dan ook graag een amendement voor in.:

Amendement A3 ‘Extra ondersteuning geprivatiseerde sportvoorzieningen’ (ingediend door de fractie van de VVD)

‘De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 7 en 10 november 2022,

Constaterende dat

- *de vier geprivatiseerde openluchtwembaden en twee sporthallen het erg moeilijk hebben na corona en met de huidige energielasten;*
- *deze instellingen een belangrijke maatschappelijke rol vervullen binnen de dorpen waarin zij zich bevinden;*
- *deze instellingen het financieel gezien lastig hebben om rond te komen;*

Overwegende dat

- *deze instellingen van groot belang zijn voor de leefbaarheid in de dorpen;*
- *deze instellingen ook een bijdrage leveren aan de gezondere levensstijl van inwoners;*
- *een financiële boost deze instellingen wat lucht kunnen geven richting de toekomst;*

Besluit om:

Beslispunt 1 als volgt te wijzigen:

- *De Begroting 2023 en Meerjarenraming 2024-2026 vast te stellen, met dien verstande dat de opgenomen verhoging in de Begroting van 25 procent van de jaarlijkse bijdrage aan de vier zwembaden en twee sporthallen wordt verhoogd naar een percentage van 50 procent en dit ten laste wordt gebracht van het begrotingsoverschot 2023 en daarna structureel dekking wordt gezocht in de Begroting;*

En gaat over tot de orde van de dag.’

De heer De Jonge (VVD): Ook voor het achterstallig klein onderhoud van sportparken dienen wij een amendement in. Op veel sportparken moet het nodige kleine werk gebeuren waar de sportverenigingen zelf geen budget voor hebben. Het college heeft hiervoor een bedrag voorgesteld. De VVD ziet dit bedrag graag iets hoger om het achterstallig onderhoud een boost te kunnen geven en zo de sportparken op te knappen:

Amendement A4 ‘Achterstallig onderhoud kleine sportparken’ (ingediend door de fractie van de VVD)

‘De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 7 en 10 november 2022,

Constaterende dat

- *in het Coalitieakkoord 2022-2026 staat dat wordt ingezet op goede en betaalbare voorzieningen op het gebied van sport;*
- *goed onderhouden sportvoorzieningen belangrijk zijn voor het doen groeien van het ledenaantal;*
- *gedurende langere tijd geen indexering heeft plaatsgevonden van het bedrag voor klein onderhoud van sportvoorzieningen waardoor grote achterstanden zijn ontstaan;*
- *de sportverenigingen het op dit moment financieel moeilijk hebben;*

Overwegende dat

- *er veel achterstallig onderhoud is ontstaan doordat er langere tijd niet is geïndexeerd;*
- *sportverenigingen een belangrijk maatschappelijke functie hebben;*
- *de verenigingen zelf niet kunnen voorzien in de financiële middelen;*

Besluit om:

Beslispunt 1 als volgt te wijzen:

- *de Begroting 2023 en Meerjarenraming 2024-2026 vast te stellen, met dien verstande dat het opgenomen bedrag in de Begroting voor achterstallig klein onderhoud sportparken van 50.000 euro wordt verhoogd met 50.000 euro en dit ten laste wordt gebracht van het begrotingsoverschot 2023 en hiervoor daarna structureel dekking wordt gezocht in de Begroting 2024;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

De heer De Jonge (VVD): Op bladzijde 34 bij de land- en tuinbouw wordt in de laatste alinea gesproken over de stimuleringsregeling revitalisering Emmen. Ik quote: *'Daarnaast moet de regeling er ook aan bijdragen om inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt in staat te stellen, een betaalbare baan te krijgen.'* Dit behoeft wat uitleg. Valt dit niet binnen de Participatiewet? Kortom, wat is de bedoeling?

We geven natuurlijk ook graag een compliment. Bij dezen een groot compliment voor de voorgestelde maatregelen voor verbetering van het subsidieproces. Een betere controle, een centraal subsidiebureau en een check of er in plaats van een subsidie niet moet worden ingekocht: een prima ontwikkeling.

Als we dan toch bezig zijn, wordt er gevraagd om 1,9 miljoen extra budget voor onderhoud wegen in plaats van activering via krediet. Wat ons een betreft een goede maatregel en bij dezen dus ook een compliment hiervoor. Tot zover de complimenten.

Ik eindig met het Rensenpark. Niet geheel verrassend dat dit punt weer terugkomt bij ons, natuurlijk. Net zoals ongeveer de gehele Emmense bevolking willen wij graag dat het Rensenpark behouden blijft voor Emmen. Het liefst zien wij een compact, goed onderhouden park met goed onderhouden groen en gebouwen. We zien nu wederom dat er meer geldstromen hiernaartoe gaan: 50.000 euro werkbudget, 100.000 euro voor extra onderhoud, een p.m.-post voor extra onderhoud en vastgoed en de personele kosten zitten hier nog niet bij in. Wat is nu echt de bedoeling? We snappen dat er iets gedaan moet worden aan de verpaupering die nu plaatsvindt. Echter maken wij in eerste instantie een voorbehoud op al deze bedragen zolang de herijking van de visie er niet is. En dan ook nog extra kosten voor het cultureel programma opening CBK: de haren gaan bij ons recht overeind staan. Maar we zijn in ieder geval dat Wakker Emmen dit nu ook zo ziet met ons. We zullen dan ook met schriftelijke vragen omtrent het CBK.

Voor de duidelijkheid: wij hebben niks tegen het Rensenpark of het CBK *an sich*, maar alle verschillende geldstromen mogen weleens goed onder de loep worden genomen, of deze nog zinvol zijn of nog zinvol gáán zijn. We moeten ervoor uitkijken dat het Rensenpark en het CBK geen bodemloze put gaan worden.

Ik was nog wat vergeten te zeggen. Ik had deze amendementen graag van tevoren willen delen met alle fracties. Wij hadden een technische storing met onze mail. We zijn niet gek geworden of zo, maar daardoor was ik niet in de gelegenheid om ze te delen. Dus excuus daarvoor, maar we hebben nog ruim de tijd tot donderdag, dus dat moet goedkomen.

Mevrouw Louwes (PvdA): Ja, ik hoor inderdaad nu net over het indienen van de amendementen. Ik vroeg me even het volgende af. Ik hoor de VVD zeggen dat zij een warm pleidooi houdt voor behoedzaamheid en vervolgens hoor ik een dekking komen uit de algemene reserve. Volgens mij kun je daar geen structurele dekking uit halen. Dat is nu wel wat er gebeurt. Dus het klinkt mij wat raar in de oren. Ik zit me even af te vragen of die dekking op deze manier klopt. Want dan zou dat erg in contrast zijn met wat de VVD daar net over heeft bepleit.

De heer De Jonge (VVD): Nou, dan zullen we er even goed naar kijken of we iets moeten veranderen in de bewoordingen. Maar ik snap uw punt, dus ik zal er even verder in duiken. Ik kom erop terug.

De heer Kuiper (SP): De SP heeft deze Begroting met nog meer belangstelling dan andere jaren doorgenomen. Nog meer aandacht omdat we in een bijzondere tijd leven. Als maatschappij moeten we balanceren tussen een oorlog die allereerst voor Oekraïne een ramp is, maar ook voor ons ontwrichtend werkt. Daarnaast was, is en blijft er zorg om COVID. Maar die wil maar niet ophoepelen. Dat zorgt allemaal voor een enorme en nog niet helemaal te overziene financiële gevolgen, ook voor onze gemeente. Dan is het best spannend met welke insteek het college komt voor de Begroting.

‘Een Begroting die op het eerste gezicht een gunstig financieel beeld laat zien.’ Zo staat in het voorwoord te lezen. Daarin staat ook prominent de energiearmoede aangegeven, oftewel het kiezen tussen een kachel aanzetten of boodschappen doen. Het instellen van een calamiteitenfonds, het bevriezen van lokale heffingen als OZB en afvalstoffenheffingen en het verruimen van het armoedebeleid klinken als een stap in de goede richting.

Wij zijn blij dat de realisatie van de Nedersaksenlijn ‘specifiek en cruciaal’ genoemd wordt voor Emmen. Net als de energietransitie.

Al eerder werd de raad opgeschrikt door de term ‘ravijn’. In het voorwoord geeft het college een uitleg over wat dit eigenlijk inhoudt. Als je stelt dat het een landelijke oplossing is, die ingezet kan worden via rijksmiddelen of verruiming van het belastingsgebied, is de vraag wel of het eigenlijk niet vreemd is om daar alvast bij te zetten dat we een eventueel tekort zelf op kunnen brengen. Kan de wethouder aangeven of dit als een geruststelling geschreven is of dat het ondanks dat u het niet verwacht, toch een reële mogelijkheid is dat er onvoldoende middelen onze kant op gaan komen?

Bij de bodemdaling schrijft u over een ‘eventuele’ aansluiting met het landelijke Fonds Duurzaam Funderingsherstel. Waarom dat ‘eventueel’? Wat zijn de twijfels?

Bij de stelpost jeugdzorg staat dat de bezuinigingen gerealiseerd zouden worden door het invoeren van een eigen bijdrage en de beperking van de reikwijdte van de jeugdhulp. Het Rijk heeft aangegeven, garant te staan voor deze bezuinigingen en mochten die niet worden gerealiseerd, dan moeten er extra inkomsten komen. Dat vinden we een rare zin. Het Rijk staat garant en als het dan niet uitkomt, hangt de gemeente. Graag een uitleg.

Op bladzijde 21 gaat het over het budget meldingsgericht onderhoud en de wens om dat structureel op te hogen. Maar de staat van onderhoud is zo beroerd, omdat we daarop initieel bezuinigd hebben. We hadden ook niet veel keus een paar jaar geleden. Waarom moeten we nu dan een structurele verhoging doorvoeren en hebben we dit niet initieel gedaan?

Het dividend van Area storten in een voorziening afvalstoffenheffing lijkt goed. Is dit incidenteel of structureel?

Een eigen Bevrijdingsfestival klinkt goed. Mogen we aannemen dat we dit ook samen met de inwoners oppakken? En heeft het college al een idee hoe dat te gaan doen?

In programma 3 ‘Veiligheid’ hebt u het over trends en ontwikkelingen. Wij willen graag meegeven dat het blijkbaar ook een trend is geworden dat er het hele jaar door vuurwerk wordt afgeschoten. Natuurlijk kan de politie niet overal tegelijk zijn, maar zo onzichtbaar als nu is een andere uiterste. Dit signaal kregen we vanuit meerdere dorpen, met daaraan gekoppeld of er in ieder geval meer zichtbare handhaving kan komen, zodat hier een afschrikkende effect van komt.

Iets heel anders. De energiekosten worden een steeds groter probleem. Daarom zetten we het platform Emmen Geeft Energie in. Dat is weer een digitaal middel. Is dat allemaal nog wel te volgen voor de halve of hele digibeten onder ons? Hebben we ook niet-digitale middelen in onze gereedschapskist?

Dan de bodemdaling. Daarbij geeft u dat er een politieke afweging gemaakt moet worden. Mogen we aannemen dat u daarmee bedoelt dat de raad hierover moet besluiten? Zo niet, wat is dan de afweging en wie maakt die?

Wat betreft ‘Duurzaamheid, energie en klimaat’ zou het goed zijn als u nog eens goed kijkt naar het Schone Lucht Akkoord.

Op bladzijde 79 onder ‘Werk en participatie’ staat: *‘Om al deze ontwikkelingen vorm te geven is het noodzakelijk om instrumentarium te ontwikkelen en te implementeren. En een en ander betekent dat de personeelsformatie vergroot moet worden.’* Dit voelt een beetje als een losse flodder. Hoe, wat en waarom? Graag een uitleg.

Mevrouw Kuhl (PVV): Voordat ik inga op enkele grote problemen in de voorliggende Begroting 2023, wil ik kijken naar de actualiteit. We leven momenteel in een maatschappij waarin inwoners moeite hebben om rond te komen. In hoeverre houdt deze Begroting rekening met de groeiende groep mensen die in totale armoede belandt? Mensen belanden in totale ontreddering. We zien er niets over staan.

Het lijkt een Begroting met een gunstig financieel beeld en een plus van opnieuw meer dan 3 miljoen. Voor 2024 en 2025 zouden er zelfs meer dan 6 miljoen aan zwarte cijfers worden geschreven. Maar het is de vraag of dit wel een reëel vooruitzicht is.

Zolang de trein der verwoesting vanuit Den Haag niet stopt, zullen we zeker het ‘ravijn’ zien, dat sneller een feit gaat worden dan in het geschetste 2026. De ongecontroleerde ontwikkelingen in het asielbeleid, door overbelasting in alle facetten van de zorg, het grote tekort aan betaalbare woningen geven een duidelijk signaal dat we hard op weg zijn naar een zeer pijnlijke val. Het zal u dan ook niet verbazen dat de PVV niet met deze Begroting kan instemmen.

Ik zal nu ingaan op een aantal onderdelen. Er wordt in de Begroting gesproken over een calamiteitenfonds waarin 5 miljoen zou moeten worden gestort. Een goed initiatief, maar wij als PVV zijn bang dat dit slechts een druppel op de gloeiende plaat is, als je ziet dat er alleen aan personeelskosten voor duurzaamheid en energie al een half miljoen is gereserveerd en daarbovenop er 2 miljoen wordt geïnvesteerd in nieuwe ambtenaren. Waar wat blijft er dan nog over voor de echte calamiteiten? Kortom, hoe leg je dit op een verantwoorde manier aan de inwoners in financiële nood?

Dan nu enkele echte speerpunten. De PVV heeft tijdens de raadsvergadering van afgelopen september in de toezegging van een extra krediet van 1,7 miljoen voor de herontwikkeling Biochron tegen gestemd. In crisistijd zou de gemeente dit soort uitgaven in de wacht moeten zetten en zou deze bescheidenheid de gemeente sieren. De PVV vindt het toezeggen van extra gemeentegeld in crisistijd een voorbeeld van verkeerde keuzes maken.

Project Wildlands: uit de cijfers in de wekelijkse bezoekersrapportages blijkt dat dit geheel in de lijn ligt met de Begroting van 2022. Maar is dit wel reëel en hoelang houdt Wildlands dit nog vol? Ook hier zullen de invloeden van de voedsel- en energiecrisis in 2023 zichtbaar worden. Hoe denkt het college dat extra gat te gaan vullen?

Dan de problematiek rond het stationsgebied. Veiligelanders zorgen al jaren voor grote overlast en onveilige situaties, die gepaard gaan met geweld. Politie en handhaving hebben nu al te weinig tijd om de taken op een verantwoorde manier te verdelen door ziekteverzuim en overbelasting. Onverantwoord en gezien de voorgenomen groei in het aantal opvangplekken binnen onze gemeente zullen de problemen alleen maar toenemen. Door deze overbelasting kan de overheid onze veiligheid niet langer garanderen, met alle gevolgen van dien. De PVV had veel liever gezien dat er extra geld voor extra toezicht rond dit gebied was vrijgemaakt in de Begroting, om zodoende een veilige leefomgeving terug te brengen naar een verantwoord niveau.

Het landelijk tekort op jeugdhulp bedraagt 1,8 miljoen euro. Voor Emmen zou dit betekenen dat er een tekort van zeven ton in 2024 is en in 2025 3,5 miljoen. Er wordt gesproken over het willen invoeren van een eigen bijdrage. Een slecht voornemen, want dan wordt de reikwijdte van jeugdhulp voor veel inwoners enorm beperkt. Volgens de PVV een verkeerde insteek: de grote tekorten op de inwoners afwentelen. Door de invoering van een eigen bijdrage wordt voor veel inwoners jeugdzorg onbereikbaar gemaakt. De alarmbellen vanuit kraamzorg hebben we reeds gehoord. Dit had ook met de eigen bijdrage te maken. De kersverse ouders binnen onze gemeente zien steeds vaker af van kraamhulp. Voor de PVV is dit onaanvaardbaar en ook onbespreekbaar.

Verder lezen we het onvoorstelbare voornemen om het AZC nog verder uit te breiden in Emmen. Deze keuze leidt tot nog grotere vraag naar onder andere leraren, onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer. Er zal dus meer capaciteit en budget nodig zijn en wie gaat dat allemaal betalen? Dit gaat weer ten koste van de gewone inwoners van Emmen.

Wat ons verder opvalt, is dat het CBK financieel ondersteund wordt door de gemeente in de verhuiskosten met een bedrag van 150.000 euro. Er komt ook een bedrag van 100.000 euro in 2023 beschikbaar voor het cultureel openingsprogramma van het CBK in het Rensenpark en daarna nog eens een bedrag van 50.000 euro in 2024. Een duidelijker signaal dat deze culturele instelling de broekriem omhoog te houden, kunt u niet geven. De PVV is ervan overtuigd dat dit dezelfde kant op gaat als Wildlands.

Het openbaar vervoer staat ook binnen onze gemeente onder druk. Door personeelstekorten lopen de hardwerkende chauffeurs helemaal vast en het is voor deze groep steeds moeilijker gemotiveerd te blijven. Geen tijd om een fatsoenlijke paspauze te nemen omdat de tijdsdruk enorm is opgevoerd. Dit baart de PVV zorgen, want er worden mensen vervoerd en dit moet veilig gebeuren. Dit betekent dat de chauffeurs zo relaxt mogelijk achter het stuur zouden moeten zitten. Nu zijn er onlangs stakingen georganiseerd om aandacht te vragen voor de problemen, maar ze krijgen weinig gehoor bij de verantwoordelijke instanties zoals het OV-bureau. Een slechte ontwikkeling en onze gemeente zou er alles aan moeten doen, het openbaar vervoer voor iedereen veilig en bereikbaar te houden. Efficiënter gaan werken zonder tussenkomst van te dure ambtenaren zou een stap in de goede richting kunnen

zijn. Het nu rijden met te groot materiaal ruilen voor busjes van 25 tot 30 personen met plaats voor een rolstoel, zou al veel kosten besparen.

Het Wmo-taxivervoer kampt met dezelfde problemen. Ouderen en kinderen die afhankelijk zijn en recht hebben op veilig vervoer, dreigen de dupe te worden van de grote tekorten in het Wmo-taxivervoer over de gehele breedte. Daarbovenop komen de extra ritten die op de plank liggen voor de extra kinderen die in de asielopvang komen wonen. De snelle groei van de grote aantallen extra mensen binnen onze gemeente die ook gebruik gaan maken van deze vorm van zorg, geeft een onverantwoord extra druk op de reeds bestaande problemen. Niet de schuld van deze mensen, maar door een fout beleid vanuit de overheid. Een betere, flexibelere verdeling onder meerdere taxibedrijven zou een eerste stap kunnen zijn om de overbelasting bij de huidige aanbieder van vervoer te ontlasten.

Als laatste benoemt de PVV de problematiek vanuit het gevoel van veel inwoners die bij ons aankloppen met vaak schrijnende verhalen. Bewoners die zich door de politiek niet gehoord voelen. Vanuit de PVV hopen dat er meer openheid over het menselijk reageren wordt gegeven als er een hulpvraag binnenkomt. Misschien is dat soms even buiten de eigen taakvelden handelen om een stukje menselijkheid achter de regelgeving te laten zien. Het zou iets van vertrouwen terug kunnen geven aan de inwoners en daar hoort een stukje menselijkheid vanuit de wet bovenaan te staan.

De heer Pruisscher (ChristenUnie): Ongekende luxe: dat zou je maar zo kunnen denken bij al die miljoenen die je toch vandaag om de oren vliegen. Die bijvoorbeeld ook in de investeringskredieten, maar die ook in het oplopende begrotingsresultaat zitten en ook nog eens in de stijgende reserves en een dito weerstandsvermogen. En toch die terechte behoedzaamheid, want we hebben in het verleden ook wel gezien dat het geld door alle gieten en kieren weer kan wegstromen. Daardoor komt bij ons ook wel de vraag op: hoe bestendig zijn die cijfers eigenlijk? Hoe kunnen we daar terecht mee vooruitkijken en ook: hoe ver?

Een andere ongekende luxe is het houden van een tweede algemene beschouwing in vier maanden tijd. Ik moet eigenlijk ook wel zeggen, als ik de zaal een beetje inkijk, dat we weleens een enthousiaster publiek hebben gezien. Ze zijn allemaal een beetje ingedut, dus misschien moeten we dat volgend jaar toch maar anders gaan doen.

Bij de Kadernota heb ik dus ook al het een en ander gezegd, dat hoeft ik niet te herhalen. Maar wel een beetje, nu ik de kans toch krijg, dit een beetje uitdiepen. We hebben toen twee moties ingediend over de huisvesting Facet en de motie 'Toegankelijkheid' om de Emmense agenda grondig te actualiseren of te herzien. Beide punten zijn ook opgenomen in de Begroting, waarmee we de uitvoering ook komend jaar, met groot genoegen uiteraard, tegemoetzien. We hadden inderdaad vorige week ook al een brief ontvangen over hoe de motie 'Toegankelijkheid' uitgevoerd gaat worden. Dat klinkt naar meer, we hebben in ieder geval honger naar meer.

We hadden toen ook gesproken over de Nedersaksenlijn – althans, daar vroegen wij aandacht voor. Die aandacht bleek ook wel een beetje een worsteling te zijn, omdat je soms toch zoekt om elkaar te verstaan: wat bedoelt de een nou en wat zegt de ander? Ondanks die verworpen motie zien we daar veel aandacht voor en dat zien we dat we toch weer op hetzelfde spoor uitkomen. Want er wordt veelvuldig over gesproken in deze Begroting. Het komt vaak voorbij en we zien ook dat het in de volle breedte van de hele gemeente, dus in dit huis, terugkomt. En dat is goed, zeker voor dit soort grote infrastructurele projecten is dat ook nodig: we moeten daar zelf in geloven.

Afgelopen vrijdag bleek ook al uit de berichtgeving van RTV Noord dat het *bidbook* klaar is, zij het door een wat dubieuze provincie Groningen. Maar ook vandaag mochten wij de brief ontvangen met daarachter het *bidbook*. Ik sprak vanmorgen de voorzitter van de Stichting Nedersaksenlijn en die vertelde toch wel met enige trots wat ze de afgelopen maanden hebben bereikt. Onder zijn handtekening staat ook de handtekening van Guido Rink. Dus die trots past ook onze wethouder voor wat er de afgelopen maanden is gebeurd. Ik zie erg uit naar het vervolg.

In meer algemene zin had ik het bij de Kadernota ook over de menselijke maat, zeker als het gaat om beleidsuitvoering door een lokale overheid als de onze. Met te veel focus op efficiënte beleidsvoering of op het te direct willen sturen op indicatoren, raken juist mensen uit beeld. Bij mensgericht handelen moeten we juist de blik breder trekken en rekening houden met hoe het daadwerkelijk met onze inwoners gaat. Dit om inzicht te krijgen in hun leefsituatie, hun opvattingen, wat ze doen, wat de zorgen zijn als patiënt of vrijwillige werknemer of werkgever. Maar ook wat ze kunnen met hun

verschillende kansen hun posities en ook hun kapitaal. Het gaat er met andere woorden om dat je je als inwoner ook gehoord en gezien weet – eigenlijk waar mevrouw Kuhl ook mee afsloot. Dat vraagt ook een overheid die erop uitgaat. Niet om juist de eigen plannen te verkopen aan de samenleving of, wat ook zo interessant is, om draagvlak te winnen. Nee, we gaan op zoek naar de energie die al in de samenleving zit, waar al beweging is, waar al initiatieven zijn en waar we als overheid bij kunnen aansluiten om zo gezamenlijk te kunnen optrekken.

Dat vraagt ook een andere rol van ons als gemeenteraad. Want wat is onze positie als volksvertegenwoordigers als mensen het toch zelf voor het zeggen hebben? Als we met meer participatie willen werken, waar zetten wij dan bij het kruisje nog de handtekening? Hoe waarborgen we ook het algemeen belang als initiatiefnemers toch eigenlijk niet verder kijken dan de eigen straat? Of ontstaan er niet te grote verschillen in onze gemeente, doordat, zoals de heer Hoogenberg al zei, de ene EOP actiever dan de andere? Kortom, we moeten samen denken ik dit vraagstuk als gemeenteraad oppakken, ook in samenspraak met u als burgemeester, samen de koppen bij elkaar steken om het te hebben over die nabije overheid, over een dichtbij democratie. Het is ook goed dat er capaciteit komt om deze participatie in brede zin ook goed in huis op te pakken. Dus niet alleen ingestoken vanuit de Omgevingswet, maar in brede zin als democratisch principe. Wat ons betreft is daarvoor echt een coördinator nodig die kan sturen op de inhoud en het proces: welke rol is nou geschikt op welk moment? Dat is echt nog geen sinecure.

Ook vanuit een ander perspectief is die houding naar de samenleving belangrijk. Er zijn allerlei transities gaande en je zou er ook eigenlijk wel gek van worden: energie, klimaat, economie, mobiliteit, maar ook een democratietransitie. Het gaat eigenlijk altijd zonder uitzondering om heel complexe vraagstukken in een zeer dynamische omgeving, met grote veranderingen. De terugkerende vraag is dan: hoe komen we daar nou eigenlijk verder in? Relevant voor ons is ook is hoe we daar als overheid op sturen. Het antwoord is dan ook steeds: niet de overheid centraal stellen, maar kijken hoe we richting kunnen geven aan die maatschappelijke dynamiek. En dat vraagt ook om keuzes, om focus: welke accenten leggen we nou in het in beweging brengen, in het behouden en in het vernieuwen om die transitie op gang te krijgen? Daarbij moeten we ook in het oog houden dat het niet alleen om de transitie zelf gaat, maar dat het ook rechtvaardig is. Want wij hebben met die transitie de kans om te werken aan een duurzame en rechtvaardige toekomst, zodat er geen mensen buiten de boot vallen. Maar we zien ook dat elke transitie evengoed weerstand, spanning en polarisatie oproept. Dat moeten we ons realiseren.

Wat we de komende jaren ook echt als een grote uitdaging voor Emmen zien, is de transitie naar een circulaire economie en daarmee samenhangend de verduurzaming van de industrie, die toch voor 70 procent van de CO₂-uitstoot verantwoordelijk is. Het is goed dat we daar in 2023 aan gaan werken, dat het programma klaarkomt en dan hopelijk ook al uitgevoerd wordt. Wij zien daarin de kansen voor Emmen om de maakeconomie zo groot is. Maar daar ligt tegelijk dus een enorme uitdaging, een enorm gevaar ook. Want als we de boot missen, als we te laat zijn of de juiste transitie niet goed te pakken hebben, wordt de klap in onze regio ook des te groter. In een transitie kun je niet alleen maar opbouwen. We zullen ook moeten afbouwen, afscheid nemen van oude vervuilende economie. Dat gaat dus ook pijn doen. Om hier meer grip op te krijgen, denken we dat het goed zou zijn om te werken aan een soort routekaart. Meer ambitieuze doelen voor 2050, die landelijk ook al vaststaan, en tussentijds momenten inbouwen zodat we ook weten welke stappen op welk moment gemaakt moeten worden, we zo ook meer grip krijgen op een periode en het ook behapbaar wordt. We horen graag of het college ons daarbij ook kan voorzien van de uitwerking naar een circulaire economie.

Over GZI Next is al iets gezegd.

Aan bestaanszekerheid heeft de PvdA ook al goede woorden gewijd. We zien ook de aandacht die het college daar eigenlijk de hele Begroting door voor heeft. Laat ik daar dan bij zetten dat we wat ons betreft die instrumenten moeten ontwikkelen die ook mensen helpen. We moeten als betrouwbare overheid ook zeggen wat we doen en niet tussentijds spelregels moeten gaan veranderen. En alstublieft niet denken uit een soort bureaucratische of hiërarchische houding, maar juist met bewogenheid naast de mensen staan.

Tot slot nog wat algemene opmerkingen. Er is al heel veel gezegd over extra personeel: wat ons betreft hard nodig, zeker gelet op de vele uitdagingen die voor ons staan. In de Begroting lezen we dan weer heel veel over ‘werkbudgetten’. Geen idee, maar het probleem is wel dat daardoor een heel diffuus beeld over de hele Begroting ontstaat. Je raakt het zicht op het totaal eigenlijk een beetje kwijt. Er

ontstaan overal wat verschillende potjes. Misschien heeft deze wethouder daar nu helemaal grip op, maar de volgende denkt: ja, waar zit eigenlijk allemaal? Dus ik zou graag van de wethouder willen weten hoe we daar grip op blijven houden.

Het Sustainable Urban Mobility Plan in het programma Verkeer en Vervoer en de ambitie om daarmee ook aan te sluiten op de Europese netwerken, maakt ook dat we inderdaad wat onder de Europese kaders gaan vallen. Daar hoort u mij niet zo snel over klagen, maar dat vraagt wel een behoorlijk hoge lat. De vraag is hoe zich dat ook verhoudt naar onze eigen mobiliteitsvisie en –plannen die we daarvoor hebben.’

Ik hoorde Wakker Emmen erover spreken dat sportverenigingen het cement van de samenleving zijn. Nou, dan zit het allemaal wel heel rigide in elkaar. Dus het mag ook wel ‘fundament’ zijn: dat zou misschien leuker zijn, maar ‘cement’ mag ook. Maar wat wij toch wel een beetje houtje-touwtje vonden, was de argumentatie om vier openluchtzwembaden en twee sporthallen gewoon maar structureel meer geld te geven en te indexeren, omdat ze daarom gevraagd hebben. Nou, daar mag wel wat motivering op komen.

Tot slot, want de bestuurlijke integriteit kwam ook nog ter sprake, onder andere in de aandacht voor ondermijning. Dat mag wat concreter wat ons betreft. Maar ook de integriteit van organisaties die ons beleid uitvoeren: we zien daar ook de aanpak van niet-integere zorgaanbieders of zorgbestuurders ineens voorbijkomen. Daarbij staat dat *‘het aantal signalen het onderzoeken waard is’*. Dat klinkt dan meteen al wel heel serieus, dus daar mag iets meer duiding op komen.

De heer Koops (D66): Ik blijf het herhalen en juist vandaag: D66 is trots op Emmen. Deze Algemene Beschouwingen zijn bovendien de uitgelezen kans wat ons nou precies zo trots maakt.

Maar eerst een persoonlijke noot. We willen nog weleens vergeten te benoemen hoe bijzonder het is, maar het is een voorrecht dat ik hier vandaag mag staan en dat ik in dit huis met u het debat mag aangaan. Dus dank daarvoor en natuurlijk ook dank aan alle betrokken ambtenaren die tot deze concept-Begroting zijn gekomen en alle inwoners die de moeite hebben genomen en wellicht nu ook live meekijken of erover lezen. Onze inwoners maken Emmen.

Alhoewel wij denken dat de Begroting op hoofdlijnen een stuk korter kan, vinden wij juist daarom wel opmerkelijk dat het programma ‘Inwoners en bestuur’ maar uit drie pagina’s bestaat. Als onderwijspartij kunnen we het ook niet laten om een opmerking te maken over de eerste effectindicator op pagina 29. We kunnen de waardering voor de samenwerking tussen de gemeente en inwoners toch wel echt ooit hoger dan een 6 krijgen? Met die zesjescultuur kunnen wij natuurlijk geen genoeg nemen.

En dan nog, de organisatie van onze eigen raad: wij geloven er heilig in dat als je niet voor jezelf kunt zorgen, dan ook niet voor onze inwoners. Wij roepen daarom het college nogmaals op om de verhuizing van de raadszaal te overwegen. We dienen verder een motie in, ‘Versterken hoogste orgaan’, die het presidium oproept in kaart te brengen op welke wijze en met welk budget, minimaal voor 50 procent, de ondersteuning van de gemeenteraad het beste kan worden versterkt en hiervoor een voorstel te doen bij de Bestuursrapportage 2023-I:

Motie M3 ‘Versterken hoogste orgaan’ (ingediend door de fractie van D66)

‘De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 7 en 10 november 2022,

Constaterende dat

- *de gemeenteraad van Emmen beperkte middelen aan ondersteuning heeft;*
- *het takenpakket van de gemeenteraad flink is uitgebreid door bijvoorbeeld decentralisaties, regionale samenwerking en participatie;*
- *het lokaal bestuur complexer wordt en te maken heeft met versplintering en snellere doorstroming van nieuwe raadsleden;*
- *raadswerk een nevenfunctie is en steeds meer werkdruk kent, wat de kwaliteit van het raadswerk niet ten goede komt;*

Overwegende dat

- *de Raad voor het Openbaar Bestuur heeft bepleit dat er extra in ondersteuning dient te worden geïnvesteerd, maar dat gemeenteraden de eigen middelen voor controle en kaderstelling onvoldoende gebruiken en de neiging hebben te zuinig voor zichzelf te zijn ¹⁾ ²⁾;*

- *om de macht van het college van voldoende tegenmacht en controle te kunnen voorzien, meer evenwicht nodig is in de ondersteuning van college en gemeenteraad;*
- *goede ondersteuning en training van raadsleden helpt om invulling te geven aan het raadswerk; Van mening zijnde dat*
- *raadsondersteuning van cruciaal belang is voor een goede werking van de lokale democratie;*
- *de griffie en de Rekenkamercommissie Emmen onmisbaar werk doen, een te hoge werkbelasting kennen en alle waardering verdienen van onze gemeenteraad;*

Verzoekt het presidium om

- *in kaart te brengen op welke wijze en met welk extra budget (minimaal 50 procent) de ondersteuning van de gemeenteraad het beste kan worden versterkt;*
- *in samenspraak met de fractievoorzitters voor de eerste Bestuursrapportage van 2023 hiertoe een voorstel te doen aan de gemeenteraad;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

1) <http://www.raadsleden.nl/actueel/nieuws/normen-minimale-ondersteuning-raad-vraagt-actie-van-minister;>

2) http://www.raadsleden.nl/sites/www.raadsleden.nl/files/documenten/zelfstandig_raadsbudget.pdf

De heer Koops (D66): Bij de introductieavond voor nieuwe inwoners van afgelopen donderdag maakte de burgemeester een opmerking over het 'Wonder van Emmen'. Dat was toen. Het nieuwe wonder blijft echter nog uit. Wij hebben er dan ook moeite mee dat het programma Economie en Werkgelegenheid vooral een omschrijving is van allerlei programma's waar we aan meewerken en aan deelnemen. Daarnaast helpt het ook niet dat er maar twee effectindicatoren aan deze onderwerpen zijn gehangen, waarvan het totale aantal werknemers bovendien nietszeggend is zonder de context van de bevolkingsgroei, ontgroening en vergrijzing.

Een Emmenaar sluit voor niemand de deur. Met die gedachte hebben wij het programma Veiligheid bekeken. We beginnen daarom eerst een pleidooi voor menselijkheid. Boven aan pagina 41 hebt u het namelijk over de overlast van veiligelanders, zoals u dat vaker doet. Het reduceren van hele groepen naar hun afkomst kan alleen maar leiden tot ontmenselijking, dus wij willen u vragen daarmee op te passen. Kennen wij verder de omvang van de veiligheidsproblematiek in Emmen wel echt? Nog niet zo heel lang geleden lazen wij groots in het nieuws dat maar liefst 1.100 jongeren in Emmen potentieel drugs crimineel zijn.

Voor wat betreft 'Veiligheid en verkeer' stellen wij in ieder geval voor om de update van het Fietsplan naar voren te halen en bij de veiligheid op onze wegen alvast voor te sorteren op onze eerder ingediende motie rondom een veilige en schone woonomgeving.

Dan 'Onderwijs en jeugd'. Ik begin met complimenten. De manier waarop de gemeente de NPO-gelden heeft ingezet, waarop de fractie kritisch is geweest in het verleden, verdient erkenning. U hebt naar ons idee de juiste keuzes gemaakt. Wel maken wij ons zorgen over de onderwijshuisvesting – daarover heb ik ook andere partijen gehoord. Het mag bekend zijn dat er in Emmen een afname van studenten is op alle niveaus, tot op 10 procent per jaar. Zijn alle gebouwen dan nog wel nodig?

En als laatste programma is bij de Kadernota onze motie rondom schoolzwemmen aangenomen. We zien die in deze Begroting echter nog niet terug. Kan de wethouder aangeven hoe het met de voortgang staat?

In Emmen is het goed wonen in een groene omgeving met nog betaalbare prijzen. We moeten echter meer doen om dat stand in te houden. De Begroting spreekt van een enorme klimaatopgave waarbij wordt ingezet op innovatie. Maar wat doen we nou zelf? Die klimaatklok tikt gewoon door. Bijvoorbeeld het platform Emmen Geeft Energie maakt allerlei mogelijkheden en regelingen zichtbaar, maar dat zijn landelijke en provinciale plannen die ook zonder dit platform gevonden kunnen worden. Wij missen de verdere concrete prestatiedoelen. Wij kunnen bijvoorbeeld voor biodiversiteit geen doel terugvinden, terwijl in onze Vlinderstad toch prima vlinders te tellen zouden moeten zijn. Onderschat de voorbeeldfunctie van de gemeente ook verder niet. De verduurzamingambitie van gemeentelijke gebouwen hebt u gesteld op energielabel C, maar dat is niet meer dan de wettelijke verplichting. Wij dagen u daarom graag uit om met nieuwe plan voor de Handelsweg volledig klimaatneutraal op te geven en ook de gevels van dit pand groen te laten kleuren. Laat maar zien hoe het kan en moet.

Dan inkomensondersteuning. Op pagina 60 valt te lezen dat u de inkomensgrens van 110 procent voor het wettelijk sociaal minimum wilt wijzigen naar 120 procent. Dat zou volgens u de armoedeval

verkleinen. Het rikt wat ons betreft naar inkomenspolitiek. We moeten werk lonend maken en hoe hoger deze inkomensgrens, hoe verleidelijker het juist is om niet aan het werk te gaan. Met andere woorden: u vergroot hiermee juist de armoedeval. Wij zouden dan ook eerder die inkomensgrens naar 100 procent brengen in plaats van 120. De prestatie-indicator percentage budget minimaregeling op pagina 62 is wat dat betreft typerend voor ons verschil van inzicht. Hoezo is het opmaken van budget een doel en niet juist het terugbrengen van het aantal personen dat van dit budget gebruik moet maken?

In Emmen is het goed fietsen en wandelen. Wij zijn er trots op om in een van de groenste gemeenten van Nederland te leven. Onze bespreking over programma 'Openbare ruimte, verkeer en vervoer' wil ik dan ook met een compliment beginnen. De voorgestelde aanpak van verkeersvaardigheid is zowel concreet als helder. Wat ons betreft kiezen we voor dezelfde pragmatische aanpak van de oplopende kosten van het parkeerbeleid, net ook besproken bij de Bestuursrapportage. D66 heeft altijd benadrukt dat het parkeerbeleid nooit kostendekkend zal zijn. Wordt het daarom niet tijd dat we sommige parkeerplaatsen gaan afstoten? Neem de parkeerplaats Karbeel aan de Van Schaikweg: kunnen we daar niet kiezen voor minder asfalt en iets meer natuur? Dat de stadslijnen 1 en 2 per 11 december verdwijnen, is onverklaarbaar. We hopen dan ook op een kritisch geluid – ik hoorde daarnet de PvdA er ook over – van uw college bij een eventuele nieuwe gunning aan het OV-bureau Groningen-Drenthe.

Dan 'Sport en cultuur': weinig maakt een Emmenaar minder trots. We missen hierbij de muziek weer, net als bij de Kadernota. Het muziekonderwijs verdient toch meer dan wat duffe lokaaltjes? Wij stellen daarom voor om de onbestemde helft van de kelders van het Biochron aan te wijzen als nieuwe locatie voor het muziekonderwijs.

Verder is er op het gebied van sport ook nog veel te winnen. Wij denken dat wij onze inwoners vooral enthousiast moeten maken en sport zo laagdrempelig mogelijk moeten houden. We dienen hierom een motie in, genaamd 'Permanent Vier Mijl-parcours' om onze inwoners een vaste plek te geven op de mooiste locaties in onze gemeente waar zij kunnen hardlopen en trainen voor de Vier Mijl van Emmen. U hebt de motie net al ontvangen:

Motie M4 'Permanent Vier Mijl-parcours' (ingediend door de fractie van D66)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 7 en 10 november 2022,

Constaterende dat

- *er in Emmen relatief weinig mensen één keer per week of vaker sporten 1);*
- *er in Emmen relatief veel obesitas voorkomt 2);*
- *er in Emmen relatief weinig inwoners voldoen aan de Beweegrichtlijn 3);*
- *er in Emmen relatief veel personen zijn met langdurige ziekten of aandoeningen 4);*
- *de ervaren gezondheid in Emmen achterblijft 5);*
- *het programma 'Sport en cultuur' van de Begroting 2023 op pagina 72 als een van de doelen kent: '(...) iedereen de mogelijkheid te bieden om deel te nemen aan natuurlijk en sportief bewegen om een bijdrage te leveren aan een gezonde samenleving';*

Van mening zijnde dat

- *sporten leuk en gezond is en voor zo veel mogelijk mensen laagdrempelig beschikbaar moet zijn;*

Overwegende dat

- *de Vier Mijl van Emmen een drukbezocht evenement is waar veel Emmenaren en anderen graag aan deelnemen, maar waar nog geen vaste trainingsplekken voor beschikbaar zijn;*
- *andere gemeenten, zoals Groningen, wel een aantal Vier Mijl-hardlooproutes hebben uitgestippeld, waar beginners en gevorderden kunnen trainen en waarmee de stad en omgeving kunnen worden verkend;*
- *voor weinig geld met behulp van paaltjes en andere markeringen routes aangemerkt kunnen worden op bestaande paden en wegen;*
- *Emmen veel natuurschoon en kunst en cultuur kent waarlangs mogelijke routes kunnen lopen, zoals de hunebedden, het Bargerveen, musea, het Rensenpark, de meren en kanalen en de Emmerdennen;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *in overleg met de organisatie van de Vier Mijl van Emmen enkele Vier Mijl-hardlooproutes uit te stippelen en duidelijk te markeren waar geïnteresseerden het jaar door kunnen hardlopen en trainen voor de Vier Mijl van Emmen;*
- *de ligging van deze routes op een geschikte wijze kenbaar maken aan onze inwoners;*

En gaat over tot de orde van de dag.'

- 1) <https://www.sportenbewegenincijfers.nl/kernindicatoren/sportdeelname-wekelijks>;
- 2) <https://www.rivm.nl/media/smap/obesitas.html>;
- 3) <https://www.rivm.nl/media/smap/richtlijnbewegen.html>;
- 4) <https://www.rivm.nl/media/smap/langdurigeziekte.html>;
- 5) <https://www.rivm.nl/media/smap/ervarengesondheid.html>

De heer Koops (D66): Het sociaal domein is weliswaar een van de laatste hoofdstukken, maar niettemin een van de belangrijkste onderwerpen. Wij zijn blij met de plannen van het kabinet voor het herintroduceren van een eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp naar rato van inkomen. Dat zou wat ons betreft ook precies de insteek van het college moeten zijn. Alleen de mensen die het echt nodig hebben en die het zelf niet kunnen veroorloven, horen we te helpen. Het is tegenstrijdig door aan de ene kant te stellen dat moeten uitkijken dat het allemaal niet te duur wordt en daarentegen ook te stellen dat voorzieningen nog breder en beter beschikbaar moeten worden gemaakt. Verder zouden de gemeente en onze inwoners geholpen zijn met een kwaliteitsregister van zorgaanbieders en een veel kritischer blik op vanzelfsprekendheden.

En als laatste, maar zeker niet als minst belangrijke: de bedrijfsvoering en de inkomstenbronnen. Wij willen waarschuwen voor de ogenschijnlijke wildgroei in de inhuur van zzp'ers. Niets is duurder dan het roekeloos inhuren van tijdelijke zelfstandigen, ook omdat op die manier van duurzame kennisopbouw geen sprake kan zijn. Hoe zit het bovendien met het bij de Kadernota aangekondigde diversiteits- en inclusiebeleid? Ook de gemeentelijke organisatie kan en moet daar een plek in krijgen. Ik werk naar een afsluiting toe. D66 is trots op Emmen. Wij volgen uw beleid kritisch maar opbouwend en zullen altijd met een positieve blik naar kansen zoeken en ons ook niet op problemen vastbijten.

Om nog een keer terug te komen bij het begin van mijn verhandeling: het is een enorme eer dat ik hier mag staan en dat ik toch wel de grootste progressieve partij van Nederland mag vertegenwoordigen in ons aller Emmen.

Mevrouw Louwes (PvdA): Meneer Koops geeft net aan dat we de mensen die het écht nodig hebben, moeten helpen, om vervolgens daar een paar zinnen daarvoor een opmerking te maken dat hij vindt dat we eigenlijk terugmoeten van 120 procent naar 100 procent. Dat is volgens mij totaal met elkaar in tegenspraak. Misschien kunt u dat even verduidelijken.

De heer Koops (D66): Ik begrijp uw vraag, maar ik ben het niet met u eens. Het gaat namelijk over wat u als oplossing ziet voor de problemen van een persoon. Wanneer wij die grens opschuiven naar 120 procent, dan komt er inderdaad meer ondersteuning. Maar wij zien dat niet als de oplossing voor een langlopend probleem, namelijk dat iemand zonder werk überhaupt die ondersteuning nodig heeft. Wij denken dat, door die inkomensgrens omlaag te halen, die mensen minder geneigd zijn om aan het werk te gaan. In het collegeprogramma wordt ook gezegd dat door van 110 naar 120 procent te gaan, die armoedeval verkleind wordt. Maar die armoedeval wordt dus niet meer en niet minder dan dat het geld kost om aan het werk te gaan. Dat moet je dus voorkomen. Dus wij denken oprecht dat wanneer het naar 100 procent, meer mensen aan het werk gaan en dus dat we dus ook minder hoeven te helpen.

Mevrouw Louwes (PvdA): Ja, er wordt in mijn beleving bijna een situatie geschetst alsof het makkelijk om rond te komen van een soort van sociaal minimum. Ik hoor u wel een aantal dingen noemen, maar ik hoor u eigenlijk geen oplossing aandragen. Daar ben ik wel benieuwd naar. Hoe ziet u dat dan voor zich?

De heer Koops (D66): Nou, voor wat betreft uw eerste opmerking: dat zijn zeker niet mijn woorden en dat is ook niet mijn gevoel. Ik wil zeker niet de indruk wekken dat het makkelijk om in die situatie te zitten. Wel denk ik dat het met werk makkelijker is om uit die situatie te komen dan met een inkomensondersteuning door de gemeente. Dat heb ik benoemd. Dan is onze oplossing om die

inkomensgrens naar 100 procent te brengen in plaats van 120 procent, omdat het dan de verwachting is dat meer mensen aan het werk kunnen en gaan.

Mevrouw Louwes (PvdA): Ja nou, daarover verschillen wij dan zeker van inzicht.

De heer De Jonge (VVD): Ja, de haren gingen ons nog verder overeind staan. Want ik hoorde iets over een tweede kelder bij het CBK, over een muziekschool en daarnaast ook nog de nieuwe raadszaal. Maar waar wilt u al dat geld vandaan halen om dat allemaal te bewerkstelligen? Want daar hoor ik helemaal niks over.

De heer Koops (D66): De kelders van het Biochron worden op dit moment in het huidige pand in casco opgeleverd. Wanneer die gegund worden aan een nieuwe partij, bijvoorbeeld het muziekonderwijs, dan ga je met die partij om tafel om te kijken hoe zij daar een invulling aan kunnen geven. Dat hoeft in eerste instantie wat ons betreft de gemeente niet meteen geld te kosten.

De heer De Jonge (VVD): Maar als ik daar nu naar kijk, dat staat er volgens mij al 3,3 miljoen in de boeken om dat te gaan doen. Dus om een beetje muziek daar in te laten maken: dan bent u toch met ons van mening dat dit toch een behoorlijke investering is, of niet?

De heer Koops (D66): Nee, want ook met het huidige budget dat er al voor is bestemd, wordt de boel ook casco opgeleverd. Dan gaat het dus alleen nog maar over aankleding. Dat zal uiteraard ook geld kosten, maar dat zullen niet de miljoenen zijn die het nu kost – absoluut niet.

De heer De Jonge (VVD): Ja, als ik dan al kijk naar de aankleding van het eerste gedeelte van het CBK, dan denk ik dat u het toch mis hebt.

Mevrouw Velzing (Wakker Emmen): Ik heb een vraag in het verlengde van wat mevrouw Louwes zei. Ik begrijp uit de woorden van meneer Koops dat hij denkt dat mensen op het sociaal minimum geen werk hebben. Het is natuurlijk ook zo dat er mensen wel aan het werk zijn die met die financiële situatie te maken hebben. Dus ik vind dat niet helemaal eerlijk. Graag een reactie.

De heer Koops (D66): Dat zijn niet mijn woorden geweest. Dus ik vind het ook wel moeilijk om daarop te reageren. Natuurlijk zijn er ook mensen die werken en die aan die minimeisen voldoen. Die kunnen inderdaad ook voor dat soort ondersteuning in aanmerking komen, zeker.

Mevrouw Velzing (Wakker Emmen): Nou, u zei wel dat u wilt dat naar 100 procent wilt brengen omdat die mensen beter aan het werk zouden moeten kunnen gaan. Dat is wat u gezegd hebt. Ze moeten aan het werk gaan, zodat zij niet met die problemen te maken krijgen. Volgens mij heb ik dat echt wel gehoord.

De heer Koops (D66): Ja, nogmaals: in de Begroting wordt die verhoging van 110 naar 120 procent verklaard, omdat dat zogenaamd de armoedeval zou verkleinen. De armoedeval is niet meer dan dat het geld kost om aan het werk te gaan. Dus dat jij bepaalde regelingen mist, dat je bepaalde premies niet meer krijgt doordat je aan het werk gaat. Het tegengestelde van wat het college voorstelt, is daarom juist waar: als je de grens van 110 naar 120 procent brengt, juist dan maak je die armoedeval kleiner. Maar dan lopen er dus minder mensen het risico bepaalde regelingen kwijt te raken op het moment dat ze aan het werk gaan. En daar kunnen we best van mening over verschillen, maar dat is wat anders dan wat ik zeg dat bepaalde mensen niet bestaan of dat bepaalde situaties makkelijk zijn.

Mevrouw Velzing (Wakker Emmen): Ik denk niet dat we niet zozeer van mening verschillen. Maar het is waar ik hoor en wat u zegt. U zegt nu net nog een keer: ‘mensen die aan het werk gaan’. Dat is waar ik over viel. Maar ik laat het hierbij.

Mevrouw Scheper (VVD): Ik heb niet helemaal begrepen wat meneer Koops bedoelde met zzp'ers. Kunt u dat nog iets toelichten?

De heer Koops (D66): Dank aan mevrouw Scheper voor die vraag. Ik benoemde de wildgroei aan zzp'ers binnen de gemeentelijke organisatie. Waar ik voor heb willen waarschuwen, is dat de gemeente bestendig gaat inhuren. Ik hoorde de PvdA ook zeggen dat je hun vaste contracten biedt, dat je ervoor zorgt dat je kennis in huis haalt. Maar op het moment dat je met zzp'ers gaat werken, kan van duurzame kennisopbouw, dat je kennis creëert binnen een organisatie, geen sprake zijn. Dat heb ik bedoeld.

Mevrouw Scheper (VVD): Nu weet wat u bedoelt. Ik ben het daar niet mee eens, maar dank u wel voor de toelichting.

Mevrouw Louwes (PvdA): Ja, een andere vraag van een andere orde. Want meneer Koops heeft zojuist een motie dacht ik ingediend voor de uitbreiding van het hoogste orgaan. Er is een werkgroep heel druk bezig om te bekijken hoe wij intern in deze raad met elkaar willen werken. Vindt u dat nu niet voorbarig om dan nu met zo'n motie te komen?

De heer Koops (D66): Ik begrijp de vraag. Ik heb daar ook over getwijfeld. Maar goed, de opdracht van die werkgroep wordt in december al verwacht. Ik verwacht niet dat die nog ruimte hebben om ook hiertoe een voorstel te doen. Dus vandaar dat ik die motie nu al indien. Maar als die mening die u hebt, door meer partijen wordt gedeeld, dan is wellicht het overwegen waard om te wachten op het bespreken van het voorstel. Maar ik verwacht hem daar niet. Dus om hem daar in te dienen of hier, dat maakt volgens mij niet zo heel veel verschil.

Mevrouw Louwes (PvdA): Maar heeft meneer Koops dan ook gecheckt bij de griffie of daar behoefte bestaat om dit op deze manier te doen?

De heer Koops (D66): Dank aan de PvdA voor die vraag, want dat geeft mij wat meer de kans om nog wat meer daarover te vertellen. Ja, dat checken hebben wij gedaan. Voor wat betreft de Rekenkamercommissie gaat het vooral om extra ondersteuning. Die zoeken wat meer mensen, het gaat niet eens zozeer om het geld. Voor de griffie gaat het inderdaad om geld voor personeel. We hebben een organisatie van pak hem beet duizend mensen. We hebben een inwoneraantal van 107.000. Maar bij de griffie werken er maar drie mensen vast in dienst en een paar werken daar als een halve fte. Dus ja, daar is gewoon geld voor nodig. Dan kunnen ze ons beter ondersteunen.

Mevrouw Louwes (PvdA): Ja nee, dat begrijp ik. Alleen, voor mij komt het wat voorbarig over op het moment dat nog niet helemaal duidelijk is met welk advies de werkgroep van de raad komt.

De voorzitter: Dat is uw opvatting. Maar wat is uw vraag?

Mevrouw Louwes (PvdA): Die komt. Wanneer de werkgroep ermee aan de slag is geweest, dan pas is ook duidelijk hoe de vlag erbij hangt en wat er van de griffie en van het presidium en misschien wel van een Rekenkamercommissie wordt verwacht. U hebt dat rapport nog niet gezien. Hebt u niet bedacht dat u dat had kunnen meenemen in uw overweging?

De heer Koops (D66): Ja en nee. Ik heb ook zonder die uitkomst van dat rapport en die extra taken die daaruit komen, hebben de griffie en de Rekenkamercommissie en allerlei andere gremia extra geld nodig. Dat staat er los van. Ook zonder die opdracht hadden we deze motie ingediend, omdat wij ook nu al vinden dat ze onderbestaft en niet genoeg middelen krijgen.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Een menselijk, eerlijk en duurzaam Emmen. Vanuit deze gedachte heeft GroenLinks, in navolging van de Kadernota, ook de Begroting gelezen. GroenLinks zeker ziet aspecten van deze visie. Echter, het gebeurt allemaal wel in heel kleine stapjes. GroenLinks vindt dat jammer. In plaats van het doel 'Emmen klimaatneutraal in 2050' hadden we ook kunnen kiezen voor 'klimaatneutraal 2030' of in ieder geval 2040.

GroenLinks dringt al jaren aan op het versnellen van de verduurzaming van de gemeentelijke gebouwen. We lezen nu dat de gemeente als prestatie stelt dat ultimo 2023 de gebouwen uit de kernportefeuille naar minimaal het equivalent van label C moeten gaan – iets wat wettelijk ook verplicht is. Het is weliswaar wat als mosterd na de maaltijd, maar als het college nou wat eerder naar GroenLinks had geluisterd en eerder was begonnen met die verduurzaming van de gebouwen, dan hadden we nu waarschijnlijk een flinke kostenbesparing gehad. Maar zoals wel vaker blijkt dat GroenLinks voor de troepen uit loopt wat betreft ideeën en visie.

Zo'n tien jaar geleden benoemden wij in ons programma al de mogelijkheden van een campus in Emmen. Nu blijkt dit daadwerkelijk ervan te komen. De plannen en ontwikkelingen stemmen ons positief. We hopen dat er in het komende jaar nog vele stappen gezet zullen worden bij de realisatie van de campus, al betekent Emmen Studiestad wel meer dan alleen die campus: goede huisvesting, openbaar vervoer en de zogeheten buitenschoolse activiteiten zijn evenzo belangrijk. Wat we tot nu toe zien bij de diverse visies en besluiten, gaat dat de zaak nog niet zo bevorderen.

We lezen in de Begroting dat mensen met een middeninkomen in financiële problemen komen, niet in de laatste plaats door torenhoge energieprijzen. Men houdt rekening met een toename van schuldhelpvragen in 2023 van 555.000 huishoudens in heel Nederland die te maken krijgen met energiearmoede. We hebben een goede mogelijkheid gemist, deze groepen tegemoet te komen bij het niet-verhogen van de inkomensgrens, maar ja...

Wat GroenLinks verder opvalt, zijn de tekorten op de parkeeropbrengsten. Ook bij de Berap kwam dat al ter sprake. Eerst werd voorgesteld om die structureel naar beneden vast te stellen. In onze gedachte zijn parkeerplaatsen dus kostbaar en hoog tijd om de opbrengsten beter te verdelen tussen het centrum van Emmen en de grote centra in de grotere dorpen eromheen. Is er nu zwaar bevoordeeld ten opzichte van het centrum in het grote dorp? Tegelijkertijd zijn we ook benieuwd hoe de gemeente de zogeheten parkeerhelppunten denkt op te lossen in de verschillende wijken, terwijl men nu juist meer wil vergroenen.

Opvallend detail daarbij is dat dit juist voorkomt in die wijken waar het openbaar vervoer ook nog gaat verslechteren. GroenLinks besteedt die middelen liever aan het behoud aan goed openbaar vervoer, zodat men de parkeerplekken niet nodig heeft. Dat het aantal reizigers op dit moment nog op 80 procent zit, is voor ons dus geen reden om nog meer af te schalen. Dan krijg je juist te maken met die vicieuze spiraal naar beneden. Verder zien we bij de hubs nog steeds voornamelijk een paaltje staan met daarop 'HUB'. Wanneer gaan we er nou werk van maken om hier daadwerkelijk goed functionerende hubs van te maken?

Grote alarmbellen gaan rinkelen bij GroenLinks bij het lezen van de plannen rondom de jeugdhulp. De bezuinigingen die men wil doorvoeren, zouden mogelijk behaald worden door het invoeren van de eigen bijdrage en het beperken van de reikwijdte van jeugdhulp. Dat roept bij GroenLinks grote vraagtekens op. Gaan kinderen die de hulp hard nodig hebben en hier ook recht op hebben, verstoken blijven van hulp? Niet ons idee van een menselijk en eerlijk Emmen. Dat kan toch niet de bedoeling zijn? GroenLinks maakt zich echt grote zorgen over de uitwerking van een dergelijk voorstel.

Ook alarmbellen gaan rinkelen bij het stukje over het Rensenpark. In afwachting op de herijking van de visie geeft het college aan dat er een stevig beroep moet worden gedaan op de middelen voor minimale noodzakelijke maatregelen, waarbij de bedragen ook nog moeilijk in te schatten zijn vanwege de hogere energielasten en bouwkosten. Dat is wat jarenlang achterstallig onderhoud doet. We zien de sloophamer er nu alweer aan komen denderen. Van het eerste voornemen om zo veel mogelijk van de gebouwen te behouden, blijkt niet veel over. Het Rensenpark wordt wel straks meegenomen in het aanjagen van nieuwe culturele initiatieven. We zullen afwachten wat voor invloed de herijking hierop zal hebben.

Komend jaar is het Van Gogh Jaar in Drenthe. Een voorproefje van wat er komen gaat, heb ik mogen zien tijdens de excursie van het Recreatieschap. Er mag nog wel heel wat genetwerkt worden, aangezien de mensen van de grootse Drentse trekpleister die hier in Emmen zit, hier helemaal niets over wisten. Dat zou een gemiste kans zijn.

GroenLinks onderschrijft het belang van Facet voor onze gemeente op vele maatschappelijke vlakken zoals laaggeletterdheid. Ze verdienen een mooie plek in ons bruisende centrum. Naar aanleiding van de aangenomen motie zijn we benieuwd wat de plannen hiervoor zullen zijn in het komende jaar.

Onlangs hebben we ook de presentatie mogen zien over het programma 'Geweld hoort nergens thuis', zeer indrukwekkend. Voor GroenLinks is dat een belangrijk thema. Ondanks alle aandacht via Orange

The World en Safe Streets – niet te vergeten: aanstaande 25 november is er weer het startsein voor de wereldwijde actie hierbij – krijgen we nog steeds te horen dat vaak wordt afgeraden om aangifte te doen, omdat het geen zin zou hebben. Dat vindt GroenLinks betreurenswaardig. Is dat in Emmen ook het geval? vragen wij ons dan af.

Alom waren er lovende woorden over het feit dat het weerstandsvermogen weer ‘ruim voldoende’ is en dat we straks waarschijnlijk niet meer de 3,5 miljoen in de algemene reserves hoeven te stoppen. Met het oog op het mogelijk komende ‘ravijn’ is het voor GroenLinks nu de tijd om te investeren in een duurzaam, eerlijk en menselijk Emmen, zodat we in 2026 in ieder geval een nodige kostenbesparing hebben om dat op te vangen.

De heer De Jong (FvD): Het huishoudboekje. Deze winter zullen nog meer inwoners van onze gemeente, onder wie ook veel kinderen, zich bevinden aan de verkeerde kant van de zo gevreesde energiearmoede. Een energiearmoede waarbij de gevolgen permanente schade kunnen toebrengen aan de gezondheid: fysiek en mentaal. Koude, vochtige huizen creëren de perfecte basis voor de groei van schimmels die niet alleen ademhalingsproblemen kunnen geven, maar ook huizen onbewoonbaar maken wanneer zij hun intrede erin nemen. Het is ook onweerstaanbaar om de theorie aan te hangen om louter de huidige inval in Oekraïne te kunnen gebruiken als oorzaak van dit probleem. Maar eenieder had kunnen zien dat het de slechtste keuze om afhankelijk te zijn van brandstoffen uit Rusland. Is iedereen daadwerkelijk bereid om zo ver te gaan als dient te gebeuren? En waarom dan de tegenstand tijdens het bespreken van de Berap-I voor onze motie voor het op grotere schaal gebruikmaken van lokale monovergisters en opwerkpompen?

Helaas zien wij in Nederland de dreigende ondergang van kleine bedrijven en zelfstandigen. Om maar zo veel mogelijk te voorkomen, maakt onze landelijk overheid een belachelijk dure afspraak voor energietarieven, die waarschijnlijk geen stand gaan houden. Maar daarbovenop nu de ongekende stroomversnelling naar hernieuwbare energie. Je kunt geen omelet maken zonder een paar eieren te breken. Maar hiermee zakken wel diegenen die onderaan staan, door het ijs. Veel inwoners hebben alweer grote voorraden brandhout en pallets aangelegd. Zelfs steen- en bruinkool heb ik voorbij horen komen. Ik zou er niet aan moeten denken om daarmee te gaan stoken. Dit alles om die energierekening maar te verlagen.

Hier is een aantal feiten om u te herinneren aan het blindstaren op hernieuwbare energie. Het Internationale Energie Agentschap heeft recentelijk aangetoond dat de afgelopen twee decennia het intensief profileren van hernieuwbare energiebronnen de totaliteit van deze energiebronnen heeft doen stijgen van ergens tussen 13 en 14 procent tot een overweldigende 15,7 procent. De Biden Administration in Amerika heeft onderzoeken gedaan naar de haalbaarheid en maakbaarheid met alle huidige afspraken rondom hernieuwbare energie en de resultaten wereldwijd zijn als volgt. In het jaar 2050 wereldwijd 27 procent hernieuwbaar. En koolstofvrij vanaf het jaar 2247. Geen 2030 of 2050, maar bijna tweehonderd jaar later. Misschien prijzen we ons hierom nog gelukkig met het eten dat op onze tafels ligt, maar de gewassen op het land kunnen niet zonder meststof en specifiek ammonia – de welbekende stikstofdiscussie.

De Wereldbank heeft onlangs berekend dat op dit moment nog eens 222 miljoen mensen bedreigd worden met uithongering, zo mooi omschreven als ‘voedselonderzekerheid’. Er wordt ons verteld dat we te maken hebben met een klimaatcrisis. De gewone man moet de broekriem aanhalen. Maar ik wil u wel voor één ding waarschuwen: hoe groter de onzekerheid, hoe moeilijker de import van voedsel naar Nederland. Gelukkig dat we dan allen zo ruimhartig zijn geweest naar onze boeren, die we in het kader van deze crisis bij de enkels hebben afgezaagd. Ze zullen stoppen met het produceren van voedsel. Niet uit represailles, maar puur uit economische overwegingen. Dan hebben we de situatie gecreëerd om alles volledig uit de hand te laten lopen. De overheid zal zich dan moeten gaan bemoeien met wat er op uw bord ligt: niets anders dan insecten, want vleesconsumptie is slecht voor het klimaat.

Waar moeten we ons volgens onze fractie dan wel op richten? We zien ook gelukkig ook een aantal van de volgende zaken terugkomen in de huidige Begroting. We zouden kunnen beginnen met allen die verlamd zijn door angsten en neigen naar een tirannie, door een vrees voor een komende apocalyps meer hooi op de vork te hebben genomen dan zij kunnen dragen. Dat het morele dilemma, ontstaan uit het levende gebruik van doemscenario's links en rechts, hun het recht geeft voor het misbruiken van macht. We zouden kunnen zorgen voor de laagste prijzen voor voedsel en energie om de druk niet

langer aan de onderkant van de samenleving uit te oefenen, zodat zij de ruimte krijgen om zich niet langer bezig te houden met overleven van dag tot dag, maar te kunnen omkijken naar hun leefomgeving en de natuur.

We moeten weer terug naar goed rentmeesterschap in plaats van het antimenselijk klimaatgedram. Er zijn namelijk genoemde zogenaamde crises. We zouden het geld dat wij nu verkwanselen aan dit soort zaken, beter kunnen gebruiken voor een goede voedselvoorziening voor onze inwoners die het moeilijk hebben. Maak nou eens echt gebruik van de kennis van de agrarische sector om te komen tot een combinatie van innovatie en hoogstaand voedsel en daarmee Emmen ook als aantrekkelijk op de kaart te plaatsen voor nieuwe ondernemers. We zouden kunnen stoppen met het toestaan dat een overheid zo groot is als in de mate waarin zij zelf denkt nodig te zijn. We moeten de zeggenschap neerleggen bij het zo lokaal mogelijke niveau en daarmee een nieuwe hiërarchie aan verantwoordelijkheid voor iedereen.

We kunnen het hebben over duurzaam door overeenstemming in plaats van *top-down* door een misplaatste existentiële crisis en daarmee de gevaren van een steeds groter wordende overheid niet zien. We moeten iedereen zien als soeverein handelaar en actiehouder. Genoeg voedsel en energie, zodat de uitbuiting van wie dan ook een zaak uit het verleden is. Een goede visie om het nihilisme en de decadentie tegen te gaan. Genoeg wederkerigheid om daadwerkelijk in vrede te kunnen leven. Een overschot aan goede opleidingsmogelijkheden voor iedereen en een samenleving op basis van competentie, eerlijk spel en gezonde competitie.

Ja, zoals ik al zei: wij zien een aantal van deze bovengenoemde zaken terug in de Begroting voor de komende jaren, maar ook hetgeen waarvoor ik geprobeerd heb te waarschuwen.

De heer Kasteleijn (50PLUS): Ja, het goede bericht is dat bijna alle Oekraïners in de Nederland werk hebben en er een wachtlijst voor Oekraïners is die Nederlands willen leren. Het slechte bericht is dat een miljoen minder ter beschikking is voor de waterstoffabriek en we niet weten wat we met het Rensenspark aan moeten. Als hekkensluis is het natuurlijk moeilijk om nog een zinnige aanvulling te geven op al het goeds dat hier al door mijn collegae gezegd is. Wat ik zeker wil aangeven, is dat wij de opstellers van de Begroting en de beantwoording door de ambtenaren een groot compliment willen geven.

Duidelijk mag zijn dat voor ons het gedeeltelijk mislukken van het SAM-beleid de afgelopen jaren voor ons een grote zorg is. Immers, het gaat om onze zwakkeren in de samenleving, die eigenlijk al geen stootje meer kunnen verdragen.

Mevrouw Louwes (PvdA): Ik heb even een vraag. Want ik hoor meneer Kasteleijn iets zeggen over het mislukken van het SAM-beleid. Waar baseert u dat op?

De heer Kasteleijn (50PLUS): U hebt het woord ‘gedeeltelijk’ niet gehoord: ‘gedeeltelijk mislukken’.

De voorzitter: Dus even een herformulering van de vraag: waar baseert u dat ‘gedeeltelijk mislukken’ van het SAM-beleid op?

Mevrouw Louwes (PvdA): Maar ook bij dat ‘gedeeltelijk’ wil ik dan wel van u weten waar dat dan op gebaseerd is.

De heer Kasteleijn (50PLUS): Nou, het gedeeltelijk mislukken is natuurlijk een... – ja, hoe moet ik dat nou zeggen? Ik ben er even helemaal uit. Ik heb geen antwoord.

De voorzitter: Dat mag. Ik wil eventueel wel helpen.

Mevrouw Louwes (PvdA): Nou ja, ik denk dat misschien in de loop van de bijdrage daar toch nog een antwoord op komt. Dus ik ben reuze benieuwd, omdat u dat nu toch zo aangeeft. Dan hebt u daar vast nog een antwoord op. Wellicht niet nu, maar later.

De voorzitter: Dan houden we dat nog even tegoe, hè? Dus dit is inderdaad wel een opmerking. Meneer Koops?

De heer Koops (D66): Als ik de fractie van 50PLUS een steuntje in de rug mag geven. In ieder geval het Rekenkameronderzoek onlangs naar het SAM-beleid laat natuurlijk wel degelijk zien dat het de afgelopen jaren eigenlijk niet gebaseerd is op onderzoek en dat het ook niet echt tot resultaat heeft geleid. Dus wellicht is dat hetgeen wat u bedoelt.

Mevrouw Louwes (PvdA): Die veronderstelling die meneer Koops nu doet, daar kan ik me ook niet in vinden. Want volgens mij wordt er niet gezegd dat het niet goed tot uiting is gekomen. Er wordt alleen in het Rekenkamer-rapport een aantal opmerkingen gemaakt dat misschien de basis niet helemaal goed is geweest. Maar de kwalificatie die u er nu aan geeft, dat het niet voldoende goed zou zijn geweest, werp ik verre van mij.

De heer Kasteleijn (50PLUS): Mag ik de heer Koops danken voor het antwoord?

De voorzitter: Dat was een vraag en het antwoord is dus: 'Ja, dat mag.' Maar gaat u door met uw betoog.

De heer Kasteleijn (50PLUS): Ja inderdaad, dat ging nog even over de Rekenkamercommissie. De openstelling van de zaterdagochtend van het gemeentehuis kan onze goedkeuring echt niet krijgen. Immers, het gemeentehuis in Emmen is al extra open op de donderdagavond voor een langere periode. Een vraag van ons is of er onderzoek is gedaan naar de behoefte om het op de zaterdagmorgen in Emmen te openen. Wij zouden het op zaterdag openstellen van het gemeentehuis in Schoonebeek een veel verstandigere keuze vinden. Wij vragen wat de wethouder daarvan vindt.

De heer Wittendorp (CDA): Ik hoorde meneer Kasteleijn iets zeggen over de gemeentewinkel in Schoonebeek. Maar ik heb dat niet helemaal goed begrepen. Zou u dat nog even kunnen verduidelijken?

De heer Kasteleijn (50PLUS): Mijn idee is dat op zaterdagmorgen openen hier in Emmen geen goed plan is. Laten we nou dan die ambtenaar of ambtenaren, die daarvoor nodig is c.q. zijn, in Schoonebeek laten gaan zitten, zodat de mensen daar in die hoek van de gemeente op zaterdagmorgen dan voor dezelfde tijd, voor dezelfde prijs wat kortere routes hebben. Voor de oudere mensen, maar ook anderen.

De voorzitter: De klas wordt wat rumoerig, dat merkt u. Dus ik probeer de orde te bewaken dan. Gaat u door.

De heer Kasteleijn (50PLUS): Ja, dat heb je altijd als je de laatste bent, hè?

Goed. De gemeente Emmen zou onzes inziens het mogelijk moeten maken om in buurthuizen en zorgcentra op vaste tijden weer een spreekuur te gaan houden om de bewoners te informeren over gemeentelijke zaken zoals subsidiemogelijkheden, aanpassingen in wijk of dorp, afvalstoffen, de Regiotaxi enzovoort. 50PLUS begrijpt dat dit ook weer een heel groot personeelsprobleem zou opleveren. Maar het inschakelen van moderne technieken zou ook een grote stap voorwaarts kunnen betekenen. Zo denken wij aan het plaatsen van een gemeentelijke informatiezuil in de dorpshuizen, waar alle informatie kan worden gevonden en er, zonodig met behulp van de beheerder, aanvragen kunnen worden gedaan. We hopen met rechte dat het college hier serieus naar wil kijken.

Het is natuurlijk een mooi succes dat diftar zo'n goed effect heeft gehad op het beter scheiden van het afval. Dat dit waarschijnlijk tot gevolg heeft dat de inkomsten tegen zullen gaan vallen, is vervelend. Dat het college daarom van plan is, het jaarlijkse dividend van Area in de voorziening alvast in de algemene reserve te storten, heeft de volledig instemming van 50PLUS. Een gevolg van diftar is wel dat met name de oudere flatbewoners een probleem hebben. Enerzijds moeten ze sindsdien per keer gaan betalen, anderzijds moet het afval verder weggebracht worden en bovendien is het bij het langer verzamelen in de huiskamer of in de keuken voor fruitvliegjes in de zomer een paradijs.

Gelukkig zien we in de Begroting dat er in 2023 een investering komt waardoor flatbewoners geholpen gaan worden om het afval beter te scheiden. Een goede oplossing is volgens 50PLUS dat investeringen voor inwoners van hoogbouw worden gebruikt voor de aanschaf van boodschappenkarretjes, waar twee afsluitbare bakken aan hangen of aangehaakt kunnen worden voor bio- en restafval en aan de zijkanten haken voor de plastic PDM-zak. Met dat karretje kunnen ze dan afval verzamelen in de keuken of op het balkon en daarna minder vaak hoeven te rijden naar de verzamelcontainer. Een ander punt van aandacht is dat ouderen met incontinentie veelal niet de toegang hebben tot de speciale containers. Ook daar zou zo'n boodschappenkarretje een uitkomst kunnen bieden, maar dan met één grote bak eraan. We hopen dat de wethouder daar een antwoord op heeft.

50PLUS is blij dat het Stimuleringsfonds Dorpen en Wijken blijft bestaan, waarmee andere dorpen mogelijkheden kunnen worden geboden en zij er gebruik van kunnen maken. Het lijkt ons goed om dit nog nader toe te lichten op de gemeentelijke pagina van de Emmer Courant en het informeren van de EOP's in deze dorpen en wijken, om inwoners nog dichter bij elkaar te brengen dan tot nog toe plaatsvindt.

Wat betreft de bodemdaling heeft de gemeente de juiste stappen gezet. Zij zal zeker dankzij een subsidieregeling de bewoners de juiste ondersteuning bieden. Onze motie 'Bodemdaling' gaat over de verjaringstermijn die bij de bodemdaling wordt aangehouden door de rechter. De gemeente Emmen geeft alle mogelijke ondersteuning. Alleen, door alle noodzakelijke onderzoeken kan de uiteindelijke schadeclaim buiten de periode en daarmee buiten de boot vallen. Dat is wat we met deze motie willen voorkomen. Ik zal die nu indienen:

Motie M5 'Bodemdaling' (ingediend door de fracties van 50PLUS)

'De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 7 en 10 november 2022,

Constaterende dat

- *er naar aanleiding van het antwoord van de wethouder in de raadsvergadering van 27 oktober 2022, op vragen van 50PLUS, onvoldoende duidelijkheid is wanneer en waar inwoners met schade door verzakking die kunnen declareren;*
- *er huizen in de gemeente Emmen verzakt zijn door bodemdaling;*
- *in andere (ogenschijnlijke) gevallen zoals Almelo en Steenwijkerland vergelijkbare problemen van inwoners zijn;*
- *ook in de Tweede Kamer aandacht voor dit vraagstuk is gevraagd door de heer Nijboer en de heer Van Dijk met hun Kamervragen op 16 januari 2019 (nummer 1184, vragen 6, 7, 8 en 9);*
- *het Planbureau voor de Leefomgeving dit onderzocht heeft en de uitslag bekendgemaakt heeft in 'Dalende bodems, stijgende kosten', waarin veel informatie is verstrekt;*
- *de Open Universiteit op 28 oktober 2022 de uitgave 'Master's thesis – Aansprakelijkheid voor funderingsschade door bodemdaling in veengebieden', bij Keijzer-Oostenbrink c.s. uitgegeven;*
- *in die Master's thesis onderaan, naast de literatuurlijst, ook de jurisprudentielijst is vermeld;*

Overwegende dat

- *er uitspraken van de Hoge Raad zijn van 9 juli 2010 (ECLI:NL:HR:2010:BM1688) en 9 oktober 2009 (ECLI:NL:HR:2009:BJ4850);*
- *er sprake is van een verjaringstermijn van vijf jaar als bedoeld in artikel 3:310, lid 1 van het Burgerlijk Wetboek (vgl. uitspraken Hoge Raad van 24 januari 2003 en 20 februari 2004);*
- *het constateren van de oorzaak van een bodemdaling een lange periode in beslag kan of zal nemen;*
- *in bovenvermelde jurisprudentie voldoende informatie en aanknopingspunten zijn voor een te verwachten lange procedure;*
- *er al vaker inwoners, nadat de verjaringstermijn van vijf jaar was verstreken, op basis daarvan in het ongelijk zijn gesteld;*

Van mening zijnde dat

- *de raad en het college de inwoners dienen te beschermen tegen het mogelijk verjaren van de mogelijkheid om de schade te claimen bij de veroorzaker van de verzakkingen;*
- *niet alle inwoners op de hoogte zijn van de verjaringsclausule en waar en hoe een schade kan worden ingediend;*

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders om

- *te onderzoeken wat de verjaringstermijn voor het claimen van een schade door verzakking is;*
 - *na te gaan of de gemeente de verjaringstermijn kan verlengen, zodat inwoners niet door te laat indienen door de rechter in het ongelijk zullen worden gesteld;*
 - *na te gaan waar eventuele schademelding door verzakking zal moeten worden gedaan: bij de opdrachtgever of de veroorzaker;*
 - *te onderzoeken of er een voorlopige schadevergoeding door de provincie of de gemeente aan de mogelijk gedupeerden kan worden verstrekt;*
 - *de raad begin 2023 te informeren over de bovenstaande bevindingen;*
- En gaat over tot de orde van de dag.'*

De heer Kasteleijn (50PLUS): Emmen Geeft Energie is het voorlichtingsprogramma van de gemeente dat, naast het geven van informatie over hoe er bezuinigd kan worden, ook laat zien welke subsidies er mogelijk zijn. Energiecoaches kunnen bij je thuiskomen om advies uit te brengen. Dit zijn al die regelingen, ik laat ze maar even zien. [Laat een A4'tje met de regelingen zien.] En dat is meteen het antwoord op of dit alleen digitaal is: nee, het overzicht is ook beschikbaar op papier. Laten we die papieren informatie – dan is dan ons punt – over de energiecoach ook meenemen voor mensen van zorginstellingen die achter de voordeur komen van mensen die ondersteuning nodig hebben. Het zijn veelal juist deze mensen die niet digitaal vaardig zijn en niet in staat zijn om de energiecoach aan te vragen, terwijl die hen juist goed zou kunnen helpen.

Tot slot hopen we dat het college, net als vorig jaar rond de jaarwisseling, gratis vervoer gaat organiseren, zodat ook China Lights een succesvolle periode tegemoet kan zien.

De voorzitter: Dank u wel. En ook alle andere evenementen rond Oud en Nieuw.

Misschien nog even dit ter afronding. Als ik even nog uw aandacht mag? We gaan zo schorsen. Daarmee zijn wij volgens mij aan het eind van de eerste termijn. Er zijn drie amendementen ingediend en vijf moties. Die vindt u allemaal terug op iBabs. Het zou kunnen zijn dat u daar in de schorsing nog even naar gaat kijken. In ieder geval zal de schorsing benut worden door het college om een antwoord voor te bereiden op de kernpunten. Dus let even op dat we niet aan het eind van de avond nog allerlei vragen krijgen over dat die vraag nog openstaat en ook die vraag nog openstaat. We hebben de procedureafpraak gemaakt dat we die kernpunten nu naar voren gaan halen als college en die in de eerste termijn de beantwoording door het college naar voren zullen brengen. Ik zou in ieder geval vanuit het college willen vragen om een reactie te geven op de moties en de amendementen. Dat maakt het makkelijk om donderdagmiddag in tweede termijn meteen door te gaan.

Dat even voor de schorsing? Ja? Het is nu bijna half negen, de vergadering wordt geschorst tot negen uur.

Schorsing

De voorzitter: Goed, dan heropen ik de vergadering.

We zijn in de eerste termijn van de behandeling van de Begroting. Daarvoor heeft iedereen van elke partij een beschouwing gegeven. We zijn nu toe aan de beantwoording door het college. We hebben afgesproken die tot een aantal kernpunten te houden, de wat grotere punten. Het is een beetje een discussie: wat is 'groot' en wat is 'klein'? Maar het hangt ook even met de tijd samen. We liggen nog redelijk op schema.

Ik zal waar het gaat om de beantwoording in de portefeuille van de burgemeester op dat moment even het voorzitterschap overgeven aan de vicevoorzitter van de raad.

Voorstel is om dat op deze manier te doen. Dan proberen we in ieder geval uiterlijk om elf uur de zaak af te ronden, onder verwijzing naar de tweede termijn van aanstaande donderdagmiddag. Akkoord? Dan gaan we het zo doen.

Dan nu de beantwoording in eerste termijn door het college, om te beginnen door wethouder Otter.

Reactie college

De heer Otter (wethouder): Het zijn echt bijzondere tijden. Ik denk dat bijna alle fracties daar eigenlijk wel min of meer allemaal opmerkingen over gemaakt. En met dat 'bijzonder' bedoel ik dat er heel veel onzekerheid in onze samenleving zit. Ja, en dat maakt het ook wel best lastig om in zo'n tijd

toch ook weer een Begroting op te stellen. Eigenlijk was iedereen ook nog wel redelijk positief over de behoudende toon. Maar toch wil ik er nog wel even bij stilstaan en een paar woorden wijden aan wat door u is afgevraagd hoe houdbaar deze Begroting is en hoe we omgaan met dat 'ravijn'.

We hebben ook gezegd – dan gaat het met name om de hele energieproblematiek – dat dit een heel grote zorg is voor ons als gemeente: voor onze inwoners, voor onze bedrijven, voor onze maatschappelijk organisaties. Tegelijk kunnen we – dat hebben meerderen van u ook gezegd – niet alles opvangen. Wat we wel kunnen, is inderdaad dat noodfonds en we kunnen hier en daar de pijn wat verlichten. Over het noodfonds gaat collega Wanders zo nog wat zeggen.

De onzekerheid: ik kan hier een prachtig verhaal houden waaruit blijkt dat we gewoon helemaal niets meer kunnen naar de toekomst toe. Het ravijn is genoemd, de oplopende energiekosten zijn genoemd. Over de oplopende rente heb ik al iets gezegd bij de Berap. Met het uitzicht nu hebben we dat allemaal wel redelijk onder controle, maar wat als die nog 2 of 3 procent omhoog gaat? Dan hebben we de loon- en prijsstijgingen die om ons heen plaatsvinden. Misschien hebt u wel gedacht: wat zien die ambtenaren er in deze zaal allemaal zo vrolijk uit. Maar u had waarschijnlijk nog niet gehoord wat de looneis van de vakbonden. Nou, dan snapt waarom ze allemaal zo vrolijk in de zaal zitten hier. Dan is er nog een opmerking gemaakt over Wildlands. Stel dat Wildlands straks geen bezoekers meer krijgt. Dat is één grote doffe ellende die ik zo een beetje opnoem en dat zou haast betekenen dat we niets meer kunnen.

Maar wij moeten verder met elkaar. We kunnen niet als een konijn in de koplampen blijven staren en zeggen dat we het ook niet meer weten. We moeten gewoon verder en dat 'verdergaan' is toch een beetje het evenwicht zoeken tussen een soort behoudende Begroting, maar ook het door laten gaan van heel veel investeringen. Want investeringen betekenen ook investeringen in onze samenleving. Dat betekent ook vaak weer een stuk werkgelegenheid dat ermee gemoeid is. Dus we hebben geen keus: we moeten verder.

Waar zit nou toch nog die behoudendheid in onze Begroting? We hebben een begrotingsruimte: dat hebt u allemaal kunnen zien. We houden alle jaren toch nog een aantal miljoenen over, behalve dan in 2026. We hebben onze reserves op peil. We hebben alle uitgaven geïndexeerd. Dat is toch wel een verschil met misschien acht jaar geleden. U hebt ook kunnen zien in de brief over de Septembercirculaire dat er nog een indexering zit aan te komen van 2,6 miljoen, oplopend naar 3,8 miljoen. Die houden we al achter de hand voor het opvangen van al dit soort kosten. We hebben ook allerlei stelposten opgenomen voor autonoom beleid en nieuw beleid. Dat is ook iets wat we eigenlijk in het verleden niet echt deden. Toen bekeken we dat van jaar tot jaar. Dus in die zin denk ik dat we daar best behoudend mee omgegaan zijn. Dit betekent ook wel dat we wat kunnen opvangen.

Deze vraag is ook gesteld: als het Rijk niet met extra geld over de brug komt, kunnen we dan dat ravijn opvangen? Ja, ik denk dat we dat dan kunnen. Gaat dat dan makkelijk? Nou, dat gaat echt niet vanzelf. Waar kun je dan aan denken? Nou, dat je een aantal van die stelposten duidelijk afroemt en er veel meer van eist dat je bijvoorbeeld bij autonome ontwikkelingen 'nieuw' voor 'oud' toepast. Of dat we inderdaad de indexeringen zoals we die nu allemaal hebben opgenomen op subsidies en al dat soort zaken, weer gaan afroemen. Ik bedoel, iedereen gaat daar echt wel wat van merken. Maar we hebben weleens naar gekeken en afgevraagd of we dat met elkaar wel zouden kunnen opvangen. Wij denken dat we dat kunnen opvangen.

Enexis komt elke keer om de hoek kijken. Aan de ene kant snap ik het, aan de andere kant denk ik dat wij hier in deze raad met elkaar een bepaalde systematiek hebben afgesproken. Daar zit Enexis voor 50 procent in. En dat was niet zomaar: dat was wel omdat we de bestemmingsreserves, met name de vrije ruimte daarin, niet meer mee mochten nemen. Ik heb nog even gekeken intussen: eind 2001 hadden we 30 miljoen aan bestemmingsreserves. Er zal ongetwijfeld een deel ervan echt wel bestemd zijn, maar ik denk dat als we weer terug zouden gaan naar de oude systematiek, we dan nog wel op hetzelfde niveau zitten. Maar ook zonder Enexis zitten we nog wel aan de goede kant van de streep. We hebben gewoon een 'ruim voldoende' als beoordeling. Maar om een keer uit deze discussie te komen, stel ik voor dat de partijen die dat willen, dat de volgende keer gaan agenderen in de Auditcommissie. Dan kunnen we daar met elkaar een keer over spreken. Dat eigenlijk even over hele algemene financiële beeld zoals dat uit deze Begroting komt.

Dan een ander blok dat ook heel vaak voorbijgekomen is bij verschillende partijen, is het Renssenpark. We hebben niet voor niks een proces afgesproken. Binnenkort zien we elkaar hier ook weer in de raadszaal om te discussiëren over de herijking in feite van de visie op het hele Renssenpark. Dat zal ook

weer een beetje de richting bepalen van hoe we verder willen. Ik wil nog wel even aangeven dat we op de korte termijn 50.000 euro hebben opgenomen als werkbudget. Dat hebben we gewoon nodig omdat allerlei medewerkers zich bezighouden met het Rensenpark. Daar vind je veelal medewerkers die gewoon uren moeten schrijven. Het was elke keer wat zoeken waar we die uren lieten. Daar hebben we van gezegd dat er een werkbudget voor moest komen van 50.000 euro. Daarnaast hebben we 100.000 euro opgenomen, gewoon voor het noodzakelijke onderhoud dat nu moet plaatsvinden, met name in het openbaar gebied, aan de paden enzovoort, om het verdere achteruitgaan van het park tegen te houden. Maar de grotere ingrepen – in gebouwen of complete straatwerken vernieuwen en dat soort zaken – zullen na de herijking aan de orde komen. Dan weten we ook gewoon wat we met elkaar willen. Dan kunnen we dat ook weer vertalen in bijvoorbeeld andere investeringsplannen.

Ik ben even kwijt wie het aangaf, ik geloof de GroenLinks-fractie. Die had het erover dat we alle gebouwen zouden behouden. Nou, ik denk dat wij er altijd van uit zijn gegaan dat alle gebouwen, op een enkele uitzondering na, niet toekomstbestendig zijn. We gebruiken ze nu, maar ze zijn in ieder geval niet in een staat om ze te verduurzamen of wat dan ook. Dus ik denk dat we op termijn nog verder afscheid gaan nemen van nog meer gebouwen. Maar goed, dat hangt ook allemaal een beetje af van de visie die we met elkaar gaan bespreken. Dat even over wat algemene zaken.

Ik ga dan nu even heel snel, voorzitter, in hoog tempo door met een aantal andere dingen. Ik zou eigenlijk willen proberen toch wel alles af te handelen. Ik ga gewoon van begin tot eind dit even doorlopen. Naar de tweede tranche van kavels is gevraagd door de heer Hoogenberg. Na de eerste tranche komt de tweede tranche. We zijn op dit moment alvast wat nieuwe locaties aan het inventariseren. Zodra de eerste tranche afgerond is en het overgaat in het bestemmingsplanproces en dat soort zaken, gaan we alvast weer kijken op welke nieuwe locaties we nog weer kunnen kavels creëren. Dus dat loopt eigenlijk in één streep door en ik heb inmiddels verzocht om een werkbezoekafpraak met Barger-Compascuum om het daar over hun wensen te spreken.

Wanneer gaat het gemeentehuis open? Nou, dat is een makkie, denk ik: 7 januari 2023. Dat is de datum. Dat is een kort antwoord. Tot 50PLUS natuurlijk nog weer daar een hele hoop aan toe ging voegen. Is dat allemaal wel verstandig of niet verstandig? Nou, wij gaan gewoon zaterdag 7 januari open. Wat we wel hebben afgesproken, is om niet alleen de zaterdag te evalueren, maar om nog eens een keer heel goed te kijken naar bezetting van de hele week. Want misschien moet je zaterdags openblijven, maar kun je misschien wel maandagmorgen dicht. Dus het is niet zo dat we dat standaard erbij op willen plussen. Dat gaan we wel gewoon doen, maar we gaan in feite alles goed evalueren. Het zou best kunnen zijn dat we op een ander tijdstip opengaan of een half uur eerder dichtgaan om te voorkomen dat we alleen maar aan het opplussen zijn. Dat is toch de keuze die we gemaakt hebben. In andere plaatsen opengaan? Ik vind het heel sympathiek van 50PLUS, maar wij hebben gemerkt dat dat toch allemaal heel ingewikkeld is. Want je kunt niet zomaar paspoorten uitgeven op een andere locatie. Er worden heel hoge eisen gesteld dan aan de hele automatisering en wat er aanwezig moet zijn aan beveiliging enzovoort. Dat is geldverslindend, vandaar dat we hebben gezegd dat we dat niet gaan doen.

En uw voorbeeld van informatiezuilen vond ik aan de ene kant wel grappig. Maar eigenlijk is het internet dan die grote informatiezuil. Dus waarom zou je naar een locatie gaan voor een informatiezuil en daar digitaal allerlei dingen gaan doen, terwijl je dat ook thuis kunt? Dus dat was toch wel iets van vroeger, moet ik zeggen tegen de heer Kasteleijn.

Er zijn wat vragen over medewerkers gesteld en dat soort zaken plus de woonquote: als ik daaraan toekom, behandel ik die en anders ga ik daar schriftelijk op terugkomen.

Naar de kwijtscheldingskosten is nog even gevraagd. We hebben daar 1,1 miljoen voor in de Begroting zitten. Dat bedrag is eigenlijk al jaren constant. Toen het economisch goed ging, gaven we daar wat minder aan uit. Dus we geven eigenlijk nu minder uit dan die 1,1 miljoen: we hebben wel een beetje speling voor dat we weer op die 1,1 miljoen zitten. Alleen, op dit moment hebben we daar ook niet zo goed zicht op. In principe kunnen we daar de eerste tegenvallers best wel mee opvangen.

Inzicht in de 14,6 miljoen exceptionele prijsstijgingen. Op dit moment hebben we daar die 1,7 miljoen uitgehaald. Natuurlijk zullen we de raad steeds informeren over hoe dat verloop van die pot is. Maar ik weet niet of dat de bedoeling was van de heer Wittendorp.

De heer Wittendorp (CDA): Nee, dat was niet onze bedoeling met de vraag aan wethouder Otter. Wij willen graag kunnen zien van tevoren hoeveel is gereserveerd voor welk project, zodat we dat ook

kunnen controleren en niet een uitgave ten koste gaat van een ander project en dat achter het net vist. Dus daar graag een reactie op.

De heer Otter (wethouder): Rond die discussie over die 1,7 miljoen heb ik inzage gegeven in de hele opbouw. Daar zaten eigenlijk ook alle projecten in. Dat is voor ons nog steeds de koers waarop we varen.

De heer Wittendorp (CDA): Ik kan me niet voorstellen dat wethouder Otter ons dan iedere keer mee wil nemen naar zijn kamer om een inzicht te geven in zijn laptop. Dat lijkt me niet de wijze waarop wij dat zouden moeten doen.

De voorzitter: Dat lijkt mij ook niet. Wethouder?

De heer Otter (wethouder): Goed, dan stel ik voor dat wij in ieder geval de raad zullen informeren hoe die opbouw er ongeveer uit ziet. Dat zal niet in die details zoals u ze toen op mijn kamer hebt gezien, dus niet de informatie die van invloed is op aanbestedingen. Maar dan zullen we even wat meer inzicht geven in die opbouw, in ieder geval op hoofdlijnen. Dus dan komen we daarop terug.

Ja, mevrouw Kuhl over Wildlands: daar heb ik net even al wat over gezegd. In principe weten we niet helemaal wat er boven ons hoofd hangt. Laten we zeggen: de afnemende koopkracht kan ook Wildlands heel hard treffen. Maar niet alleen onze inwoners, maar ook bezoekers in het algemeen kunnen ook andere keuzes maken door een droge worst minder te kopen en toch naar Wildlands te willen. Dus dat is wel een klein beetje in de toekomst kijken.

Dan had de heer Pruisscher het nog over de vele verschillende werkbudgetten. Wij hebben in de Begroting werkbudgetten opgenomen. Dat zijn min of meer de *out-of-pocket*-kosten onder de personeelskosten. Daar zit dus de personeelscomponent in. Met de circulaire economie wil je aan de slag. Maar dan heb je ook geld nodig om iets te kunnen organiseren of een stuk deskundigheid in te huren. Dat gaat uit die werkbudgetten. Als we daar nog extra personeel voor nodig hebben, dan staan die onder de post 'personeelskosten'. Dat zijn allemaal wat verschillende elementen. Maar goed, we zijn ook met heel zaken hier bezig.

Dan ga ik toch ook nog maar even de personeelscomponent meenemen. Want ik geloof dat ik daar nog met een heel klein beetje tijd daarmee bezig ben. De vraag van D66 over zzp'ers. Ik heb niet helemaal de actuele stand. Wat ik wel weet, is dat we de afgelopen jaren enorm minder gebruik hebben gemaakt van zzp'ers. Dusdanig zelfs dat andere gemeenten bij ons aankloppen hoe wij dat hadden gedaan. Bij ons is dat aandeel 7 procent, bij andere gemeenten is dat misschien wel 20 procent. Dat is toch deels zelf doen, ook deels heel kritisch kijken wat we nodig hebben en niet nodig hebben. Dus op zichzelf hebben we daar eigenlijk geen probleem mee, hebben we het gevoel dat we dat best goed onder controle hebben.

Dan de PvdA over medewerkers vasthouden: dat is best wel een issue in deze tijd. Het verloop is groot, dus wat kun je daaraan doen? Dat is een goede beloning en een attractief werkgever zijn. Een goede beloning is zeker in deze tijd met de oplopende kosten van levensonderhoud best wel een issue. Dus dat item neemt wel toe. Misschien is dat wel opgelost nadat die looneis is ingewilligd. Ik kan u wel zeggen: we hebben vorige week een werklunch gehad met de trainees. Ik had zelf ook al dat beeld van dat wij in Emmen best een leuke werkgever zijn waar je veel ruimte krijgt, waar best wel een stuk uitdaging in je werk zit, dat Emmen ook een informele organisatie is. Dat was mijn beeld. Gelukkig werd dat beeld ook bevestigd door de trainees. En ook uit de eerste resultaten van het medewerkerstevredenheidsonderzoek komt eigenlijk datzelfde beeld naar voren. Dus op dat punt zit het wel goed. Er komt natuurlijk ook wel een aantal dingetjes uit naar voren waar het minder goed zit. Dat is een uitdaging om daar weer aan te werken en daar werken we ook aan. Maar het is niet zo dat men hier voor de gemeente Emmen niet wil werken. Want we hebben bijvoorbeeld nog even expliciet aan de trainees gevraagd of zij iemand anders zouden willen interesseren om bij de gemeente Emmen te gaan werken. Toen zeiden ze daar eigenlijk allemaal 'ja' op. 'Nee' hadden we natuurlijk ook niet geaccepteerd. Nee hoor, geintje. Maar het beeld dat daar naar voren kwam, was dat wij dus best wel een aardige werkgever zijn. Dus dat zit ook eigenlijk wel goed.

Dan heb ik nog het laatste punt, ook van de PvdA: de woonquote. Ja, dat is best een heel ingewikkelde discussie, ook met de corporaties. Ik denk zeker in deze tijd dat dat met die hoge energiekosten voor

hen een extra lastige is. Ik denk dat we erop moeten inzetten dat die corporaties zo veel mogelijk hun woningen moeten verduurzamen. Ze moeten ook nog een keer weer de huren van de woningen verlagen voor mensen met een lager inkomen. Dat is ook nog iets wat afgesproken is. Maar ik denk – niet om mij er nu iets vanaf te doen – dat op 30 november komen die corporaties hier komen. Dat lijkt mij een heel prikkelende vraag om die aan hen voor te leggen hoe zij daartegenaan kijken. Ik denk dat het best wel een lastige zaak is. Maar goed, een leuke discussie om dat ook met de corporaties over te hebben.

Ik zie nog één allerlaatste puntje, voorzitter, even heel kort. Wanneer komen die baliemedewerkers in dienst? De planning is 1 januari volgend jaar.

Dan nog de aller-, allerlaatste, voorzitter.

De voorzitter: Het is alsof ik thuis ben. Maar gaat u door.

De heer Otter (wethouder): Het amendement ‘Bevriezen indexering sporttarieven in 2023’: dit hoorde eigenlijk een beetje bij waar ik al mee begon. Namelijk dat het moeilijke tijden zijn, ook voor de maatschappelijke organisaties. Dus het college zal zich niet verzetten tegen de indexering van de sporttarieven in dat amendement.

De heer Wanders (wethouder): In navolging van wat wij ook in de Begroting hebben opgeschreven over de herijking van het sociaal domein in ‘Verder samen’ – met een aantal thema’s rondom ontwikkelen en goed voelen – zal ik dan ook maar proberen het langs die thema’s te doen. Daarbij heb ik in ieder geval vanmiddag mogen voorstellen dat het thema ‘rondkomen’ zeker op dit moment en zeker in deze periode, wel op een warme belangstelling mag rekenen. Het is misschien wel de grootste opgave die men op dit moment voor zich ziet.

Het bieden van bestaanszekerheid is – zo is in ieder geval in artikel 20 van Grondwet ook verwoord – een taak van de overheid en dus ook voor ons als lokale overheid. Dat voelen wij ook zo en dat hebben wij ook zo willen uitdrukken in de Begroting als het gaat over de zorgen die we hebben, de oplossingen die wij proberen aan te dragen en ook de vorming van onder meer het calamiteitenfonds. Ook wij voelen die verantwoordelijkheid en ik voel die ook bij de raad. Dank daarvoor, om dat gezamenlijk aan te kunnen vliegen.

Een van de zorgen die de raad daarbij heeft geuit vanmiddag, was over de uitvoerbaarheid van het calamiteitenfonds. Dat is ook wel een spanning die je voelt als het gaat over de rechtvaardigheid, over voor wie we de oplossing moeten vinden en hoelang en hoe groot die oplossingen moet zijn, versus de uitvoerbaarheid door de medewerkers. Want je wilt ook niet een groot uitvoeringsorgaan optuigen om wat geld bij inwoners te krijgen. Maar het tijdsgewricht er ook wel een, want je kunt ook niet tot in den treure blijven uitwerken met regelingen en dan uiteindelijk constateren dat je te laat was op een aantal punten. Dan is het punt van het budget er natuurlijk ook nog wel een, waarbij ik in ieder geval de raad vanmiddag herhaaldelijk heb horen zeggen, zowel bij de Berap als nu: als de bodem in zicht komt, wacht niet en kom naar ons toe om te kijken of we daar wat aan kunnen doen. Dan moeten we die andere drie elementen daar ook een plek in geven. Er wordt nu heel hard aan gewerkt in de vorm van het opstellen van beleidstegels.

En ja, dat zullen wij niet zomaar met de capaciteit kunnen doen die er nu is. Daarnaast zit er ook wel een verlengde op als het gaat over de energietoeslag. Ook daarvoor hebben wij mensen aangenomen om die uitvoering te doen: daar zit ook een soort toets in. Dus we proberen dat slim te combineren met elkaar. Collega Schrik is vanuit zijn programma c.q. portefeuille ook natuurlijk bezig met de verduurzamingsslag: ook die verbinding proberen we te maken. Op die manier proberen we te kijken hoe we zo effectief – dat is misschien weer wat anders dan efficiënt – en zo snel mogelijk op dit moment onze inwoner kunnen helpen en ondersteunen. En laat ik daarbij onze maatschappelijke instellingen niet vergeten.

In dat kader past misschien inderdaad die wel mooie suggestie, waarbij ik ook met collega Schrik aan de slag ga. Want hij is al aan het kijken naar een Fiksbus, of we daar een chauffeur en een uitvoerder voor kunnen organiseren met elkaar. Dat gesprek ga ik graag aan met mijn collega om dat ook meteen als een soort kans wat permanentier te kunnen inzetten voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt of in leerwerktrajecten in welke vorm dan ook. Op die manier snijdt het mes misschien in de toekomst aan twee kanten.

Er was een zorg over om de reguliere taken ten laste te brengen van het calamiteitenfonds. Ja, dat kan natuurlijk ook niet de inzet zijn. Zo is het ook niet bedoeld, maar wij proberen daar in ieder geval ook weer de slimme combinaties bij te maken.

Dan even naar het minimabeleid. Ja, het college deelt in ieder geval niet de opvatting dat als je de inkomensgrens naar 100 procent zou brengen, mensen dan eerder de neiging zouden hebben om aan het werk te gaan. Laten we ook vooropstellen dat eigenlijk nagenoeg boven de 100 procent óf werkt, óf een arbeidzaam leven achter de rug heeft als geschiedenis. Want daar zijn ook mensen bij die gewoon arbeidsongeschikt zijn, gepensioneerd zijn en ook op dat soort inkomensgrenzen zitten. Ook die mensen ondervinden dagelijks de gevolgen van het leven in armoede. Die hebben niet de mogelijkheid om hun inkomen te vergroten door te gaan werken dan wel als gevolg van overbelasting of andere belemmeringen in dezen. Toch hebben wij gemeend ook daar wat oog voor te moeten hebben. Het gaat hier over wat we af en toe noemen 'de werkende armen' of misschien 'de arme ex-werkenden'. Ook daarin zul je met elkaar een oplossing moeten bedenken. Het zijn niet de gemeentelijke regelingen die voor de grootste armoedeval zorgen, als die er is, maar dat is vooral de toeslagenaffaire. Maar wellicht, meneer Koops, kunnen u en ik samen eens een keer naar Den Haag om daar wat aan te kunnen doen. U hebt connecties op het ministerie van Financiën, heb ik begrepen. Want daar ligt dus de grootste oorzaak. Dat hebben wij ook in allerlei onderzoeken als informatie gekregen.

De werkpremie is ook zo'n stimulans om te kijken hoe wij mensen toch kunnen laten werken. Ook al kun je niet meer volledig uit die uitkering, kunnen we toch het voordeel van een baan bieden en een sociaal netwerk en alles wat daarbij komt. Op die manier proberen wij niet alleen de arbeidsparticipatie te verhogen, maar ook werken te laten lonen en gevolgen van een laag loon proberen te dempen. Want juist in deze groep is kwetsbaarheid in inkomen een bestaansonzekerheid op dit moment, die je keuzes beïnvloedt. Wij hopen op deze manier daar iets aan te kunnen doen.

Dat brengt me dan even bij het thema 'ontwikkelen'. Even kort over kansengelijkheid: ik deel helemaal de opvatting van mevrouw Louwes over de 'entreejongeren'. Want die vraag hebben we ook al eens een keer vanuit de Arbeidsmarktregio gesteld aan het ministerie. De vraag is ook bij de ProScoop-jongeren vandaan gekomen: het zijn juist die jongeren die in dat project deze vraag hebben gedefinieerd. Waar het over gaat, is dat zij voor het MBO kiezen bij het Drenthe College. Terwijl die twee jaar beter hen beter bij een diploma of bij een einddoel zou brengen, kiezen ze toch voor het Drenthe College als het gaat over de opleiding. Entree op entree: het is maar één jaar. Vaak vallen ze uit, we zien ze niet. Het zijn de voortijdig schoolverlaters die we vanmiddag eerder ook al even bespraken. Het verschil is: de een krijgt een OV-reisproduct en de andere niet. Vanuit de regiofunctie voor die school kunnen wij dat als gemeente zelf niet oplossen. Dat moeten we regionaal proberen op te lossen. Dat hebben we via de Arbeidsmarktregio Drenthe proberen te doen. Maar wellicht helpt het ook als gemeenten ook individueel deze oproep doen. Want wij kunnen dat niet repareren vanuit de gemeenten en tegelijkertijd ondervinden gemeenten daar continu de gevolgen van. Dus in dat opzicht ben ik blij met de oproep van de Partij van de Arbeid. Ik zal kijken wat wij kunnen doen naar het ministerie toe.

Het woord 'ontwikkelen' hoort natuurlijk ook bij Greenwise Campus: dan gaat het over onze regio. Vanuit juist dat opzicht is het mooi omdat wij ook de ruimte hebben gevonden om daaraan te werken. Wij hebben de zorgen van nu, maar we hebben die ook in de toekomst. Jongeren kunnen hier relevante opleidingen volgen. Die moeten we ontwikkelen, zodat het vestigingsklimaat aantrekkelijk is rondom het juiste opleidingsniveau. En op die manier proberen we dat te doen via de ontwikkeling van de Greenwise Campus – voorheen Regiocampus. Dat helpt het eraan bouwen in de totale regio en geeft een impuls aan de brede welvaart in de regio om samen een maatschappelijke impact te realiseren.

Dat is ook de reden waarom wij in de Begroting het voorstel hebben opgenomen om door te gaan met de ontwikkeling van de Regio Deal. Want we zien inderdaad dat de Greenwise Campus natuurlijk ook gewoon een *spin-off* is van die ontwikkeling en de Universiteit van het Noorden van het idee van de heer De Vries. Tegelijkertijd zien we dus de financiële mogelijkheden om dit verder te brengen op deze manier en willen we dat ook in de toekomst graag doen. Wij zien die regionale versterking duidelijk voor ons.

Emmen Studiestad hoort daar ook bij. En ja, wij zijn er het volledig mee eens dat dat niet alleen gaat over de '*after-schoolbusiness*'. Want er zijn ook nog veel buitenlandse studenten op dit moment vertegenwoordigd in het studentenbestuur. Maar we hebben in ieder geval een studentenbestuur dat

samen met ons meedenkt over wat belangrijk is in de app die Emmen Studiestad nu is en hoe die verder te brengen. Daar horen als thema's huisvesting, werken en het wonen in Emmen nadrukkelijk bij. Maar dat benoemen we ook samen met de studenten en we hebben ook gesprekken over huisvesting, over banen in Emmen maar vooral over welk type student hier het meeste gedijt. Wij zullen nooit de grootste studentenstad van Nederland worden, maar misschien wel een van de meest prettige om er te mogen studeren. Dat hoor ik in ieder geval terug van de studenten die wij spreken.

Volgens ben ik er nagenoeg doorheen. Behalve dan één misverstand wegnemen: volgens mij had de PVV het over weer een uitbreiding van onze gezinslocatie – of het AZC, zo u wilt. Volgens mij staat dat meteen bij het thema 'Onderwijs' benoemd dat voor de honderd bedden al enige tijd geleden toestemming gegeven als uitbreiding. Die honderd bedden zijn allang klaar. Het is een gezinslocatie, daar komen ook kinderen bij. Binnen het programma Onderwijs is inderdaad aangemerkt dat die uitbreiding zal zorgen voor meer leerlingen. Maar dat is niet – die suggestie moeten we misschien even van tafel halen – 'weer een uitbreiding' van het AZC. Voor die honderd bedden is allang toestemming gegeven.

De heer Van der Weide (wethouder): Ik begin even met een vraag van Wakker Emmen over het Fonds Dorpen en Wijken. Want u zei dat het mooi is dat er weer voeding en dat het fonds doorgaat. Maar u vroeg concreet of wij een aantal voorbeelden konden geven van projecten. Nou, ik denk dat als we kijken naar het fonds, het zijn waarde heeft bewezen en zien we ook wel op het moment dat het fonds gevuld is en er geld op de plank ligt, dat er ook weer voor zorgt dat er goede plannen en ideeën vanuit onze dorpen en wijken gaan komen. Dat hebben we de afgelopen jaren gezien. Doordat het fonds toch wel wat overvraagd is en er eigenlijk alleen Emmer-Compascuum was, hebben we middelen opzij gezet voor alle projecten die daar zijn.

Maar ik noem maar even als voorbeeld Erica de centrumvernieuwing tweede fase. Ik weet vanuit de dorpsraad daar dat er gewerkt is aan een nieuw plan. Maar we hebben daar ook van gezegd dat het prima is om verder te gaan en plannen te maken, toch moet je ergens ook kijken wanneer er weer zicht op geld is. Nou, dat zou zomaar weer een project kunnen zijn, als daar de energie weer inkomt, dat weer in aanmerking zou kunnen komen. Ik weet bijvoorbeeld ook dat men in Nieuw-Schoonebeek al jaren bezig is vanuit de erkende overlegpartner met hoe we daar een aantal dingen kunnen zijn. Dat zijn zomaar even twee voorbeelden waarvan ik weet dat ze in de samenleving zijn en de erkende overlegpartners daar hun rol in pakken. Maar wellicht komen er ook nog wel andere goede plannen.

Dan ga ik naar de Partij van de Arbeid, want u hebt iets gevraagd over de recreatieve fietspaden. Daar heeft de provincie geld voor op de plank liggen. Wij hebben gezien dat er twee fietspaden zijn door het Bargerbos en langs de Ronde vanaf Zwartemeer. Wij denken dat dat twee fietspaden zijn die in aanmerking kunnen komen voor provinciale subsidie. Maar dat betekent wel dat er ook cofinanciering moet zijn. Vandaar dat dat ook bij nieuw beleid staat. Als het gaat over het onderhoud van onze eigen fietspaden, is dat primair een gemeentelijke taak. U gaf een voorbeeld of wij even zouden kunnen kijken naar het fietspad aan de Kamerlingswijk. Kijk, dan kan altijd, maar we doen dat wel op basis van een systematiek. Dat betekent wel een inspectie naar hoe een weg of fietspad zich verhoudt tot de kwaliteitsnorm die wij daarbij voorstellen. Dat betekent ook weleens dat je bepaalde keuzes moet maken. Want het pakket is voor de komende vier jaar. We willen ook niet overal tegelijk aan het werk zijn. Dus we kijken ook altijd wel naar een bepaalde spreiding. In die zin zeg ik ook dat het een vierjarenplan is. Want bij de Kadernota hebben we ook gezegd dat we voor het C-niveau gaan. Dat betekent denk ik een realistische ambitie, omdat we jarenlang met toch wel enig gemak opgeschreven dat voor het B-niveau gaan, maar daar nooit de middelen bij hebben gedaan. Dus in die zin zijn de Kadernota en deze Begroting ook wel even bijstelling van de ambitie. Maar aan de andere kant is dat ook een realistische vertaling. Want ik heb bij de Kadernota ook wel gezegd dat er nog nooit zo veel geld voor wegenonderhoud en voor fietspaden in de Begroting heeft gezeten. Dus ik zou blij zijn als we dit pakket van om en nabij de 40 miljoen tot en met 2025 kunnen gaan wegzetten. Want dat betekent dat echt dat er heel veel werk verricht gaat worden en we het onderhoudsniveau ook op een realistische ambitie gaan brengen. Dat moet ook zichtbaar gaan worden in de samenleving.

Dan ga ik even naar het thema afval. Het CDA dat een voorspelling deed over op welk aantal kilo's we nu gaan uitkomen aan het eind van het jaar. We zaten om en nabij de 200 kilo. De ambitie is om richting 2024-2025 naar de 100 kilo te gaan. We hebben bij de financiële aannames gezegd dat we met de uitvoering van diftar denken dit jaar op 140 kilo te gaan uitkomen. Maar we zien in die zin ook dat

het een succes is, dat mensen ook echt fanatiek zijn van het scheiden van afval. Op basis van de prognose nu denken dat we rond de 120 kilo gaan uitkomen. Dus als we kijken naar onze gestelde ambitie voor dit jaar, denk ik dat die zeker gehaald gaat worden. Dat geeft denk ik moed voor het vervolg. De opties van de heer Kasteleijn om met een winkelwagentje allerlei afval te vervoeren: daar waag ik mij nu even niet aan.

Een aantal partijen was er dat ook iets heeft gezegd over het dividend van Area. Als je kijkt hoe dat dividend tot stand komt, dan is dat eigenlijk een dividend dat gerelateerd is aan de afvalverwerking en –inzameling en daarmee onze inwoners ook meebetalen via het tarief. Dus wij vinden het zuiverder om het dividend daarvan ook terug te storten in de afvalvoorziening: dan kun je het zelf ook weer gaan gebruiken waar het voor wordt opgehaald. U hebt ook kunnen zien in de Kadernota en Begroting dat er wat zaken op p.m. staan voor afval en diftar. Dat heeft er ook alles mee te maken dat we aantal voordelen en een aantal nadelen zien. Maar je wilt ook wel een stabiel tarief, je wilt jaarlijks geen gejojo met dat tarief. Dus laten we nu eens een vol jaar gaan draaien met diftar en volgend jaar richting de Kadernota en Begroting met elkaar de discussie gaan voeren hoe het financiële plaatje eruitziet. Dan helpt het wel dat er ook geld zit in de voorziening, want de inkomsten gaan per jaar ook verschillend zijn. Dat heeft ook alles te maken met diftar. Dan heb je niet meer een vast inkomen per jaar, maar daar zit gewoon een variabele in. Die proberen we zo veel mogelijk op te vangen met de voorziening.

Dan even het openbaar vervoer. De Partij van de Arbeid vraagt aandacht voor een goed OV-bureau. Dat doen we ook. Ik denk dat een concreet voorbeeld daarvan is dat we ook naar de Delftlanden kijken. Die wijk ontwikkelt zich, maar vanaf het station Emmen-Zuid gaat daar nog steeds geen bus langs. We zien ook wel dat het OV-bureau daar ook welwillend naar kijkt. Maar dan komen we ook bij het financiële plaatje met 4 miljoen euro voor het OV-bureau. Mevrouw Van der Woude stelt daar ook regelmatig hier vragen over en doet dan een beroep om ervoor te zorgen dat er meer lijndiensten en meer bussen komen. Dan zeg ik ook maar even dat de provincie in de bus achter het stuur zit. U mag hier inbrengen wat u wilt in die zin, maar aan de andere kant zou ik zeggen dat GroenLinks ook in het dagelijks bestuur van de provincie zit. Dus ik zou zeggen: wend ook die lijnen aan, want wij zijn vooral van de infrastructuur. Maar daar waar het gaat over de dienstregeling, is uiteindelijk de provincie, en daarmee het OV-bureau aan zet. Als er 4 miljoen aan inkomsten wegvalt door corona en vraaguitval in het OV, dan snap ik ook wel dat de provincie met het OV-bureau in de kosten moet snijden. Dan zit hem dan ook in de lijndiensten.

Dan ga ik even naar het onderwerp bodemdaling: er is een aantal partijen dat daar vragen over heeft gesteld. Eventuele aansluiting bij het Fonds Duurzame Funderingsherstel: als u de Begroting goedkeurt, dan is het ons streven om dat te gaan doen. Tijdens de werkbijeenkomst hebben we u ook meegenomen in de financiële regeling, die echt een vangnet vormt voor mensen die schade aan hun woning hebben, maar niet meer bij de bank terecht kunnen. Aan de andere kant willen we een subsidieregeling gaan instellen die ervoor zorgt dat mensen meer informatie krijgen over op wat voor grond zij wonen. Want wij hebben gewoon gezien dat op één kavel dat varieert van links van de woning waar het er vrij goed uitziet tot rechts van de woning waar het toch zorgelijk is hoe het veenpakket daar in elkaar zit. Dan moet je een funderings- of bodemonderzoek gaan doen. Dat is redelijk kostbaar: vijf- tot tienduizend euro. Als je mensen daarin wilt meenemen, dan is zo'n subsidieregeling een heel goede. Er zijn meer gemeenten die ons daarbij zijn voorgegaan. Dus als u de Begroting goedkeurt, is dat in ieder geval wat we willen gaan doen.

Een andere vraag van de SP ging over meldingsgericht onderhoud. Dat moet u toch een beetje zien als de vele meldingen die binnenkomen bij Meldpunt Openbaar Gebied. Denk aan loszittende stoeptegels enzovoort. We zien dat die meldingen toenemen, dus vandaar dat we 90.000 euro per jaar structureel extra uittrekken om meer meldingen te kunnen opvangen. Daarmee hopelijk we ook voor meer inwoners naar tevredenheid de meldingen af te handelen.

D66 stelt een oplossing voor ten behoeve de parkeerexploitatie door het opruimen van parkeerplaatsen. Ik denk dat dat het probleem alleen maar groter maakt. Want dat betekent dat we een parkeervoorziening moeten gaan afboeken en er geen inkomsten meer tegenover staan. Dan hebben we bovendien te maken met de opruimingskosten voor de parkeerplaatsen: dus dat zou ik in ieder geval willen afraden.

Tot slot over verduurzaming gemeentelijk vastgoed. Bij de Kadernota hebben we daarbij een koerswijziging gemaakt. Dat was een krediet van 8 miljoen. Daarvan hebben we gezegd dat we nu

vooral met de gebouwen aan de slag te gaan om naar label C te gaan. Dat betekent LED-verlichting en dat betekent zonnepanelen. Daarmee doelen we op veel meer gebouwen in plaats van alles op één gebouw, want dat was zeg maar de oude strategie. Ik wijs ook even op het Huisvestingsplan Sport dat in de maak is: dat wordt ook onze routekaart voor vernieuwing en verduurzaming als het gaat om gemeentelijk vastgoed en daarmee de sportaccommodaties. Kijk even naar wat in de Begroting staat over de nieuwbouw aan de Handelsweg, de verduurzaming van het Neptunusbad. Dus in die zin pakken we de handschoen ook goed op om werk te maken van de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed.

Daarmee kom ik bij de moties. Motie M1 over het wijkcentrum Emmerhout en Rietlanden: ik denk dat dat een prima motie is, om dit te onderzoeken. Want wij kennen die vraag ook, dus in die zin sluit de motie mooi aan. Ik wil nog wel even opmerken dat er in Emmerhout wel voorzieningen zijn als het gaat om wijkactiviteiten. We zien dat in de sporthal kantineactiviteiten worden georganiseerd. We zien dat in het Scheperhof ruimte is als gevolg van het wegvallen van De Tussenstee. Maar ook zijn er activiteiten aan De Lemzijde. Maar ik snap wel dat een nieuw gebouw met alles op één plek misschien het ideaalbeeld is. En om te onderzoeken wat daaraan verbeterd kan worden, si denk ik een prima insteek. Datzelfde geldt ook voor de Rietlanden, want daar maakt men nu alleen maar gebruik van het Valkenhof.

Dan is er de motie van 50PLUS over de bodemdaling. Ja, ik heb in de commissievergadering ook al gezegd dat ons wordt gevraagd om ons aan de wet te houden. Het wordt wel lastig om de wet te gaan veranderen vanuit deze zaal. Als ik even kijken naar wat u vraagt, is er geen aansprakelijke partij voor de schade van bodemdaling. Het aanpassen van wettelijke termijnen is iets wat simpelweg niet kan. Dus daarmee is de motie ook onuitvoerbaar.

Dan de motie over het kwaliteitsniveau van de wegen: ik snap uw vraag en het verzoek. Het lijkt me ook prima om dat te gaan doen. Ik zou willen voorstellen om de uitvoering van de motie te betrekken bij het overkoepelende Beleidsplan Openbare Ruimte. Want dat hebben we bij de Kadernota dacht ik ook aangekondigd. Daar zitten de wegen in, de fietspaden en dus het brede scala aan openbare ruimte. Ik zou willen voorstellen om de uitvoering van deze motie daarbij te betrekken, zodat u op die manier ook een goed inzicht krijgt en eventueel keuzes kunt maken bij de vaststelling van dat plan.

Dat was mijn eerste termijn, voorzitter.

De heer Rink (wethouder): Er is ook binnen mijn portefeuille een aantal opmerkingen gemaakt dan wel vragen gesteld.

Ik begin gewoon bij circulaire economie, waarbij we inderdaad heel erg veel oog moeten hebben voor een economie zonder verspilling, zonder materialen die weggegooid of materialen die gemaakt worden vanuit olie. Dus we zijn daar met elkaar heel erg mee bezig, we zijn in Europa Europese top: daar worden ook zo erkend in Europa. En daar gaan we ook mee door, want in Emmen worden groene producten gemaakt. De maakindustrie is hier groot. Maar er worden hier niet alleen groene producten gemaakt, er worden ook groene productieprocessen ontworpen en er wordt gebruikgemaakt van groene brandstof. Volgens mij past dat heel goed in die circulaire economie en daar gaan wij dan ook zeker op inzetten.

Als wij het over groene brandstof hebben, dan heb ik het natuurlijk in dit geval zeker over waterstof. GZI Next kwam een aantal keer voorbij: of ik daarbovenop zat. Nou ja, ik heb ooit een groot filosoof uit het tv-programma De Luizenmoeder horen zeggen: ‘Als je wilt dat er iets groeit, moet je er niet bovenop gaan zitten.’ Maar toch moet ik heel eerlijk zeggen dat wij erbovenop zitten. Want het is zo dat in ieder geval de gedeputeerde mij van tevoren heeft gebeld: “Guido, we gaan kijken wat er met die subsidie van Shell gaat gebeuren.” Dat heeft hij met mij gecommuniceerd. Vervolgens heeft hij Shell gesproken, daarna heeft hij weer contact met mij opgenomen, ik heb het verzoek gedaan om nog een weer contact op te nemen met Shell, om daar vervolgens weer een terugkoppeling op te krijgen. Dus als het gaat over het proces met Shell en of we daarbovenop zitten? Jazeker. Shell is uiteraard niet heel erg blij met de ontwikkeling die daar gaande is als het gaat om het terugtrekken van de subsidie van 1 miljoen. Maar zij gaan met het plan gewoon door. Natuurlijk ligt dat altijd iets genuanceerder dan dat er in de pers geschreven wordt, maar dat laten we maar even terzijde. Het is wel zo dat zij er niet blij mee zijn, maar binnenkort gaan zij echt besluiten om door te pakken en te kijken welke mogelijkheden daar echt gaan plaatsvinden. Want ook zij hebben met verschillende dingen te maken.

Maar los van de ontwikkelingen van 1 miljoen voor de *electrolyzer* is het wel even van belang dat 6 juli jongstleden de Gasunie een uitrol heeft gehad van het waterstofnetwerk. Daarbij is de fasering van het waterstofnetwerk ook benoemd voor 2026-2028. Maar toen zei de CEO Hans Fennema van de Gasunie dan ook: “Als u denkt dat we nog niet begonnen zijn, dan hebt u het mis. Want in Emmen liggen de eerste meters al.” Dus de eerste meters van het waterstofnetwerk liggen er gewoon in Emmen. Dus wij zullen op elke manier ervoor zorgen dat onze industrie in ieder geval voorzien wordt van een constante *feed* als het gaat om waterstof. En daar blijven we voor lobbyen.

Over lobbyen gesproken: ik ben blij met de steun voor de Nedersaksenlijn. Inmiddels weten – ik hoor al een paar diernamen hier de hele dag door – we ‘hoe de hazen lopen’ in Den Haag als het gaat om de lobby in het BO-MIRT en BC-MIRT. En wat er eigenlijk wel prettig is, is dat er steeds meer medestanders. Als je coalities wilt gaan smeden, dan heb je dat graag. Want met onwillige honden is het natuurlijk moeilijk... ‘hazen vangen’ – heel goed!

Dan het ontwikkelfonds: daarover kregen we vragen van Wakker Emmen over hoe dat zit. Nou, dat is ter versterking van Emmen-centrum. De regels worden nog opgesteld en vastgesteld door het college. Maar die zijn uiteraard in lijn met de Centrumvisie die door deze raad ook is vastgesteld en die verwachten wij begin 2023 in dit theater.

Dan het Bevrijdingsfestival. Daar had de SP een vraag over. We zijn inmiddels al wat initiatiefnemers die contact hebben opgenomen over hoe je dat dan wilt en wat voor geld je er dan voor overhebt. We zijn met elkaar gewoon aan het kijken wat we kunnen. We vinden namelijk dat een stad als Emmen in ieder geval een Bevrijdingsfestival moet hebben voor iedereen. Dus dat betekent niet alleen ’s avonds vanaf acht uur en dan ‘boem-boem’-muziek, maar ook voor gezinnen die gezellig even langs willen komen.

Dan gaan wij even door naar het sociaal domein binnen mijn portefeuille. Dan hebben het over de Wmo, toekomstbestendigheid en de drukte die wij ervaren als het gaat om de toenemende dienstverlening. Want we hebben steeds meer cliënten binnen de Wmo. Dat is natuurlijk een gevolg ook van het abonnementstarief: dat hebben we met elkaar ook gezien. We hebben een aantal prestaties opgegeven waarin dat heel duidelijk zichtbaar werd, waarin we de laatste jaren om en nabij duizend mensen in de huishoudelijke hulp alleen al extra hebben kunnen toeschrijven. Gisteren of eergisteren was het natuurlijk goed nieuws dat er vanaf 2025 inderdaad een eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp zal komen. Dat betekent dat mensen beter gaan nadenken of ze wel via de gemeente de huishoudelijke hulp willen ontvangen. Dat kan wellicht ook wat verlichting bieden voor het rooster van de hoofdaanbieders, want ook daar met name is de schaarste van het personeel het probleem en niet zozeer de financiën. Natuurlijk zien we wel ook daar de prijzen stijgen, maar daar hebt u ook het een en ander van kunnen zien. Ik zei het al: die eigen bijdrage in 2025 biedt verlichting. Daarmee wordt het in ieder geval zichtbaarder en ook beter bereikbaar voor de mensen die de Wmo echt nodig hebben.

Dan had ik nog een vraag over toezicht en handhaving van Wmo en jeugd. Wij hebben sinds 2015 een toenemende mate van signalen die ons bereikt hebben als het gaat om misbruik en ook om oneigenlijk gebruik. Want het is niet altijd bewust dat het misgaat, het is soms ook oneigenlijk en daarom moeten we er ook voor waken dat we het gelijk veroordelen. We moeten het eerst onderzoeken en daarna zouden we eventueel moeten handhaven. Dat betekent dus dat we ook preventieve acties ondernemen, bijvoorbeeld PGB-Oké. Dan toets je de PGB-vaardigheid van een cliënt. Maar tegelijkertijd hebben we ook meer capaciteit nodig om te handhaven. In 2022 hebben we ongeveer vijftig signalen binnengekregen die in ieder geval het onderzoeken waard zijn. Daarbij hebben we in ieder geval ook een prioritering gemaakt over welke signalen we echt daadwerkelijk moeten oppakken. Want die zijn voor de zorgbehoevenden, de cliënten in dat geval, het meest zorgwekkend. De cliënt staat altijd voorop en vervolgens kijken we naar de financiële gevolgen. Dan vragen we daar ook om uitbreiding van capaciteit, want dan kunnen we meer en sneller onderzoeken.

Dan heb ik in een vogelvlucht mijn punten afgehandeld.

Mevrouw Leal (wethouder): Opdracht was: eerste termijn in hoofdlijnen. Dus daar ga ik me maar aan houden. En al uw bijdragen beluisterd hebbende kom ik tot de conclusie dat ik met name zorgen rondom jeugdzorg en het CDA – o nee, het CBK, een knipoog naar meneer Hoogenberg.

Dan beginnen we even bij jeugdzorg, de hervormingsagenda. Daar heb ik namelijk enkele zorgen en vragen over gehoord. Ik wil u even terug meenemen van de basis van die hervormingsagenda. Want de

aanleiding van het opstellen van deze agenda is de uitspraak van de Commissie van Wijzeren waaruit blijkt dat het huidige jeugdzorgstelsel eigenlijk onhoudbaar is geworden. Het ministerie van VWS, zorgaanbieders, professionals en de VNG stellen daarom die hervormingsagenda samen. Het doel van deze agenda heeft twee kanten. De eerste is: het zorgen voor betere en tijdige zorg en ondersteuning op de juiste plek en wanneer het nodig is. En de tweede is: een beheersbaar en daarmee duurzaam financieel houdbaar jeugdzorgstelsel. Dus dat zijn de doelen achter deze agenda. Het Rijk verwacht dus, als we deze agenda en de daarbij horende actiepunten, uit gaan voeren dat het bij ons een besparing gaat opleveren. Dat ziet u ook terug in onze Begroting: dat begint volgend jaar met 700.000 euro. Het mooie is dat het Rijk garant staat voor deze besparingen. Dus lukt het ons als gemeente niet om deze besparingen in te boeken aan de hand van die hervormingsagenda, dan plust het Rijk het bij. Er werd een aantal keren iets genoemd over het invoeren van de eigen bijdrage. We hebben het over het verruimen of verkleinen van de reikwijdte van de jeugdhulp. Dat zijn allemaal opties die genoemd zijn als mogelijke oplossingen om tot besparingen of meer inkomsten te komen. Dit zijn geen keuzes van de gemeente Emmen – ik kijk daar even GroenLinks bij aan. Dit is van die partners die ik net noemde. Zij denken na over deze hervormingsagenda. Natuurlijk proberen we daar als gemeenten ook onze invloed op uit te oefenen. Want als je kijkt naar het invoeren van een eigen bijdrage, dan zal bij ons heel wat administratieve lasten met zich meebrengen, plus ook inderdaad jongeren die afhaken. Dus als u vraagt of de gemeente Emmen daar dan op te wachten zit: nou, eigenlijk ook niet. Maar goed, het is allemaal nog helemaal niet bekend. We verwachten in december hier meer duidelijkheid over. Dus dan kunnen we ook echt gaan kijken wat deze hervormingsagenda nu voor onze gemeenten voor onze jeugdigen betekent.

Dan het CBK. Als eerste wil ik eventjes reageren op de PVV. Het CBK is de gemeente, het is een gemeentelijke afdeling. Dus het staat niet los van ons, het is onderdeel van dit huis. In die zin is dat gewoon geld dat binnen ons huis blijft. Goed, ik hoorde hier en daar ook wel wat kritische noten over het bedrag dat in de Begroting staat opgenomen. Daar wil ik wel even aandacht voor hebben. Want het CBK gaat verhuizen: dat weten we allemaal. Het krijgt straks een iconische plek voor aan het Rensenspark. Bij een dergelijke verhuizing hoort een opening die niet geruisloos voorbij mag gaan. Hier vragen wij dus een bedrag voor van 150.000 euro. Wij kiezen voor een brede programmering in samenwerking met lokale kunstenaars, creatieve ondernemers en culturele organisaties, waarin voor alle inwoners iets aansprekends te vinden is. En om dit mogelijk te maken zijn extra tijdelijke personele capaciteit en een programmabudget noodzakelijk. Dan komen we dus op die 150.000 euro. Wij vinden het belangrijk om een goede start te maken waarbij alle inwoners en bezoekers kennis kunnen maken met het nieuwe CBK. Daarom een breed programma in het eerste jaar dat veel inwoners zou moeten aanspreken.

Dan wil ik nog even een haakje maken aan wat GroenLinks vroeg over een motie die u bij de Kadernota hebt ingediend met betrekking tot Facet. Er zijn wat ontwikkelingen en ik heb u beloofd op de hoogte te houden, dus dat wil ik bij dezen doen. Op 25 oktober 2022, dus heel recent, heeft Nicole Stiekema, directeur van het bestuur van Facet, een presentatie gegeven aan het college over de rol van Facet in onze samenleving. Daar is ook aangegeven dat Facet bij herhuisvesting een voorkeur heeft voor het realiseren van de centrale vestiging van Facet in het paviljoen aan het Mondriaanplein. Door Facet is gevraagd of het college net als zij mogelijkheden ziet voor herhuisvesting ziet in het centrumhart. Aanvullend heeft Facet gevraagd of het college bereid is samen op te trekken om de mogelijkheden en consequenties verder te onderzoeken. Ook heeft Zinvest, de eigenaar van het paviljoen aan het Mondriaanplein, het college om steun gevraagd voor het invullen van het paviljoen door Facet. Voor morgen, dinsdag 8 november, staat er een collegevoorstel geagendeerd over de huisvesting van Facet, over de te onderzoeken locaties en welke stappen we nog hebben te nemen om tot een goed besluit te komen. Zoals gezegd spreken we daar in het college morgen nog over. Dus ik kan nu niet alle ins en outs meegeven, maar ik wil u in elk geval even aangeven dat we dus hard bezig zijn met de uitvoering van uw motie. Zodra wij meer duidelijkheid hebben morgen, dan komt er ook een brief naar u om u verder te informeren over het vervolgproces.

Heb ik nou niet al uw vragen, raakt u niet in paniek. Ik kom daar dus schriftelijk op terug, dank u wel.

De heer Schrik (wethouder): Ook binnen mijn portefeuille een aantal vragen, één motie en een drietal amendementen.

Ik begin met het kopje 'sport'. Daar is één motie en een tweetal amendementen voor ingediend, te beginnen met de motie van D66 'Permanent Vier Mijl-parcours'. Ik ben van mening dat de realisatie van een dergelijke voorziening een mooie aanvulling kan zijn om onze inwoners te faciliteren en enthousiast om in beweging te komen. Ik zou de motie wel graag wat verbreed willen zien en die niet alleen op Emmen te richten. Er is meer dan de Vier Mijl: ook in onze buitendorpen vinden diverse prachtige hardloopevenementen plaats. Dus ik zou dit in ieder geval breder willen trekken. Ook in die buitendorpen wordt ongeorganiseerde sport bedreven. Ik ben bereid om gezamenlijk met de loopverenigingen in onze gemeente in gesprek te gaan om te kijken of we dit kunnen gaan faciliteren. Daarbij wil ik wel het voorbeeld nemen van de verschillende ATB-routes die onze gemeente gerealiseerd zijn. Dit is door onze verschillende fietstoerclubs zelfstandig opgepakt en hier ligt niet direct een verantwoordelijkheid van de gemeente.

Dan de amendementen. Het eerste amendement van de VVD is 'Achterstallig klein onderhoud van de sportparken': dank voor de ondersteuning van de VVD. Hiermee kunnen we de achterstanden nog sneller wegwerken. Dat is wat mij betreft hard nodig. Ik zou mij derhalve niet gaan verzetten tegen het amendement. Graag nog wel een aanpassing van de dekking in het amendement.

Het tweede amendement van de VVD gaat over extra ondersteuning van geprivatiseerde sportvoorzieningen. Ik snap heel goed uw punt daarbij. Echter, er zit wel een gedachte achter de voorgestelde verhoging. Daarnaast kunnen zwembaden ook jaarlijks nog een beroep doen op de knelpuntenpot die we met elkaar hebben ingesteld. Mocht nou blijken dat de verhoging in de knelpuntenpot niet voldoende is, dan zie ik het amendement ook als een soort van *back-up*, mocht blijken dat de zwembaden in de toekomst niet rond kunnen komen.

Dan is over dit blokje nog een vraag gesteld door D66 met betrekking tot de motie 'Schoolzwemmen' en status daarvan. Op dit moment vindt de afronding van de diverse gesprekken plaats. Ik hoop voor het einde van dit jaar daar ook een terugkoppeling op te kunnen geven.

Dan het kopje 'duurzaamheid'. Allereerst het amendement van het CDA: dit voorstel is sympathiek te noemen. Een warmtescan kan een eerste indruk geven van de verduurzaming. Dat was ook de achterliggende gedachte in Emmermeer. Inmiddels zijn veel inwoners door de gestegen energieprijzen ervan doordrongen dat actie nodig is. De bewustwording is er. Maar met alleen een scan ben je er nog niet. Dat gaat ook erover of een huishouden financieel in staat is om vervolgstappen te zetten en de woning te verduurzamen. Willen we dit ook financieren voor inwoners die prima in staat zijn om een dergelijke scan zelf te betalen? Bij het voorbeeld in Emmermeer ging het niet om een volledige warmtescan, maar een warmtefoto van de voorzijde van de woning. Dit geeft slechts een indicatie en geen totaalbeeld. Dat laatste kost meer tijd en geld. Ter indicatie: een standaard energieprestatieadvies kost circa 600 euro. Ook qua uitvoerbaarheid zijn er wat haken en ogen. Er kan alleen in het koude seizoen worden gefotografeerd. De verwachting is dat er circa 2.000 woningen per seizoen in beeld gebracht worden kunnen worden, als we dit in deze tijd al weggezet krijgen. Alle woningen in beeld brengen duurt dus ontzettend lang. Kortom, een sympathiek voorstel, maar wel een met de nodige kanttekeningen.

Dan is er nog een vraag gesteld door de SP met betrekking tot het platform Emmen Geeft Energie. Zij vraagt of er ook fysieke mogelijkheden zijn om geïnformeerd te worden. Zoals de heer Kasteleijn zojuist ook al aangaf: die zijn er. Dat kan via de folders die we in onze *pop-upstores*, in de bibliotheken in Klazienaveen en Emmen hebben staan. Daarnaast kunnen onze inwoners een afspraak maken met onze energiecoaches. Voorts kan er ook nog een bezoekje worden gebracht aan een modelwoning in Emmerhout.

Dan het blokje 'recreatie en toerisme'. Wakker Emmen vraagt welke plannen het college heeft om investeringen in het Bargerveen te doen. Ik verwijs dan ook naar de folder die u onlangs hebt ontvangen als raad. Hierin is de inrichting van de Buffer Zuid van Bargerveen toegelicht. Tevens zijn er recreatiemogelijkheden in deze bufferzone in de folder weergegeven. In januari 2023 zal er nog een presentatie in de commissie plaatsvinden over de Bufferzone Zuid. Dit als opmaat naar het bestemmingsplanwijziging die in februari 2023 aan u als raad wordt voorgelegd.

Dan het kopje 'land- en tuinbouw'. Het CDA vraagt aandacht voor het onderwerp wolven in onze gemeente. Zoals al eerder geantwoord op vragen van de VVD is er afstemming met de provincie. Drenthe is nu in gezamenlijkheid aan het kijken, samen met de provincie, hoe hier Drenthe-breed beleid voor kan worden opgesteld. Daarbij zijn er wel verschillende ondersteuningsmogelijkheden voor onze boeren. Zodra dit is uitgewerkt, zullen we uw raad hierover informeren.

Tot slot vraagt de VVD nog een toelichting op de Stimuleringsregeling Revitalisering Landbouw Emmen in relatie tot de Participatiewet. Dit stond ook al in de vorige regeling en uit de evaluatie is gebleken dat dit heeft geresulteerd in meerdere arbeidsplaatsen. In samenspraak met LTO is naast innovatie en verduurzaming daarom ook weer in deze regeling opgenomen.

De heer Wittendorp (CDA): Één korte vraag. Mooi dat de wethouder het beleid toezegt op het gebied van de wolf. Maar op welke termijn kunnen dat verwachten? Want de problematiek is toch wel ernstig.

De heer Schrik (wethouder): Ik ben mij bewust van die problematiek. Die gesprekken lopen op dit moment op volle toeren met de provincie en met de collega's in Drenthe. Daar wordt hard aan gewerkt, ook met de gedeputeerde. Ik kan daar geen direct tijdslot aan verbinden, maar ik hoop daar wel binnen nu en een aantal weken toch bij uw raad over terug te kunnen komen.

De voorzitter: Ja? Dank u wel. Dan geef ik de leiding over aan de plaatsvervangend raadsvoorzitter, de heer Horstman.

De vicevoorzitter: Bedankt. We gaan dan nu over tot de beantwoording in de eerste termijn door de burgemeester.

De heer Van Oosterhout (burgemeester): Ik maak van de gelegenheid gebruik om toch nog even terug te komen op wat aan het begin van deze vergadering gebeurde. Iemand zei: 'Dat is ook Democratie Dichterbij.' Nou, dat denk ik niet, ik neem ook aan dat het een grapje was. En een ander vroeg aan mij: "Waarom raakte u zo geïrriteerd?" Ik zat inderdaad er wel op te kauwen waarom me dat zo mateloos irriteerde. Dat heeft niet eens zozeer met het onderwerp op zich te maken, dat kan altijd. Maar volgens mij om twee dingen. Ten eerste feit – daar gaan we met elkaar over doorpraten – dat we hier op allerlei soorten manieren de mogelijkheid hebben om een standpunt kenbaar te maken. Dat kan ook netjes via een normaal aangevraagde demonstratie. Maar in dit huis en in deze zaal zijn er iets andere regels: daar hebben we ook nog iets als inspraakrecht et cetera, et cetera, dat kan op allerlei soorten plekken. Dat heeft ook te maken met een gevoel van veiligheid. Ik vind dat in deze zaal, als je het hebt over Democratie Dichterbij, het hoofdveld van de democratie is en dat mensen zich er veilig moeten kunnen voelen. Die moeten alles kunnen uiten en vervolgens werkt dat dan niet op het moment dat er op zo'n manier een groep binnen komt zeilen.

En het tweede is dat we volgens mij bezig waren rondom dit gevoelig thema in een heel breekbaar proces met een dialoog bezig, waarin we met de samenleving in gesprek zijn. Daarover heb ik u ook geïnformeerd. Dat is wat laveren, dat zie ik ook wel. Volgens mij helpt het dan ook niet op het moment dat zo'n heel voorzichtig, beetje broos proces op deze manier doorbroken gaat worden. Dat slaat eerder de andere kant op. Dat was eigenlijk de tweede reden waarom ik zo teleurgesteld was over die reactie. Want misschien zouden we ook nog eens kunnen zijn over de richting daarvan, maar dit helpt dat niet. Maar als een rietje voorzichtig buigt, dan gaat het wel goed. Maar als je het heel hard gaat buigen, dan knakt het rietje en kun je het niet meer gebruiken.

Vervolgens ging de vergadering door en is er een aantal vragen gesteld. Ik wil u nog wat antwoorden op twee thema's: alles wat met maar met de EOP's te maken heeft en met veiligheid. Dan zal ik ook nog wel wat zeggen over de motie over het versterken van de raad.

Er is iets gezegd vanuit Wakker Emmen over het verschil in kwaliteiten rondom de verschillende EOP's. Dat is zo, we hebben 35 EOP's. Die zitten er heel wisselend in. Wij hebben dat ook wel redelijk in beeld. Ik geloof niet zozeer in het aanpassen van een verordening van de raad daarvoor. Volgens mij gaat dat niet helpen. Het niet zozeer in allerlei soorten juridische zaken, het zit denk ik veel meer in het ondersteunen van de EOP's die het wat lastig vinden om dat te doen. Dat heeft iets te maken met de bemensing, het heeft iets te maken met de thematiek, het heeft soms ook wel iets te maken met de omvang. Ik ben de gebiedscoördinatoren in gesprek om die EOP's die het wat moeilijker hebben, daar wat beter in te ondersteunen.

Ten aanzien van de vraag vanuit de VVD over het budget voor Democratie Dichterbij, die 50.000 euro. Die is niet bedoeld voor onderzoek. Dat onderzoek doen we in eigen huis in het verlengde van het onderzoek van BZK. Dat is bijna klaar. Ik hoop u dat nog voor 1 december te presenteren, zodat

we in de commissie er nog over door kunnen praten. Dat ging met name over hoe er nou gestemd is in Emmen en welke lijn zit daaronder – ook in lijn met het landelijke onderzoek. Wij hebben tegelijkertijd wel een soort budget nodig voor activiteiten in het kader van Democratie Dichterbij. Denk bijvoorbeeld aan de kinderraad, denk aan de kinderburgemeester om daar wat voor te doen, maar ook initiatieven om die democratie dichterbij te brengen. Daar hebben we even wat zakgeld voor nodig. Maar u kunt er straks van alles van zeggen, ook in relatie tot het onderzoek dat we gaan presenteren.

Dan is er rondom veiligheid een aantal opmerkingen gemaakt. Dat ging onder andere over de ‘veiligelanders’. De vraag is even of je ze zo moet noemen vanuit D66. De PVV reageert op een iets andere manier, dan kan allemaal gelukkig in deze zaal. Feit is wel dat als het gaat om de problematiek van de asielzoekers, dat 80 procent van de problematiek veroorzaakt wordt een relatief kleine groep asielzoekers – zeg maar voor het gemak de 80/20-verhouding. Daar zetten we op in. U hebt gemerkt dat we acties ingezet hebben in Nieuw-Weerdinge. U weet ook hoeveel inzet we daarop plegen in het stationsgebied.

De VVD vroeg nog hoe dit zich verhoudt tot de inzet van de boa’s. Het zou de VVD sieren om in ieder geval op landelijk niveau wat vaart te maken met de Asielwet: dat zou heel erg helpen – zeg ik maar even. Daar zijn we heel erg druk mee. Niet alleen omdat daarmee vervolgens de solidariteit richting 344 gemeenten wordt gezet, maar ook om juist dat andere probleem in te dammen waar het gaat om de instroom van de veiligelanders. Zonder strakke wet- en regelgeving voelen ook burgemeesters zich weleens wat onthand op dit terrein. We doen daar wel wat aan. Uiteraard bijvoorbeeld door het meer inzetten van de boa’s.

De VVD vroeg wat dat dan onder andere betekent. Op dit moment hebben we de boa’s nu ingezet van zeven uur ’s ochtends tot twaalf uur ’s avonds en dat is mogelijk met de middelen die u eerder beschikbaar hebt gesteld. Ik geloof in meer zichtbaarheid, meer inzet. Ik geloof niet in meer uitrusting. U vroeg terecht wanneer we die discussie kunnen voeren. De raad kan op elk moment die discussie voeren. Mijn voorstel zou het volgende zijn: in januari hebben we weer een thema-avond veiligheid om het hier nog eens in het kader van het Veiligheidsplan 2023 over te hebben. Daar staat dit thema ook in benoemd. Maar u kent mijn standpunt in dezen: ik ben niet voor het opvoeren van de uitrusting van boa’s, anders dan ter voorkoming van incidenten bij henzelf. Dus bijvoorbeeld een boa uitrusten met een camera: daar kan ik me alles bij voorstellen. Maar een boa uitrusten met een wapenstok: daar voel ik helemaal niks voor. Maar die discussie zou ik graag met u willen voeren in het verlengde van het Veiligheidsplan. Dat hebben we dan in januari voorliggen.

De ChristenUnie haakte nog aan op het punt ondermijning, voor een deel ook in relatie tot zorgfraude. Ik heb u al eerder meegenomen op een speciale raadsavond over ondermijning. Ik stel voor dat we dat ook nog eens keer gaan doen, bijvoorbeeld in het voorjaar. Weet even dat het ministerie ook heel geïnteresseerd is in het Actieplan Ondermijning zoals we dat op dit moment in Zuidoost-Drenthe aan het uitvoeren zijn. Het is altijd wat lastig om daar in de openbaarheid bij allerlei verworvenheden te zeggen hoe we er nu voor staan. Maar de uitnodiging ligt er aan de raad om daar in het voorjaar nog eens in het verlengde van de avond over veiligheid met elkaar door te praten.

Ten slotte ging het nog over de motie over het versterken van de raad. Ik wou dat echt bij de raad zelf laten, respectievelijk bij het presidium respectievelijk bij de fractievoorzitters. Kijk maar even hoe dat gaat. Ik leg er wel de vinger bij: het gaat ook over de griffie en de Rekenkamer. Dat vind ik nog wel twee te onderscheiden thema’s. Als het gaat om het versterken van de Rekenkamer, lijkt me het ook goed om de mond aan de Rekenkamer zelf te gunnen over zij daarin zitten. En ten aanzien van de versterking de griffie heeft dat in algemene zin wel wat te maken met de personele ondersteuning. Daar kan ik mij wel iets bij voorstellen. Maar heb het daar vooral zelf met elkaar over en als daar een advies bij nodig is van de burgemeester, dan geef ik u dat graag.

Dat was, voorzitter, de reactie in eerste termijn vanuit mijn portefeuille.

De vicevoorzitter: Bedankt, burgemeester. En ik draag graag de orde van de vergadering weer aan u over.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kom ik ook al heel snel bij het schorsen van deze vergadering. Of er moeten nog andere opmerking op dit moment zijn. Ik geef u daar nog even de gelegenheid voor. Niet? Ja toch, mevrouw Van der Woude.

Mevrouw Van der Woude (GroenLinks): Heel kort, voorzitter. Ik mis een paar antwoorden op mijn vragen, maar ik ga ervan uit dat die schriftelijk beantwoord worden door het college?

De voorzitter: Ja, even terug naar mijn aftrap voor de beantwoording door het college in de eerste termijn. Complimenten, zeg ik maar even, aan de collega's in het college die volgens mij kernachtig de hoofdpunten benoemd hebben. Volgens mij hebben zij ook een reactie gegeven op alle moties en amendementen. Even gelet op de tijd hebben we gezegd om ons even te beperken tot de hoofdlijnen. De meesten hebben het inderdaad wat aangedikt. De ambtelijke organisatie heeft meegeschreven, dus die zal proberen om de antwoorden op de vragen die nog openstaan, nog voor donderdag 14.00 uur aan u mee te geven.

Daarmee heb ik een bruggetje gemaakt naar aanstaande donderdag. Volgens mij hebben we de snelheid er weer wat ingegooid en zitten we weer op het normale schema. Als dat verder geen andere acties gaat opleveren aanstaande donderdag, gaan wij gewoon om 14.00 uur opnieuw van start. Ik merk even op dat we dan proberen om de begrotingsbehandeling in één middag af te ronden. Dat zal pak hem beet – dat leert de ervaring – zo rond de klok van zes uur zijn. Dus als u zich dan afvraagt waar het eten is, dan is dat vooral thuis met de aardappels – of waar u op dat moment zin in hebt. Dus probeer dat dan in één middag af te ronden.

Dat gezegd hebbende en als dat verder geen andere vragen oproept, dan schors ik de vergadering tot donderdag 14.00 uur. De vergadering is geschorst.